

HKSIĘGA ABSTRAKTÓW

IV OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
Z CYKLU: „PRAKSEOLOGIA W NAUKACH O BEZPIECZEŃSTWIE”

„WĘZŁOWE PROBLEMY ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO
I OCHRONY LUDNOŚCI”

20-21 LISTOPADA 2025

IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa

Prakseologia w naukach o bezpieczeństwie
Węzłowe problemy
zarządzania kryzysowego i ochrony ludności

Organizator: Uniwersytet Kaliski
Na konferencję zaprasza: Instytut Nauk o Bezpieczeństwie

Miejsce konferencji:
ul. Poznańska 201-205
62-800 Kalisz
ZESKANUJ QR KOD I DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

 Uniwersytet
Kaliski

UNIWERSYTETKALISKI.EDU.PL

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki w ramach Programu Doskonała Nauka II

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Doskonała
Nauka II

 Uniwersytet
Kaliski
im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego

**INSTYTUT NAUK
O BEZPIECZEŃSTWIE**

KONTAKT

62-800 Kalisz, ul. Nowy Świat 4
email:
konferencja.pnob@uniwersytetkaliski.edu.pl

Projekt

dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach
Programu **Doskonała Nauka II**

**Doskonała
Nauka II**

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

„Doskonała nauka II” KONF/SP/0398/2024/02:

- **Dofinansowanie: 106 018,00 PLN,**
- **Całkowita wartość: 127 129,90 PLN,**
- **Okres realizacji: 01.12.2024 – 30.11.2026 r.,**
- **Data podpisania umowy: 05.12.2024 r.**

CEL KONFERENCJI

Celem Konferencji jest podjęcie debaty naukowej, stworzenie forum do prezentacji aktualnych wyników badań, integracja środowiska nauk o bezpieczeństwie poprzez wymianę poglądów, dobrych praktyk i opinii oraz wypracowanie nowatorskich, teoretycznych i praktycznych rozwiązań służących bezpieczeństwu państwa w obszarze zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej w Polsce.

PROBLEM BADAWCZY

W jaki sposób rozwiązywać węzłowe problemy funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej w ramach zapewniania bezpieczeństwa w wymiarze lokalnym, regionalnym i krajowym?

PROBLEMY SZCZEGÓŁOWE

1.	Jaki jest charakter współczesnych i perspektywicznych zagrożeń bezpieczeństwa?
2.	Jakiego rodzaju wyzwania i ryzyko związane są z ochroną ludności i obroną cywilną?
3.	Jaki jest stan osiągnięć (wiedzy naukowej) ośrodków naukowych w zakresie badań naukowych i kształcenia w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie w obszarze zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej?
4.	W jaki sposób implementować założenia i skutecznie zarządzać systemem ochrony ludności w postaci organów, podmiotów i zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej?
5.	Jakie doświadczenia i wnioski wynikają z przygotowania i realizacji szkoleń i ćwiczeń w zakresie ochrony ludności, obrony cywilnej?
6.	W jaki sposób zapewniać ciągłość działania i realizację kluczowych procesów w państwie, podczas realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego i ochrony ludności wobec licznych wyzwań, ryzyk i zagrożeń, również w wymiarze lokalnym i regionalnym?
7.	Jakie są uwarunkowania i praktyczny wymiar funkcjonowania mechanizmu ochrony ludności UE (EU Civil Protection Mechanism)?
8.	W jaki sposób budować odporność państwa, społeczną, gospodarki, infrastruktury i środowiska?
9.	W jakim zakresie nowe technologie, w tym w sferze informacyjnej i cyberprzestrzeni są implementowane i wpływają na rozwiązywanie problemów i wypracowanie rozwiązań w przedmiotowym zakresie?
10.	Jakie są doświadczenia innych państw w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej?

PATRONATY HONOROWE

Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Kaliskiego
im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego,
prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Andrzej Wojtyła

Jej Magnificencja Komendant-Rektor
Akademii Policji w Szczytnie,
insp. dr Agata Malasińska-Nagórny

Prezes Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie
dr hab. Andrzej Suchcitz

Prezydent Kalisza
mgr inż. arch. Krystian Kinastowski

Kalisz
Dopisz swoją historię

Prezydent Ostrowa Wielkopolskiego
mgr Beata Klimek

Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska

KOMITET HONOROWY KONFERENCJI

Rektor Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego,
prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Andrzej Wojtyła – Przewodniczący Komitetu
Honorowego Konferencji

Komendant-Rektor Akademii Policji w Szczytnie, insp. dr Agata Malasińska-
Nagórny

Prezes Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie dr hab. Andrzej Suchcitz

Prezydent Miasta Kalisza mgr inż. arch. Krystian Kinastowski

Prezydent Miasta Ostrowa Wielkopolskiego mgr Beata Klimek

prof. dr hab. dr h.c. Bogdan Szulc

prof. dr hab. Jacek Pawłowski, Akademia Sztuki Wojennej

prof. dr hab. Michał Huzarski

prof. dr hab. Czesław Jarecki

prof. dr hab. dr h.c. Zbigniew Ciekanowski, Akademia Sztuki Wojennej

prof. dr hab. Janusz Gierszewski, Uniwersytet Pomorski

prof. dr hab. Bogusław Jagusiak, Wojskowa Akademia Techniczna

prof. dr hab. Ryszard Jakubczak, Akademia Policji w Szczytnie

prof. dr hab. Marian Kopczewski, Akademia Wojsk Lądowych

prof. dr hab. Marian Kozub, Uniwersytet Jana Kochanowskiego

prof. dr hab. inż. Janusz Kręcikij, Uniwersytet A. F. Modrzewskiego w Krakowie

prof. dr hab. Andrzej Misiuk, Uniwersytet Warszawski

prof. dr hab. inż. Bernard Wiśniewski, Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej

KOMITET NAUKOWY KONFERENCJI

Przewodniczący – prof. dr. hab. inż. dr h.c. Jarosław Wołęjszo

dr hab. inż. Tomasz Rubaj – zastępca przewodniczącego

dr hab. inż. Krystian Frącik – zastępca przewodniczącego

Członkowie:

prof. dr hab. inż. Piotr Dela, Uniwersytet Kaliski

prof. dr hab. Arkadiusz Letkiewicz, Akademia Policji w Szczytnie

prof. dr hab. Sławomir Mazur, Uniwersytet A. F. Modrzewskiego w Krakowie

prof. dr hab. inż. Jan Posobiec, Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława
Wojciechowskiego

prof. dr hab. Andrzej Pieczywok, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

prof. dr hab. Robert Socha, Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej

prof. dr hab. Stanisław Sulowski, Uniwersytet Warszawski

prof. dr hab. Sergiusz Wasiuta, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej

prof. dr hab. inż. Marek Wrzosek, Akademia Sztuki Wojennej

prof. dr hab. Waldemar Zubrzycki, Akademia Policji w Szczytnie

st. bryg. dr hab. inż. Marcin Anszczak, prof. Akademii Pożarniczej

plk dr hab. Dariusz Bogusz, prof. Lotniczej Akademii Wojskowej

dr hab. Andrzej Czapryński, prof. Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej

dr hab. Ireneusz Dziubek, prof. Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława
Wojciechowskiego

dr hab. Miłosz Gac, prof. WSB Merito w Gdańsku

dr hab. Marta Gębska, prof. Akademii Sztuki Wojennej

st. bryg dr hab. inż. Paweł Gromek, prof. Akademii Pożarniczej

dr hab. Magdalena Kalisiak-Mędelska, prof. Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta
Stanisława Wojciechowskiego

dr hab. Katarzyna Kołodziejczyk, prof. Uniwersytetu Warszawskiego

dr hab. inż. Marek Kubiński, prof. Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
 dr hab. Marek Leszczyński, prof. Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach
 dr hab. inż. Konrad Malasiewicz, prof. Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
 dr hab. Adrian Mitręga, prof. Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach
 dr hab. Henryk Noga, prof. Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej
 dr hab. Jacek Nowak, prof. Lotniczej Akademii Wojskowej
 dr hab. Joanna Pyłat, prof. Akademii Wojsk Lądowych, Prezes Światowej Rady Badań nad Polonią, Fellow of the Royal Historical Society, członek Zarządu Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie
 dr hab. inż. Waldemar Scheffs, prof. Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
 dr hab. Andrzej Sęk, prof. PUZ im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach
 płk dr hab. inż. Andrzej Soboń, prof. Akademii Sztuki Wojennej
 dr hab. Jarosław Teska, prof. Akademii Marynarki Wojennej
 dr hab. Agata Tyburska, prof. Akademii Policji w Szczytnie
 st. bryg. dr hab. inż. Tomasz Zwęgliński, prof. Akademii Pożarniczej
 dr inż. Marta Chodyka, Akademia Bialska im. Jana Pawła II
 dr Kaja Dziedzińska, Parlament Unii Europejskiej
 dr Grzegorz Grondys – Uczelnia Biznesu i Nauk Stosowanych „Varsovia” Poznań
 dr Agata Dybioch, Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
 dr inż. Tomasz Grudniewski, Akademia Bialska im. Jana Pawła II
 dr inż. Wiesław Jaszczur, Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
 dr Krzysztof Jędrzejak, Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
 dr Paweł Kamiński, Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
 mł. bryg. dr inż. Jacek Kalinko, Akademia Pożarnicza
 dr inż. Leszek Kowalczyk, Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
 dr Marcin Lipka – Centrum Badań nad Ryzykami Społecznymi i Gospodarczymi, Uniwersytet Civitas
 mł. bryg. dr inż. Marcin Łapicz, Akademia Pożarnicza
 dr Zofia Marciniak, Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
 dr Łukasz Mikołajczyk, Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
 dr Ewa Milewska, Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska
 dr inż. Robert Palka, TELDAT sp. z o. o. sp. k. Bydgoszcz
 dr Bogumiła Pawlaczyk, Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
 dr inż. Tomasz Pilawka, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
 dr inż. Norbert Prusiński, Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
 dr Zuzanna Przyłuska, Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
 dr Agnieszka Sałek-Imińska, Uniwersytet Pomorski w Słupsku
 dr Marcelina Szewczuk-Sadowska, Karkonoska Akademia Nauk Stosowanych w Jeleniej Górze
 por. dr inż. Iwona Szkudlarek, Karkonoska Akademia Nauk Stosowanych w Jeleniej Górze
 dr Izabela Szkurlat, Uniwersytet Pomorski w Słupsku
 ppłk dr Marcin Sztobryn, Lotnicza Akademia Wojskowa
 dr Wojciech Topczewski, Karkonoska Akademia Nauk Stosowanych w Jeleniej Górze

dr Małgorzata Wilczyńska, Państwowa Akademia Nauk Stosowanych im. ks.
Bronisława Markiewicza w Jarosławiu
dr Piotr Wilczyński, Polskie Towarzystwo Geopolityczne
dr Wojciech Winkler, Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława
Wojciechowskiego
mł. bryg. dr Monika Wojakowska, Akademia Pożarnicza
dr inż. Krzysztof Wosiński, TELDAT sp. z o. o. sp. k. Bydgoszcz
dr inż. Sławomir Wronka, Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława
Wojciechowskiego
kpt. dr inż. Rafał Wróbel, Akademia Pożarnicza
dr inż. Wojciech Znaniński, TELDAT sp. z o. o. sp. k. Bydgoszcz

KOMITET ORGANIZACYJNY KONFERENCJI

(Zespół do spraw projektu „Prakseologia w naukach o bezpieczeństwie. Węzłowe
problemy zarządzania kryzysowego i ochrony ludności” „Doskonała nauka II”
KONF/SP/0398/2024/02 w składzie):

dr hab. inż. Tomasz Rubaj - Przewodniczący Zespołu, Przewodniczący Komitetu
Organizacyjnego Konferencji
mgr Damiana Łada - Zastępca Przewodniczącego Zespołu, Zastępca
Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego Konferencji

Członkowie:

dr Paweł Kamiński
dr Zofia Marciniak
dr inż. Wiesław Jaszczur
mgr Agnieszka Maciejewska-Kaciupa
mgr Justyna Kobyłka
mgr Żaneta Stanecka
mgr Elżbieta Gajewska
inż. Dominik Figiel
mgr inż. Justyna Przyłęcka
mgr Jakub Banasiak
mgr Kamila Mikołajczyk
mgr Ryszard Laska

ORGANIZATOR

WSPÓŁORGANIZATORZY NAUKOWI

Uniwersytet Andrzeja Frycza
Modrzewskiego w Krakowie

Uniwersytet Jana
Kochanowskiego w Kielcach

Uniwersytet Komisji Edukacji
Narodowej w Krakowie

Uniwersytet Pomorski
w Słupsku

Uniwersytet Warszawski,
Wydział Nauk Politycznych
i Studiów Międzynarodowych

Uniwersytet Wrocławski

Akademia Sztuki Wojennej

**Akademia Pożarnicza
w Warszawie**

**Akademia
Pożarnicza**

Akademia Policji w Szczytnie

**Akademia Marynarki Wojennej
im. Bohaterów Westerplatte**

**Wojskowa Akademia
Techniczna im. gen. Jarosława
Dąbrowskiego**

**Wydział Nauk o
Bezpieczeństwie Akademii
Wojsk Lądowych
im. gen. Tadeusza Kościuszki**

**Wydział Bezpieczeństwa
Lotniczego Lotniczej Akademii
Wojskowej w Dęblinie**

**Karkonoska Akademia Nauk
Stosowanych w Jeleniej Górze**

**Państwowa Uczelnia
Zawodowa im. prof. Edwarda
F. Szczepanika w Suwałkach**

**Państwowa Uczelnia Zawodowa
im. prof. Edwarda F. Szczepanika
w Suwałkach**

Centrum Metodologii Badań
w Naukach o Bezpieczeństwie
Akademii WSB w Dąbrowie
Górnicej

Akademia WSB
WSB University

Wydział Nauk Technicznych
Akademii Białskiej im. Jana
Pawła II

Polskie Towarzystwo
Geopolityczne

WSPÓŁORGANIZATORZY INSTYTUCJONALNI

12 Wielkopolska Brygada Obrony
Terytorialnej – Poznań

124 Batalion Lekkiej Piechoty w Śremie

16 Jarociński batalion remontu lotnisk
im. gen. Stanisława Taczaka – Jarocin

Wojskowe Centrum Rekrutacji w Kaliszu

TEL DAT sp. z o.o. sp.k. – Bydgoszcz

ARMPOL sp. z o.o. – Poświętne

**ASSA ABLOY Opening Solutions Poland
S.A. – Leszno**

ASSA ABLOY
Opening Solutions

**Centralny Ośrodek Szkolenia Służby
Więziennej – Kule**

**Centrum Badań nad Ryzykami
Społecznymi i Gospodarczymi
Uniwersytet Civitas – Warszawa**

DMSI Software Sp. z o.o. – Warszawa

Komenda Miejska Policji w Kaliszu

**Krajowa Rada Komendantów Straży
Miejskich i Gminnych RP**

NATO MP COE – Bydgoszcz

Ośrodek Kultury Leśnej – Gołuchów

P4 Sp. z o.o. – Warszawa

PHU Sztukowski sp. z o.o. – Kalisz

**Polska Izba Systemów Alarmowych –
Warszawa**

**Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe
„ARPOL” Sp. z o.o. – Zielona Góra**

**Polski Związek Straży Miejskich i
Gminnych**

Straż Gminna w Lyskach

Straż Miejska – Czeladź

Straż Miejska – Ostrów Wielkopolski

Straż Miejska Kalisza

Straż Miejska m. st. Warszawy

Straż Miejska w Częstochowie

Straż Miejska w Pile

Straż Miejska w Toruniu

Straż Miejska Okiem Strażnika

Stowarzyszenie Bunkier Klub Sportowy –
Zduńska Wola

Symmetry Sp. z o.o. Warszawa

DEV – Group

PATRONATY MEDIALNE

ABSTRAKTY

dr hab. inż. Ansztzak Marcin, prof. Akademii Pożarniczej

Akademia Pożarnicza

Tytuł: Podejmowanie decyzji w sytuacjach kryzysowych wywołanych zagrożeniami CBRN

W dobie powstających konfliktów zbrojnych, jak również nowych kryzysów geopolitycznych państwa świata, widzimy coraz szybszą transformację zagrożeń, która może powodować pierwotne i wtórne skutki. W obszarze militarnym, jak również niemilitarnym mogą wystąpić zagrożenia wywołane czynnikami chemicznymi, biologicznymi, radiacyjnymi czy nuklearnymi (CBRN).

Przedmiotowe zagrożenia przyczyniają się do powstania sytuacji kryzysowych dotyczących ludności cywilnej, ale również do nieodwracalnych skutków dla mienia i środowiska. Obszar ten jest specyficzną dziedziną, która uwarunkowana jest od wielu czynników m. in. takich jak warunki atmosferyczne, właściwości fizykochemiczne i biochemiczne mediów, jak również miejsce występowania. Dlatego też, jednym z głównych celów łagodzenia skutków ww. zdarzeń jest trafne i odpowiednie podejmowanie decyzji przez podmioty oraz instytucje pełniące role zarządcze i wykonawcze.

W systemie bezpieczeństwa wewnętrznego za koordynację i dowodzenie w zdarzeniach wywołanych czynnikami CBRN w głównej mierze odpowiada kierujący działaniem ratowniczym, który jest strażakiem jednostki ochrony przeciwpożarowej. Ponadto zmiana aktów prawnych m. in. ustawy o ochronie przeciwpożarowej, ustawy Prawa atomowego czy ustawy dot. zarządzania kryzysowego, nakłada na ochronę przeciwpożarową szereg dodatkowych zadań i obowiązków, które muszą być skorelowane z decyzjami podejmowanymi na szczeblu rządowym i samorządowym. Dlatego też autor swój artykuł podzielił na kilka części. Pierwsza z nich została poświęcona analizie sytuacji kryzysowych wywołanych czynnikami CBRN, w tym została dokonana symulacja rozprzestrzenienia się wybranych skażeń na określonym obszarze.

Druga część przedstawia obszary związane z funkcjonowaniem systemu zarządzania kryzysowego, który powinien być skorelowany z funkcjonowaniem oraz ustawowymi zadaniami i obowiązkami ochrony przeciwpożarowej. Trzecia część została poświęcona kierującym działaniom ratowniczym, jak również algorytmom podejmowania decyzji w momencie powstałych zdarzeń. Ostatnim etapem było opisanie wybranych case study sytuacji kryzysowych, które zostały wywołane czynnikami CBRN.

mgr Andrzejewski Łukasz

DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o. Choryń 27, 64-000 Kościan

Temat: Zapewnienie bezpieczeństwa informacyjnego w sytuacjach zagrożenia ludności cywilnej

Współczesne kryzysy – zarówno o charakterze militarnym, jak i niemilitarnym – coraz częściej ukazują, że bezpieczeństwo informacyjne stanowi kluczowy element ochrony ludności cywilnej. Dynamiczny rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych, globalny przepływ danych oraz rosnąca rola mediów społecznościowych powodują, że w sytuacjach zagrożenia informacja staje się zarówno narzędziem ochrony, jak i potencjalnym źródłem destabilizacji.

Celem artykułu jest analiza zasad, mechanizmów i wyzwań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa informacyjnego w sytuacjach kryzysowych obejmujących

ludność cywilną, a także wskazanie dobrych praktyk w zakresie zarządzania informacją w warunkach ograniczonego bezpieczeństwa. W artykule omówiono istotę bezpieczeństwa informacyjnego w kontekście systemu bezpieczeństwa narodowego, ze szczególnym uwzględnieniem roli administracji publicznej, służb ratowniczych i mediów w procesie przekazywania wiarygodnych komunikatów. Przedstawiono również zagrożenia wynikające z dezinformacji, manipulacji narracyjnej oraz cyberataków, które mogą dezorganizować działania służb i wywoływać panikę społeczną. W części empirycznej analizie poddano wybrane przypadki zarządzania informacją w sytuacjach kryzysowych (m.in. katastrofy naturalne, konflikty zbrojne, awarie infrastruktury krytycznej), ukazując znaczenie spójnej komunikacji kryzysowej i odporności informacyjnej społeczeństwa.

Wyniki badań wskazują, że skuteczne zapewnienie bezpieczeństwa informacyjnego wymaga integracji działań instytucjonalnych, edukacji społecznej oraz stosowania nowoczesnych narzędzi analitycznych wspierających weryfikację źródeł i dystrybucję informacji. Kluczowe okazuje się budowanie zaufania między nadawcami i odbiorcami komunikatów oraz rozwój kompetencji informacyjnych obywateli.

Artykuł kończy się rekomendacjami dotyczącymi wzmocnienia krajowego systemu bezpieczeństwa informacyjnego w kontekście ochrony ludności cywilnej w XXI wieku.

dr inż. Apiecionek Łukasz, prof. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Tytuł: Wykorzystanie sztucznych sieci neuronowych do zwiększenia bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych

Liczba ataków na systemy teleinformatyczne stale rośnie. Różnorodność wektorów ataków powoduje, że wciąż konieczne jest opracowywanie nowych metod wykrywania i zapobiegania przed nieuprawnionym dostępem do chronionych zasobów. Do opracowywania nowych metod stosuje się często mechanizmy sztucznej inteligencji. W ramach tych mechanizmów szczególne miejsce zajmują sztuczne sieci neuronowe. Ich zastosowania są bardzo różne, od predykcji, analizy i modelowania zjawisk skomplikowanych jak i dość prostych, do modelowania zagadnień Cyberbezpieczeństwo. Używa się w nim sieci do wykrywania złośliwego ruchu sieciowego poprzez ich użycie w systemach wykrywania włamań opartych na głębokiej inspekcji pakietów.

Wyniki eksperymentów z wykorzystaniem szeregu typowych, łagodnych danych o ruchu sieciowym (obrazy, pliki bibliotek dołączanych dynamicznie i wybór innych różnych plików, takich jak dzienniki, pliki muzyczne i dokumenty do edycji tekstu) oraz plików złośliwego kodu powłoki pochodzącego z podatności i luk w zabezpieczeniach sieciowych wykazały, że sztuczne sieci neuronowe są w stanie dokładnie rozróżnić łagodny i złośliwy ruch sieciowy. Uzyskiwane wyniki świadczą, że rozwiązania z użyciem sieci neuronowych mogą być dokładne i precyzyjne.

Klasyfikator ruchu zbudowany za pomocą sieci głębokiej potrafi osiągnąć doskonałą czułość testowego zbioru danych (identyfikując wszystkie wystąpienia kodu powłoki), ale także wykazuje doskonałą precyzję (minimalizacja liczby zidentyfikowanych fałszywych alarmów).

W artykule przedstawiono możliwość zastosowania autorskiej sztucznej sieci neuronowej. Zaproponowana sieć używa logiki rozmytej do klasyfikacji danych. Zamiast liczb rzeczywistych, sieć w swoich obliczeniach stosuje liczby rozmyte w postaci skierowanych liczb rozmytych. Takie działanie wymusza rozmywanie danych do analizy, jednakże zaletą takiej sieci jest mniejsza architektura w stosunku do sieci głębokich przy rozwiązywaniu problemu

tej samej klasy. Dzięki temu, możliwe jest zastosowanie sieci rozmytych na urządzeniach brzegowych, co można wykorzystać właśnie w zagadnieniach cyberbezpieczeństwa.

dr inż. Apiecionek Łukasz, prof. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Tytuł: Wybrane wyzwania wdrażania dużych modeli językowych - wnioski na podstawie prac rozwojowych nad Systemem Zarządzania Kryzysowego JAŚMIN

System Zarządzania Kryzysowego JAŚMIN jest odpowiedzią na zagrożenia bezpiecznego funkcjonowania społeczeństwa. W sytuacjach zagrożenia ważnym aspektem jest szybkie działanie i koordynacja właściwych służb. W tym celu konieczne jest zapewnienie sprawnego i szybkiego nie tylko przekazywania informacji, ale na ich bazie odpowiednie wnioskowanie i podejmowanie optymalnych decyzji. Jednym z zadań systemów informatycznych wspierających pracę służb, w tym Systemu Zarządzania Kryzysowego JAŚMIN jest zbieranie i udostępnianie informacji operatorom, właśnie w celu umożliwienia szybkiego i sprawnego podejmowania decyzji.

Często decyzje te muszą być podjęte po analizie wielu raportów i sprawozdań, przez co może powstać natłok informacji. W natłoku informacji z kolei, łatwo o przeoczenie informacji ważnych ze względu na podejmowany sposób działania. Dlatego z pomocą można wykorzystać mechanizmy sztucznej inteligencji. Obecnie jednymi z najszerzej wdrażanych mechanizmów są duże modele językowe (ang. Large Language Model). Udostępnienie użytkownikom ChatGPT przez OpenAI przyspieszyło prace wielu podmiotów na całym świecie, które prowadzą swoje badania i udostępniają modele często na otwartej licencji. Dzięki temu możliwe jest wykorzystanie modelu językowego wraz z mechanizmem generowania treści np. do analizy dokumentów i automatycznego generowania odpowiedzi np. emaile, smsy, czy budowanie agentów (chatbotów), które potrafią zastąpić człowieka w systemie komunikacji.

W ramach prac nad rozwojem Systemu Zarządzania Kryzysowego JAŚMIN podjęto badania nad wykorzystaniem dużych modeli językowych. Niestety wdrożenie takiego rozwiązania nie jest tak proste, jak się wydaje. Modele nie są pozbawione wad, a jedną z ich głównych wad jest zdolność do halucynacji, czyli generowania treści, które mają się z prawdą. W takim przypadku nie można wykorzystać rozwiązania bez douczania modelu lub innych mechanizmów unikania halucynacji.

W publikacji opisano możliwości wykorzystania modeli językowych oraz niezbędnych technik unikania halucynacji w celu umożliwienia użycia rozwiązania w systemie praktycznym.

mgr Babiński Kamil

Symmetry Sp. z o.o. Warszawa

Temat: Nowoczesne technologie magazynowania i przekazywania energii elektrycznej w zarządzaniu kryzysowym

Współczesne systemy bezpieczeństwa narodowego i zarządzania kryzysowego w coraz większym stopniu uzależnione są od niezawodnych źródeł energii elektrycznej. W sytuacjach kryzysowych, takich jak katastrofy naturalne, awarie infrastruktury krytycznej czy działania o charakterze hybrydowym, zapewnienie ciągłości zasilania staje się kluczowym warunkiem skutecznego funkcjonowania instytucji publicznych, służb ratowniczych i systemów teleinformatycznych. Celem wystąpienia jest przedstawienie współczesnych technologii magazynowania i przekazywania energii elektrycznej, które mogą zostać wykorzystane do zwiększenia odporności energetycznej państwa oraz zapewnienia stabilności systemów w warunkach kryzysu.

W referacie dokonana zostanie analiza możliwości zastosowania nowoczesnych rozwiązań technologicznych, takich jak hybrydowe systemy magazynowania energii.

Omówione zostaną również innowacyjne metody zarządzania przepływem energii (Energy Management Systems – EMS) oraz integracja magazynów z lokalnymi mikrosieciami (microgrids), umożliwiającą ich autonomiczne funkcjonowanie w warunkach odłączenia od głównej sieci elektroenergetycznej. Wystąpienie obejmie także przegląd przykładów dobrych praktyk w zakresie wykorzystania mobilnych magazynów energii w działaniach ratowniczych i humanitarnych, ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w zasilaniu centrów ewakuacyjnych, szpitali polowych oraz punktów dowodzenia.

Autor zwróci uwagę na wyzwania związane z bezpieczeństwem technologicznym, efektywnością energetyczną oraz kosztami wdrażania nowych rozwiązań w skali krajowej i lokalnej.

Ostatecznie, referat wskaże kierunki rozwoju technologii magazynowania i przekazywania energii w kontekście budowy odporności energetycznej państwa oraz zapewnienia stabilności funkcjonowania kluczowych sektorów w sytuacjach nadzwyczajnych.

dr Bajeński Wojciech

Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku

Tytuł: Negocjacje kryzysowe i ich wpływ na skuteczność przeprowadzanych interwencji w świetle współczesnych zagrożeń

Negocjacje policyjne, jako przede wszystkim narzędzie służące do rozwiązywania w sposób pokojowy często najtrudniejszych sytuacji, w czasie których bezpośrednio zagrożone jest życie lub zdrowie człowieka ewaluowało, przybierając ostatecznie formę systemową, mogącą sprawnie i skutecznie dostosowywać się do zmiennych warunków i sytuacji, w których jest stosowane, także na gruncie poza policyjnym.

Negocjacje policyjne bowiem wykorzystywane już są nie tylko przez struktury policyjne, lecz sprawdzają się także w prowadzonych działaniach innych formacji mundurowych, tj. Siły Zbrojne RP (Żandarmeria wojskowa), Służba Więzienna, Straż Graniczna czy Państwowa Straż Pożarna. Oczywiście skala wykorzystania tego narzędzia przez te podmioty jest znacznie mniejsza i nie do końca sformalizowana na gruncie aktów wewnętrznego kierowania (przepisów resortowych), to warto o nim powiedzieć nieco więcej, ponieważ umiejętności sprawnej komunikacji, oparte o techniki negocjacyjne pozwalają nie tylko na skuteczną wentylację emocji i kontrolę własnego zachowania, co jest niezmiernie istotne szczególnie w sytuacjach trudnych, ale także umożliwiają skutecznie uzyskać czas na przygotowanie innych opcji rozwiązania kryzysu, kiedy np. niemożliwa jest lub mało opłacalna opcja siłowa. Prowadzone badania naukowe potwierdziły zarówno możliwość wykorzystania technik negocjacyjnych przez funkcjonariuszy różnych służb mundurowych, w trakcie prowadzonych przez te formacje interwencji czy działań, jak również nie wykluczyły ich prawnego zastosowania. Wszyscy powinni nadążać za aktualnymi wyzwaniami, tworząc odpowiednie rozwiązania i szkolić się, by w razie potrzeby być w stanie samodzielnie lub wraz z innymi nie tylko umieć funkcjonować w sytuacjach kryzysowych i zapobiegać ich dynamicznemu rozwojowi, lecz także wpływać na ich przebieg minimalizując ryzyko utraty życia czy zdrowia.

Szkoląc się w rzemiośle, które realizuje ustawowo każda ze służb mundurowych warto pamiętać o rozwiązaniach stosowanych w innych formacjach, z którymi na co dzień współdziała się i współpracuje, by być bardziej skutecznym w działaniu. Nie należy też zapominać, że skutecznie to także, a może i przede wszystkim bezpiecznie. Sztuka negocjacji kryzysowych i wszystko to, co się w niej kryje, zwiększa poczucie bezpieczeństwa każdej ze stron.

dr inż. Bałuszyński Sławomir

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Tytuł: Bezpieczeństwo danych w uczelni wyższej-wyzwania cyfrowej edukacji

Bezpieczeństwo pożarowe to zagrożenie, które w obliczu rosnącej urbanizacji i zmienności zagrożeń nabiera szczególnego znaczenia. Pożary budynków mieszkalnych należą do najczęstszych i jednocześnie najbardziej dotkliwych zdarzeń kryzysowych, powodując nie tylko znaczne straty materialne, lecz przede wszystkim stanowiąc bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi. Ich konsekwencje obejmują również urazy, ofiary śmiertelne, destabilizację funkcjonowania wspólnot lokalnych oraz pogorszenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców. W związku z tym kluczowe znaczenie ma wiedza dotycząca zasad zapobiegania oraz skutecznego reagowania na sytuacje zagrożenia pożarowego. W kontekście decentralizacji zarządzania kryzysowego szczególną rolę w systemie ochrony ludności pełnią jednostki samorządu terytorialnego, zwłaszcza gminy, które jako najbliższe mieszkańcom ogniwo administracji publicznej realizują zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności oraz o obronie cywilnej stanowi kompleksowy akt prawny regulujący funkcjonowanie systemu ochrony ludności w Polsce, wprowadzając rozwiązania wzmacniające odporność lokalnych struktur na zagrożenia. W niniejszej publikacji dokonano analizy obowiązków gminy w przypadku wystąpienia pożaru budynku mieszkalnego, z uwzględnieniem czterech faz zarządzania kryzysowego: zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy. Każda z tych faz odgrywa istotną rolę w minimalizowaniu skutków kryzysu oraz w przywracaniu stanu normalnego po jego wystąpieniu.

Niniejszy artykuł przeznaczony jest do dalszej publikacji w monografii naukowej z zakresu bezpieczeństwa pożarowego.

Keywords: zagrożenie, pożar, bezpieczeństwo, nauki o bezpieczeństwie, ochrona ludności.

dr inż. Bałuszyński Sławomir

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Tytuł: Rola i obowiązki gminy w przypadku pożarów budynków mieszkalnych w świetle ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności oraz o obronie cywilnej

Bezpieczeństwo pożarowe to zagrożenie, które w obliczu rosnącej urbanizacji i zmienności zagrożeń nabiera szczególnego znaczenia. Pożary budynków mieszkalnych należą do najczęstszych i jednocześnie najbardziej dotkliwych zdarzeń kryzysowych, powodując nie tylko znaczne straty materialne, lecz przede wszystkim stanowiąc bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi. Ich konsekwencje obejmują również urazy, ofiary śmiertelne, destabilizację funkcjonowania wspólnot lokalnych oraz pogorszenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców. W związku z tym kluczowe znaczenie ma wiedza dotycząca zasad zapobiegania oraz skutecznego reagowania na sytuacje zagrożenia pożarowego.

W kontekście decentralizacji zarządzania kryzysowego szczególną rolę w systemie ochrony ludności pełnią jednostki samorządu terytorialnego, zwłaszcza gminy, które jako najbliższe mieszkańcom ogniwo administracji publicznej realizują zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności oraz o obronie cywilnej stanowi kompleksowy akt prawny regulujący funkcjonowanie systemu ochrony ludności w Polsce, wprowadzając rozwiązania wzmacniające odporność lokalnych struktur na zagrożenia.

W niniejszej publikacji dokonano analizy obowiązków gminy w przypadku wystąpienia pożaru budynku mieszkalnego, z uwzględnieniem czterech faz zarządzania kryzysowego: zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy. Każda z tych faz odgrywa istotną rolę w minimalizowaniu skutków kryzysu oraz w przywracaniu stanu normalnego po jego wystąpieniu. Niniejszy artykuł przeznaczony jest do dalszej publikacji w monografii naukowej z zakresu bezpieczeństwa pożarowego.

Keywords: zagrożenie, pożar, bezpieczeństwo, nauki o bezpieczeństwie, ochrona ludności

dr Bednarczyk-Haase Weronika
Akademia Wojsk Lądowych we Wrocławiu
Tytuł: Kierowanie ratownictwem ludności i mienia w sytuacjach zagrożeń

System bezpieczeństwa danego podmiotu, a jest nim człowiek, powinien być dostosowany do jego potencjalnych zagrożeń oraz pożądanego poziomu bezpieczeństwa, jaki musi być mu zapewniony. Zatem ilość i jakość sił i środków ratownictwa, niezbędnych do zapewnienia danemu podmiotowi pożądanego poziomu bezpieczeństwa, ich organizacja oraz sposób prowadzenia działań ratowniczych, po wyzwoleniu zagrożenia (zajściu zdarzenia), zależy od jego rodzaju i skali oraz prognozy możliwości wystąpienia również zagrożeń innych rodzajów.

Uwzględniając powyższe wyróżnia się dwa rodzaje systemów bezpieczeństwa: system ratownictwa /to zespół sił i środków/, oraz system zarządzania kryzysowego /zespół sił i środków odpowiedzialny za zapewnienie podmiotowi bezpieczeństwa przy wystąpieniu zdarzenia, którego skutków nie można wyeliminować siłami ratownictwa bez zastosowania nadzwyczajnych środków prawnych/. W każdym działaniu ratowniczym, niezależnie od rodzaju zdarzenia implikującego konieczność jego realizacji, według określonych etapów – procedur postępowania.

Działania ratownicze prowadzone są zawsze zgodnie z procedurą postępowania przewidzianą dla danego zdarzenia. W przypadku przeciwnym zachodzi konieczność zidentyfikowania: miejsca, rodzaju, i skali zdarzenia. Rzeczą istotną jest zweryfikowanie prawdziwości zajścia zgłoszonego zdarzenia w celu wyeliminowania fałszywego alarmu.

dr hab. Bogusz Dariusz, prof. Lotniczej Akademii Wojskowej w Dęblinie
Lotnicza Akademia Wojskowa w Dęblinie
Tytuł: Nowoczesne organizacje kadeckie jako pole rekrutacyjne kandydatów do sił zbrojnych

Problem sprawnego systemu przygotowania młodzieży do lotnictwa wojskowego istnieje od początku jego powstania. W Polsce istnieje wiele publikacji dotyczących edukacji dla bezpieczeństwa, szczególnie w aspekcie zagrożeń i wyzwań współczesności. Prof. Andrzej Pieczywok naukowo zajmuje się i szeroko opisuje współczesne problemy edukacji dla bezpieczeństwa i obronności kraju. Obecnie, oprócz publikacji mojego autorstwa, trudno jest jednak doszukać się publikacji na temat przygotowania lotniczego dla kandydatów na pilotów wojskowych. Od lat problem ten opisywany był przez komendantów oraz rektorów Szkoły „Orląt” w Dęblinie m. in. gen. Józefa Kowalskiego, gen. Edwarda Hyrę oraz Gen. Jana Rajchela.

Sytuacja na Ukrainie ponownie zmusza decydujących o kształcie kształcenia i szkolenia lotniczego na rozwiązanie problemu przygotowania młodzieży do służby w lotnictwie wojskowym. Jak pokazują doświadczenia historyczne Polski, a także rozwiązania stosowane w innych krajach, młodzież kandydująca do zawodu pilota wojskowego powinna nabywać umiejętności już we wczesnych etapach edukacji powszechnej. Decydując się na rekrutację do

akademii lotniczej w klasie maturalnej, kandydaci skazują się na niepowodzenia. Decyzja o karierze pilotem wojskowym powinna zapadać dużo wcześniej i powinna być poparta doświadczeniem lotniczym. Głównym celem artykułu i jest opracowanie założeń nowej koncepcji systemu przygotowania kandydatów do lotnictwa wojskowego, obejmującego także proces rekrutacji oraz lotnicze szkolenie selekcyjne, doskonalących pozyskiwanie kandydatów na pilotów wojskowych w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Autor w celu doskonalenia systemu przysposobienia wojskowego lotniczego postuluje o utworzenie organizacji kadeckiej, w tym Kadetów Lotnictwa odpowiedzialnej za wstępne szkolenie lotnicze na potrzeby Sił Zbrojnych.

mgr Banasiak Krzysztof
Urząd Miasta Kalisz
Temat: Rola i miejsce Ochotniczych Straży Pożarnych w zapewnieniu bezpieczeństwa społeczności lokalnych

Artykuł podejmuje problematykę roli i miejsca Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) w systemie bezpieczeństwa narodowego i bezpieczeństwa społeczności lokalnych. Szczególną uwagę autor poświęca działaniom prewencyjnym, operacyjnym i społeczno-wychowawczym. Autor wskazuje, że OSP stanowią integralny element Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG) oraz istotne ogniwo systemu zarządzania kryzysowego na różnych szczeblach administracyjnych, realizując zadania w zakresie reagowania na zagrożenia naturalne, techniczne i społeczne. W opracowaniu podjęto próbę ukazania OSP nie tylko jako formacji ratowniczej, ale również jako instytucji kształtującej potencjał społeczny, poprzez wzmacnianie więzi społeczności lokalnej a także budując świadomość bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

Opracowanie akcentuje znaczenie Ochotniczych Straży Pożarnych jako kluczowego elementu lokalnej odporności społecznej, który poprzez swoją gotowość operacyjną i zdolność do mobilizacji zasobów społecznych, wzmacnia odporność gmin na sytuacje kryzysowe. Wskazano, że OSP, dzięki zakorzenieniu w lokalnych strukturach społecznych, odgrywa istotną rolę w procesie integracji społeczności wokół idei wspólnego dobra i bezpieczeństwa publicznego. Analiza opiera się na przeglądzie literatury przedmiotu, aktów normatywnych oraz studiów przypadków, w których działalność OSP w istotny sposób przyczynia się do poprawy poziomu bezpieczeństwa lokalnego. Artykuł ma na celu wskazać ewolucję OSP — od tradycyjnych działań gaśniczych do innowacyjnych form współpracy ze środowiskiem lokalnym. Autor zwraca uwagę na coraz szerszy zakres zadań realizowanych przez OSP, obejmujący nie tylko klasyczne działania ratownicze, lecz także edukację społeczną, profilaktykę pożarową, pomoc humanitarną i wsparcie psychologiczne dla ofiar zdarzeń.

Współczesna OSP funkcjonuje na styku bezpieczeństwa lokalnego, ochrony ludności oraz zarządzania kryzysowego. Istnieje potrzeba dalszej profesjonalizacji ochotników oraz modernizacji sprzętu. Autor zauważa również, że działalność OSP sprzyja budowaniu kapitału społecznego, opartego na zaufaniu, wzajemnym wsparciu i aktywizacji obywatelskiej. Autor podkreśla również znaczenie współpracy OSP z administracją samorządową, służbami państwowymi i organizacjami pozarządowymi, co stanowi podstawę skutecznego zarządzania bezpieczeństwem.

Ostatecznie, artykuł formułuje tezę, iż Ochotnicze Straże Pożarne stanowią nie tylko element systemu ratowniczego, lecz przede wszystkim ważny filar bezpieczeństwa lokalnego, społecznego i narodowego.

mgr Banaszek Maksymilian
Akademia Wojsk Lądowych we Wrocławiu
Temat: Survival jako forma szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej

Survival militarny stanowi kluczowy komponent nowoczesnych programów edukacji do bezpieczeństwa, integrując wiedzę teoretyczną z praktycznym przygotowaniem do działania w warunkach ekstremalnych. W obliczu narastających zagrożeń hybrydowych, konfliktów asymetrycznych i katastrof naturalnych, umiejętności przetrwania nabierają szczególnego znaczenia nie tylko w szkoleniu żołnierzy, lecz także w kształceniu obywateli, funkcjonariuszy służb mundurowych oraz liderów z zakresu obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego.

W edukacji militarnej Survival rozwija kompetencje kluczowe dla bezpieczeństwa narodowego: odporność psychiczną, zaradność, zdolność działania w izolacji, przywództwo kryzysowe oraz umiejętność adaptacji do dynamicznie zmieniającego się środowiska operacyjnego. Jako forma edukacji przez doświadczenie (experiential learning), umożliwia praktyczne kształtowanie postaw i nawyków niezbędnych w sytuacjach ograniczonych zasobów, braku łączności i wsparcia. W ten sposób uczestnicy uczą się podejmowania decyzji w stresie, współpracy w małych zespołach, a także odpowiedzialności za siebie i innych. Praktyki survivalowe wspierają ponadto rozwój świadomości ekologicznej, umiejętności improwizacji, samoorganizacji oraz samopomocy. Integrują elementy wiedzy z zakresu topografii, medycyny polowej, logistyki, psychologii stresu i komunikacji w sytuacjach zagrożenia.

Włączenie Survival militarnego do systemu edukacji do bezpieczeństwa, zarówno w szkołach wojskowych, jak i w cywilnych instytucjach kształcenia, sprzyja budowie odpornego społeczeństwa oraz wzmacnia gotowość na współczesne zagrożenia.

Propozycja modelu integracyjnego obejmuje moduły teoretyczne, ćwiczenia terenowe, symulacje kryzysowe oraz ewaluację kompetencji. Takie podejście wpisuje się w strategię nowoczesnego wychowania obronnego i może być adaptowane w różnych kontekstach, od Akademii Wojsk Lądowych po szkoły średnie i programy edukacji obywatelskiej.

mgr inż. Bielawski Jan
Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kluczborku
Temat: Strategiczne i Taktyczne Gry Interwencyjne dla PSP jako Narzędzie Usprawnienia Systemu Zarządzania Kryzysowego w Reakcji na Doświadczenia Powodzi 2024

Intensywne zjawiska powodziowe w Polsce w 2024 roku ujawniły pilną potrzebę kompleksowych reform w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG), szczególnie w zakresie koordynacji i współdziałania służb ratowniczych, ale nie tylko ich. Analiza przebiegu operacji wykazała, że skuteczność działań jest warunkowana trzema kluczowymi czynnikami: jakością zarządzania zasobami i procedurami, poziomem integracji technologicznej oraz odpornością psychiczną kadry dowódczej.

Wśród głównych barier wskazano opóźnienia w dynamicznym dysponowaniu siłami i środkami (w tym Centralnego Odvodu Operacyjnego), ograniczoną interoperacyjność systemów teleinformatycznych oraz istotne rozbieżności w procedurach dowodzenia pomiędzy PSP, OSP, PRM i WOPR. Krytycznym, choć często marginalizowanym aspektem, okazała się również zdolność Kierujących Działaniami Ratowniczymi (KDR) do utrzymania racjonalnego myślenia i podejmowania właściwych decyzji w warunkach stresu, presji czasu oraz niepewności sytuacyjnej z którą mierzą się tak naprawdę każdego dnia. Równie ważnym czynnikiem jest zaufanie – zarówno międzyinstytucjonalne, umożliwiające płynną wymianę danych, jak i społeczne, wzmacniające legitymizację i skuteczność dowodzenia poprzez transparentną komunikację z obywatelami.

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy niniejsza praca postuluje wdrożenie Gier Interwencyjnych – Taktycznych (TGI) i Strategicznych (SGI) – jako stałego elementu procesu

szkoleniowego oraz ewaluacyjnego KSRG. TGI, oparte na ograniczonym czasie decyzji i scenariuszach z deficytem informacji, kształtują odporność psychiczną, refleks i zdolność adaptacji KDR w sytuacjach ekstremalnych. SGI, symulujące wielodniowe operacje na poziomie wojewódzkim i centralnym, stanowią platformę testowania procedur międzyresortowych oraz walidacji interoperacyjności systemów teleinformatycznych (np. SWD-PSP, Geoportal PSP).

Włączenie w symulacje przedstawicieli administracji publicznej, służb medialnych i samorządów pozwala trenować komunikację kryzysową, zarządzanie informacją oraz budowanie zaufania społecznego. Implementacja tego zintegrowanego modelu szkoleniowego umożliwi transformację KSRG w system nowoczesny, kompetentny, odporny i elastyczny wobec rosnącej skali oraz częstotliwości katastrof naturalnych.

mgr Bartkowiak Leszek
124 Batalion Lekkiej Piechoty w Śremie
Temat: Trening walki wręcz jako aktywność wspomagająca gotowość bojową żołnierza

Odkąd istnieje świat toczą się wojny, a ludzie na całym świecie od zawsze tworzą różne systemy bojowe, niezbędne do przetrwania na polu walki. W dzisiejszej, chwiejnej rzeczywistości geopolitycznej wiele krajów, dla własnego bezpieczeństwa dba o to, aby posiadać służby mundurowe, których zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego kraju. Wymaga to od funkcjonariuszy służb, działających w obszarze związanym z szeroko rozumianym bezpieczeństwem, konieczności ciągłego rozwijania i doskonalenia umiejętności oraz poszukiwania skutecznych sposobów walki, ochrony siebie i innych, a także technik perswazji i interwencji. Jedną z takich formacji jest Wojsko Polskie. Żołnierze powinni wciąż doskonalić się i szkolić w wielu dziedzinach. Dotyczy to zarówno taktyki i technik walki wręcz, jak i umiejętności posługiwania się bronią. Trening w kontakcie bezpośrednim jest zatem w dobie dzisiejszej w armiach całego świata bardzo popularny.

Trening fizyczny genetycznie związany jest z wychowaniem proobronnym. Należy zatem podkreślić, że wieloaspektowa, wszechstronna nauka walki w kontakcie bezpośrednim powinna stanowić nieodzowny element szkolenia żołnierzy, przygotowując ich do skutecznej walki i przybliżając do wygranej. Zatem szkolenie wojskowe powinno obejmować różne obszary, w tym także te, które bezpośrednio związane są ze sprawnością fizyczną.

dr inż. Bronowska Katarzyna
Uniwersytet Kaliski
Tytuł: Bezpieczeństwo społeczne a odporność państwa w obliczu ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej

W dobie dynamicznych przemian społeczno-politycznych oraz rosnących zagrożeń zarówno na poziomie globalnym, jak i lokalnym, odporność państwa nabiera kluczowego znaczenia dla bezpieczeństwa społecznego. Obejmuje ona nie tylko zdolność do przeciwdziałania zagrożeniom, ale także umiejętności szybkiego reagowania, adaptacji do nowych warunków oraz powrotu do stabilności po kryzysach. Istotne w tym kontekście jest skuteczne przekazywanie informacji, odpowiednia komunikacja oraz analiza danych, co jest niezbędne w rozpoznawaniu i neutralizowaniu dezinformacji. Ponad to kluczowe jest budowanie zaufania społecznego opartego na faktach i transparentności, co wzmacnia więzi między obywatelami a instytucjami. Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej pełni centralną rolę w realizacji tych celów, stanowiąc narzędzie legislacyjne wspierające gotowość instytucji oraz aktywny udział obywateli w systemie bezpieczeństwa. Efektywna implementacja ustawy wymaga jednak więcej niż samej legislacji – istotna jest również dobrze

przygotowana administracja publiczna i zdolność do efektywnego wykorzystania dostępnych narzędzi.

Artykuł analizuje wpływ tej ustawy na mechanizmy ochronne i reakcję w sytuacjach kryzysowych, podkreślając potrzebę integracji teoretycznych założeń bezpieczeństwa z praktycznymi działaniami. Wskazuje także na konieczność ciągłego doskonalenia struktur zarządzania kryzysowego oraz promocji kultury bezpieczeństwa, co przyczynia się do zwiększenia odporności społeczeństwa. Autorka artykułu odwołuje się do przeprowadzonych badań, które sugerują, że nawet najlepsze mechanizmy prawne wymagają regularnej rewizji, aby odpowiadać na nowe wyzwania. Współpraca między sektorem publicznym a społeczeństwem jest kluczowa dla wymiany wiedzy i zasobów, co zwiększa ogólną odporność systemu.

Wnioski podkreślają, że budowanie odporności to proces dwukierunkowy angażujący zarówno władze publiczne, jak i obywateli, z naciskiem na elastyczne strategie działania pozwalające na dostosowanie się do zmieniających się warunków. Takie holistyczne podejście zapewnia nie tylko przetrwanie, ale także rozwój społeczny w obliczu wyzwań.

prof. dr hab. inż. Ciekanowski Zbigniew

Akademia Bialska

Tytuł: Bezpieczeństwo informacji w zarządzaniu kryzysowym wobec cyberzagrożeń

Celem artykułu jest operacjonalizacja zasad sprawnego działania w postaci procedur reagowania i odbudowy po incydentach cyber dla administracji publicznej i OUK. Problem badawczy obejmuje trzy węzłowe kwestie: po pierwsze, które elementy systemu (ludzie, procedury, technologia, informacja) najczęściej zwiększają podatność na Cyberzagrożenia i dezorganizują działania; po drugie, jak w warunkach niepewności i presji czasu rzetelnie mierzyć sprawność reakcji; po trzecie, jak równoważyć szybkość podejmowania decyzji z ich jakością i kosztem, gdy sytuacja dynamicznie się zmienia. Zastosowana metodologia łączy krytyczny przegląd literatury, analizę obowiązujących regulacji i wytycznych z obszaru zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa informacji oraz ochrony infrastruktury krytycznej, a także syntezę praktyk organizacyjnych stosowanych w administracji i u operatorów usług kluczowych. Wynikiem jest zestaw uniwersalnych mierników i progów decyzyjnych: czas wykrycia zagrożenia (TTD), czas opanowania (TTC), czas odtworzenia zdolności działania (TTR), poziom utraty zdolności (LoC), odsetek decyzji odroczonych oraz wskaźniki jakości i szybkości wymiany informacji na styku SOC/CSIRT-sztaby-kierownictwo.

Analiza wskazuje trzy kluczowe wąskie gardła: brak skutecznej koordynacji podmiotów reagowania, niedobory kompetencyjne i finansowe, a także opóźnienia informacyjne wynikające z rozszczelnienia interfejsu między systemami technicznymi a procesami organizacyjnymi. Zaproponowano ujednolicone progi decyzyjne i wspólny katalog mierników oraz narzędzia wdrożeniowe: macierz „cel-środki-rezultat-koszt” w planach reagowania, standaryzację dokumentowania decyzji, cykliczne ćwiczenia z udziałem kluczowych interesariuszy i procedury szybkiej, uwierzytelnionej wymiany informacji.

Zastosowanie tych rozwiązań skraca czas reakcji, ogranicza działania pozorne, poprawia relację koszt- skutek oraz wzmacnia odporność organizacyjną i państwową, dostarczając praktycznych instrumentów ochrony ludności i infrastruktury krytycznej w obliczu złożonych cyberkryzysów.

dr Chabielski Paweł

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Tytuł: Prakseologiczne uwarunkowania budowania odporności społecznej w miastach europejskich w obliczu wyzwań i zagrożeń współczesnego świata na przykładzie Paryża, Hagi i Londynu

Miasta współczesnego świata stawiają czoła złożonym i wzajemnie powiązanym wyzwaniom. od zmian klimatycznych i nierówności społecznych po zagrożenia terrorystyczne, kryzysy infrastrukturalne, pandemię i zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego. W obliczu tych wielowarstwowych zagrożeń, które transcendują tradycyjne granice administracyjne, badanie analizuje prakseologiczne uwarunkowania budowania odporności społecznej, na przykładzie strategii odporności miejskiej opracowanych przez trzy europejskie miasta: Paryż, Hagę, Londyn w ramach sieci „100 Odpornych miast”.

W oparciu o teorię prakseologii oraz założenia badania odporności miejskiej, autor Jeno. c kluczowe mechanizmy, instrumenty i procesy, które umożliwiają miastom efektywne przystosowanie się do zarówno wyzwań, długotrwałych problemów osłabiających strukturę miasta, jak i zagrożeń. Prakseologiczna analiza wykazuje, że skuteczne budowanie odporności społecznej w miastach wymaga wielowymiarowego i zintegrowanego podejścia obejmującego aktywną partycypację obywatelską i. mobilizację zasobów wspólnotowych, strategiczną integrację systemów infrastrukturalnych wielopoziomowego zarządzania, komprehensywną edukację ryzyka oraz innowacyjne narzędzia finansowania odporności.

Autor podkreśla istotną rolę holistycznej perspektywy, która łączy wymiary społeczne, infrastrukturalne, ekonomiczne, środowiskowe i cybernetyczne w ramach spójnej i adaptacyjnej strategii odpornościowej. Kluczową obserwacją jest znaczenie koordynacji i relacji między sektorem publicznym, biznesem, organizacjami pozarządowymi, instytucjami akademickimi oraz mieszkańcami w procesie identyfikacji zagrożeń, wspólnego podejmowania decyzji i wdrażania działań adaptacyjnych.

Wnioski badania sugerują, że miasta skutecznie wdrażające prakseologiczne zasady zarządzania kryzysowego, wsparcia społecznego, adaptacyjnego planowania urbanistycznego oraz ciągłego uczenia się z doświadczeń kryzysowych osiągają wyższą zdolność do przetrwania perturbacji oraz szybszego i bardziej elastycznego powrotu do stanu funkcjonalności. Artykuł stanowi istotny wkład do badań na pograniczu teorii prakseologicznej. badania odporności miejskiej oraz badań nad zarządzaniem kryzysowym w środowisku miejskim, oferując zarówno teoretyczne implikacje dla nauk społecznych, jak i praktyczne wytyczne dla polityki miejskiej, planowania strategicznego i projektowania miast przyszłości.

dr inż. Chmielecki Marek

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

Tytuł: Edukacja obronna i jej elementy w zapewnianiu odporności państwa

Ewakuacja i zapatrzenie są jednym z podstawowych elementów kryzysu w realizacji zadań w ramach zarządzania kryzysowego i wojny. Ewakuację prowadzi się z terenów zagrożonych, zaopatruje się ludzi w niezbędne środki do ratowania zdrowia i życia lub w zaopatrywanie żołnierzy w środki bojowe do realizacji zadania bojowego. Mogą wystąpić zakłócenia sygnału GPS z powodu niekorzystnych warunków pogodowych, przeszkody technicznej lub naturalnej, wyłączonej lokalizacji czy też braku aktualizacji map, jak również celowych zakłóceń przez zagłuszacze GPS, które nie powinny stanowić ograniczenia w wykonaniu zadania podczas kryzysu lub wojny.

W obecnej sytuacji polityczno-militarnej istotne się stały umiejętności orientacji w terenie, posługiwanie się mapą i kompasem, określenie odległości, rozpoznanie znaków jak również szkicowanie terenu, które należą do rzadkich zagadnień poruszanych podczas treningów i ćwiczeń ze służbą cywilną jak i członkami zespołów (centrów) zarządzania

kryzysowego. Warto dodać, że koncentracja na prostocie działania powoduje większe możliwości i zdolności realizacji zadań przez uczestników w sytuacjach kryzysowych i wojny. Dlatego tak ważny jest przedmiot terenoznawstwo, który mógłby być prowadzony w ramach zajęć z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz treningów i ćwiczeń w zespołach zarządzania kryzysowego, jak również podczas lekcji w szkołach i na zajęciach ze studentami na kierunku bezpieczeństwo narodowe, bezpieczeństwo wewnętrzne i obronność państwa.

Celem artykułu jest zaprezentowanie istoty realizacji przedmiotu terenoznawstwo, który pozwoli na zdobycie kluczowych umiejętności niezbędnych do realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej. Nie bez znaczenia jest wprowadzenie do szkół i na studiach obowiązkowych zajęć z terenoznawstwa, które przyczynią się do większej samodzielności na wypadek zagrożenia. Problematyka terenoznawstwa oprócz umiejętności będzie również poruszała kwestie ochrony zdrowia i życia ludzi oraz mienia przed zniszczeniem lub dewastacją.

W artykule przyjęto, że elementarne podstawy terenoznawstwa powinny być nauczane od najmłodszych lat. Wynika to z tego, że w warunkach zagrożenia każdy powinien umieć się zachować i poruszać w terenie z mapą lub bez niej.

dr inż. Chodyka Marta
Akademia Bialska
Tytuł: Cyberzagrożenia w zarządzaniu kryzysowym

Artykuł przedstawia problem cyberzagrożeń w zarządzaniu kryzysowym, ujmując bezpieczeństwo informatyczne w perspektywie prakseologicznej i operacyjnej. Celem badawczym jest pokazanie, w jaki sposób kryteria efektywności, skuteczności i ekonomiczności można przełożyć na konkretne procedury reagowania oraz odbudowy po incydentach cyber w administracji publicznej i u operatorów usług kluczowych. Problem badawczy koncentruje się na trzech pytaniach: które elementy systemu (ludzie, procedury, technologia, informacja) najczęściej obniżają sprawność działań w cyberkryzysie; jak mierzyć sprawność pod presją niepewności i czasu; oraz jak równoważyć szybkość decyzji z ich jakością i kosztem w warunkach dynamicznej sytuacji operacyjnej. Metodologia obejmuje przegląd literatury i aktów normatywnych, analizę studiów przypadków dotyczących infrastruktury krytycznej oraz porównanie kluczowych wskaźników czasu (time-to-detect, time-to-contain, time-to-recover) i jakości przepływu informacji w modelach współpracy publiczno-prywatnej. Wyniki wskazują trzy węzłowe bariery zarządzania kryzysowego wobec cyberzagrożeń: niedostateczną koordynację pomiędzy podmiotami reagowania, deficyty kompetencyjne i finansowe oraz opóźnienia informacyjne na styku systemów technicznych i procesów decyzyjnych.

Zaproponowano ujednolicone progi decyzyjne i wspólny zestaw mierników (w tym TTD, TTC, TTR. poziom utraty zdolności, odsetek decyzji odroczone), standaryzację dokumentowania decyzji, macierz „cel-środki-rezultat-koszt” w planach reagowania, cykliczne ćwiczenia cyberkryzysowe z udziałem kluczowych interesariuszy oraz procedury szybkiej, uwierzytelnionej wymiany informacji ograniczające tarcia instytucjonalne.

Zastosowanie proponowanych rozwiązań skraca czasy reakcji, redukuje działania pozorne i poprawia relację koszt-skutek, a integracja praktyk cyberbezpieczeństwa z warsztatem zarządzania kryzysowego wzmacnia odporność organizacji i państwa, dostarczając praktycznych narzędzi ochrony ludności i infrastruktury krytycznej.

mgr Chodyka Marcin

Akademia Bialska

Tytuł: Odpowiedzialność prawna za zaniechania w zarządzaniu kryzysowym

Artykuł podejmuje problem odpowiedzialności prawnej za zaniechania w systemie zarządzania kryzysowego w Polsce, łącząc perspektywę dogmatycznoprawną z analizą praktyki instytucjonalnej. Celem badawczym jest wyznaczenie granic i przesłanek odpowiedzialności organów administracji publicznej oraz podmiotów współdziałających, a także ocena wpływu tych mechanizmów na skuteczność ochrony ludności i ciągłość działania. Problem badawczy koncentruje się na pytaniu, jakie kategorie zaniechań najczęściej występują w praktyce reagowania (opóźnione decyzje, niewystarczające ostrzeżenie, niespójność planów z działaniami, brak interoperacyjności i dokumentowania), które reżimy odpowiedzialności (dyscyplinarna, cywilna/administracyjna, karna) są uruchamiane oraz jak w warunkach wieloczynnikowości dowodzić bezprawności, winy i związku przyczynowego, uwzględniając „margines uznania” decydentów.

Metodologia obejmuje analizę ustaw i aktów wykonawczych dotyczących zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i stanów nadzwyczajnych, przegląd orzecznictwa i raportów pokontrolnych, a także studia przypadków zdarzeń naturalnych i infrastrukturalnych z wykorzystaniem materiału dowodowego organizacyjnego i cyfrowego (plany, procedury, logi systemowe, zapisy łączności).

Wyniki wskazują na rozproszenie odpowiedzialności sprzyjające efektowi „nikt nie jest winien”, niejednoznaczność standardów należytej staranności oraz deficyty w dokumentowaniu procesu decyzyjnego, co utrudnia wykazanie zaniechań i osłabia prewencję. Zastosowania obejmują propozycje de lege ferenda: doprecyzowanie obowiązków starannych w planach reagowania, wprowadzenie mierników należytej staranności decyzyjnej (np. time-to-warn, time-to-decide), ujednolicenie standardów dowodowych dla zaniechań, wzmocnienie audytów ex post i jawnego raportowania, systemową ochronę sygnalistów oraz „compliance-by-design” w planowaniu.

Zaproponowane rozwiązania wzmacniają przejrzystość, egzekwowalność prawa i odporność instytucjonalną, dostarczając praktycznych narzędzi dla decydentów i służb.

mgr inż. Chruściel Seweryn

Łódzka Kolej Aglomeracyjna sp. z o.o. ul.

Temat: Synergia systemów kontroli wewnętrznej i ochrony sygnalistów w budowaniu odporności infrastruktury krytycznej kolei

Transport szynowy, jako kluczowy element infrastruktury krytycznej (IK) państwa, stanowi fundament bezpieczeństwa gospodarczego, militarnego oraz systemu ochrony ludności. Jego wysoka wrażliwość na zakłócenia - zarówno techniczne, błędy ludzkie, jak i akty sabotażu - sprawia, że zapewnienie ciągłości działania i budowanie odporności (resilience) staje się priorytetem w kontekście współczesnego zarządzania kryzysowego. Odporność ta musi być budowana nie tylko na poziomie technicznym, ale przede wszystkim organizacyjnym. Wszelkie dysfunkcje wewnętrzne, takie jak łamanie procedur bezpieczeństwa, korupcja czy mobbing, mogą bowiem bezpośrednio generować kryzysy lub osłabiać zdolność reakcji na nie.

Celem artykułu jest prakseologiczna analiza dwóch kluczowych, choć często traktowanych rozłącznie, systemów bezpieczeństwa organizacyjnego: formalnych systemów kontroli wewnętrznej oraz mechanizmów ochrony sygnalistów. Na podstawie przeglądu literatury przedmiotu i analizy modeli zarządczych (desk research), autor stawia tezę, że systemy te pełnią role komplementarne, które muszą działać w synergii. Kontrola wewnętrzna, działając w dużej mierze ex post lub w ramach planowego audytu, weryfikuje zgodność ze zdefiniowanymi procedurami. Z kolei systemy dla sygnalistów stanowią "oddolny" mechanizm

wczesnego ostrzegania (ex ante lub w czasie rzeczywistym), pozwalający na identyfikację zagrożeń nienormatywnych, ukrytych lub celowo maskowanych, których formalna kontrola może nie dostrzec. "Węzłowym problemem", analizowanym w artykule, jest organizacyjne i mentalne "silosowanie" tych dwóch funkcji. Prowadzi to do niesprawności (braku prakseologicznej efektywności) całego systemu bezpieczeństwa. Artykuł dowodzi, że dopiero zintegrowane podejście, w którym informacje z obu kanałów wzajemnie się uzupełniają, pozwala na stworzenie holistycznego obrazu ryzyka.

Wnioski wskazują, że synergia kontroli i ochrony sygnalistów jest prakseologiczną koniecznością dla realnego, a nie tylko proceduralnego, budowania odporności podmiotów transportu szynowego na kryzysy.

mgr Czech Jacek	
Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych w Warszawie, Centrum Technologii Bezpieczeństwa AGH Karków	
Temat: System Bezpiecznej Łączności Państwowej jako kluczowy element zapewnienia ciągłości i bezpieczeństwa funkcjonowania administracji państwowej oraz ochrony ludności i obrony cywilnej	

Zapewnienie bezpiecznej i niezawodnej łączności państwowej stanowi jeden z kluczowych elementów odporności infrastruktury krytycznej, rozumianej jako fundament sprawnego funkcjonowania państwa w warunkach pokoju, kryzysu i wojny. W dobie narastających zagrożeń hybrydowych, obejmujących działania o charakterze politycznym, militarnym, informacyjnym i cybernetycznym, komunikacja rządowa i instytucjonalna nabiera strategicznego znaczenia.

Celem artykułu jest analiza roli Systemu Bezpiecznej Łączności Państwowej (SBŁP) jako narzędzia wzmacniającego odporność państwa oraz utrzymania ciągłości jego działania w sytuacjach nadzwyczajnych.

W pierwszej części omówiono uwarunkowania teoretyczne i prawne dotyczące infrastruktury krytycznej w Polsce, wskazując jej powiązania z systemami teleinformatycznymi i telekomunikacyjnymi. Szczególną uwagę poświęcono roli łączności jako zasobu horyzontalnego, którego zakłócenie może skutkować kaskadowymi efektami w innych sektorach gospodarki i administracji. W tym kontekście istotne znaczenie ma ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz.U. 2024 poz. 1907), która nie tylko wzmacnia ramy prawne dla działań państwa w zakresie zapewniania ciągłości komunikacji i zarządzania kryzysowego, lecz także literalnie wyznacza podstawy organizacyjne i prawne dla wdrażania oraz funkcjonowania SBŁP. Druga część artykułu koncentruje się na charakterystyce SBŁP jako rozwiązania organizacyjno-technicznego, zapewniającego odporną na zakłócenia i niezależną od komercyjnych operatorów przestrzeń komunikacyjną.

Ukazano jego znaczenie w kontekście zarządzania kryzysowego, koordynacji między organami centralnymi i terenowymi, a także utrzymania ciągłości decyzyjnej w warunkach ograniczonej dostępności tradycyjnych kanałów komunikacyjnych. Analizie poddano również aspekty interoperacyjności SBŁP z systemami NATO i UE, co zwiększa potencjał współpracy międzynarodowej w obszarze bezpieczeństwa. W części trzeciej wskazano perspektywy dalszego rozwoju SBŁP, w tym konieczność jego modernizacji technologicznej, poszerzania zasięgu oraz integracji z innymi komponentami bezpieczeństwa teleinformatycznego państwa.

Podkreślono, że efektywność systemu zależy nie tylko od rozwiązań technicznych, ale również od ram instytucjonalnych, kompetencji personelu oraz kultury bezpieczeństwa w administracji publicznej.

Wnioski z artykułu akcentują, że SBŁP pełni podwójną rolę: z jednej strony jest narzędziem operacyjnym umożliwiającym skuteczne reagowanie na kryzysy i zagrożenia hybrydowe, z drugiej zaś – stanowi istotny element budowania długofalowej odporności

państwa i jego instytucji. W tym sensie bezpieczna łączność państwowa jawi się nie tylko jako techniczne rozwiązanie infrastrukturalne, lecz także jako strategiczny zasób narodowy, którego rozwój i ochrona wymagają priorytetowego traktowania.

mgr inż. Czekala Mateusz

Akademia Wojsk Lądowych we Wrocławiu

Temat: Infrastruktura krytyczna kluczowym elementem bezpieczeństwa militarnego

Współczesne konflikty zbrojne ukazują, iż o sile państwa i potencjale militarnym decyduje między innymi odporność infrastruktury krytycznej. W dobie rywalizacji mocarstw i wzrostu zagrożeń o charakterze hybrydowym, infrastruktura ta staje się nie tylko narzędziem zapewniania ciągłości funkcjonowania państwa, lecz także kluczowym elementem jego strategii obronnej. Podsystemy energetyczne stają się priorytetowymi celami dla wroga - często jeszcze przed rozpoczęciem ataków kinetycznych, co dowodzi, że działania skierowane przeciwko infrastrukturze krytycznej są jednym z pierwszych etapów współczesnych operacji militarnych. Artykuł ilustruje Infrastrukturę Krytyczną jako strategiczny zasób bezpieczeństwa militarnego, analizując jej rolę w kontekście wyzwań działań hybrydowych i wojennych.

W tym aspekcie szczególnego znaczenia nabiera potrzeba budowania odporności systemowej, która integruje wymiar militarny, technologiczny i społeczny w ramach spójnej koncepcji bezpieczeństwa narodowego. Celem opracowania jest ukazanie Infrastruktury Krytycznej jako filaru odporności państwa, stanowiącego o jego zdolności do skutecznego reagowania na zagrożenia militarne, i terrorystyczne. Przeprowadzona analiza wskazuje, że w obliczu współczesnych wyzwań geopolitycznych, ochrona infrastruktury krytycznej wymaga ścisłej współpracy między strukturami cywilnymi i wojskowymi oraz wdrażania zintegrowanych strategii bezpieczeństwa. Szczególną uwagę zwrócono na znaczenie infrastruktury energetycznej, która tworzą sieć wzajemnych powiązań decydujących o efektywności odporności państwa. W artykule podkreślono również znaczenie nowoczesnych technologii w procesie monitorowania, ochrony i odbudowy infrastruktury krytycznej, w tym zastosowania narzędzi sztucznej inteligencji oraz przeciwdronowych.

Wyniki przeprowadzonej analizy dowodzą, że odporność infrastruktury krytycznej staje się jednym z głównych czynników determinujących przewagę strategiczną w środowisku konfliktów XXI wieku. W konsekwencji, jej ochrona powinna stanowić priorytet w polityce bezpieczeństwa militarnego, będąc fundamentem trwałej stabilności.

Wnioski z badań jednoznacznie wskazują, że długofalowe bezpieczeństwo militarne nie jest możliwe bez kompleksowego podejścia do ochrony infrastruktury krytycznej, opartego na współdziałaniu instytucji państwowych i sektora prywatnego.

mgr Dąbrus Daniel

STELLANTIS POLSKA

Temat: Nowoczesne technologie magazynowania i przekazywania energii elektrycznej w zarządzaniu kryzysowym

Współczesne systemy bezpieczeństwa narodowego i zarządzania kryzysowego w coraz większym stopniu uzależnione są od niezawodnych źródeł energii elektrycznej. W sytuacjach kryzysowych, takich jak katastrofy naturalne, awarie infrastruktury krytycznej czy działania o charakterze hybrydowym, zapewnienie ciągłości zasilania staje się kluczowym warunkiem skutecznego funkcjonowania instytucji publicznych, służb ratowniczych i systemów teleinformatycznych.

Celem wystąpienia jest przedstawienie współczesnych technologii magazynowania i przekazywania energii elektrycznej, które mogą zostać wykorzystane do zwiększenia odporności energetycznej państwa oraz zapewnienia stabilności systemów w warunkach kryzysu. W referacie dokonana zostanie analiza możliwości zastosowania nowoczesnych

rozwiązań technologicznych, takich jak hybrydowe systemy magazynowania energii. Omówione zostaną również innowacyjne metody zarządzania przepływem energii (Energy Management Systems – EMS) oraz integracja magazynów z lokalnymi mikrosieciami (microgrids), umożliwiającą ich autonomiczne funkcjonowanie w warunkach odłączenia od głównej sieci elektroenergetycznej.

Wystąpienie obejmie także przegląd przykładów dobrych praktyk w zakresie wykorzystania mobilnych magazynów energii w działaniach ratowniczych i humanitarnych, ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w zasilaniu centrów ewakuacyjnych, szpitali polowych oraz punktów dowodzenia.

Autor zwróci uwagę na wyzwania związane z bezpieczeństwem technologicznym, efektywnością energetyczną oraz kosztami wdrażania nowych rozwiązań w skali krajowej i lokalnej.

Ostatecznie, referat wskaże kierunki rozwoju technologii magazynowania i przekazywania energii w kontekście budowy odporności energetycznej państwa oraz zapewnienia stabilności funkcjonowania kluczowych sektorów w sytuacjach nadzwyczajnych.

mgr Doberstein-Ganszer Katarzyna
Uniwersytet Kaliski
Temat: Elastyczność zarządzania bezpieczeństwem energetycznym

Celem artykułu jest konceptualizacja i analiza elastyczności zarządzania bezpieczeństwem energetycznym w warunkach rosnącej zmienności otoczenia geopolitycznego, technologicznego i regulacyjnego. Elastyczność jest rozumiana jako zdolność systemu zarządzania do szybkiego dostosowywania struktur, instrumentów i przepływów informacyjnych w odpowiedzi na zakłócenia podaży energii, wahania cen oraz nagłe zmiany ram polityki energetyczno-klimatycznej. W artykule przedstawiono ramy teoretyczne integrujące podejścia zarządzania kryzysowego, teorii odporności (resilience) oraz zarządzania ryzykiem, umożliwiające ocenę stopnia elastyczności na poziomie państwa, regionu oraz przedsiębiorstw sektora energetycznego. Zaprezentowano propozycję zestawu wskaźników obejmujących m.in. zróżnicowanie struktury paliwowo-technologicznej, rozwój infrastruktury transgranicznej, zdolności bilansowania systemu elektroenergetycznego, elastyczność popytu oraz gotowość instytucjonalną do wdrażania nadzwyczajnych środków interwencji. Metodycznie opracowanie opiera się na krytycznym przeglądzie literatury, analizie wybranych dokumentów strategicznych i regulacyjnych oraz studiach przypadków ilustrujących reakcję systemów energetycznych na kryzysy cenowe, przerwy dostaw i zaburzenia infrastrukturalne. Szczególną uwagę poświęcono roli narzędzi cyfrowych, zarządzania popytem, magazynowania energii oraz rozproszonej generacji z odnawialnych źródeł, które zwiększają zdolność systemu do adaptacji bez utraty akceptowalnego poziomu bezpieczeństwa energetycznego. Uzyskane wyniki wskazują, że wysoki poziom elastyczności zarządzania sprzyja ograniczaniu kosztów ekonomicznych i społecznych zakłóceń, wzmacniając odporność systemu oraz umożliwiając bardziej efektywne wykorzystanie narzędzi polityki energetyczno-klimatycznej.

Wnioski podkreślają potrzebę systemowego podejścia do projektowania instytucji, regulacji i mechanizmów rynkowych w sposób umożliwiający dynamiczne równoważenie celów bezpieczeństwa energetycznego, konkurencyjności gospodarki i zrównoważonego rozwoju. Zaproponowane ujęcie może stanowić podstawę do budowy zintegrowanych systemów monitorowania oraz benchmarkingu elastyczności zarządzania pomiędzy państwami i przedsiębiorstwami w ramach jednolitego rynku energii. Rozwój takich narzędzi wspiera proces podejmowania decyzji strategicznych, zwiększa transparentność polityki energetycznej oraz ułatwia identyfikację luk, w których konieczne jest wzmacnianie zdolności adaptacyjnych instytucji i infrastruktury krytycznej.

mgr Dobrzyński Mirosław
Fundacja Badań i Rozwoju Polskiej Myśli Społeczno-Gospodarczej, 14-300 Morąg, Nowy Dwór 16A/3
Temat: Prakseologiczne aspekty obrony cywilnej w kontekście Statutu ONZ

Moja analiza Statutu ONZ dotycząca węzłowych problemów zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej wskazuje na możliwość skutecznego kierowania prakseologicznych działań pokojowych tym samym twierdząc, że Statut ONZ jako podstawa porozumienia pokojowego państw Świata powinien prowadzić do zdecydowanego usuwania napięć kryzysowych celem zapewnienia ochrony ludności i obrony cywilnej

dr Dybioch Agata
Akademia Wymiaru Sprawiedliwości, Straż Miejska Kalisz
Temat: Dobrostan psychospołeczny funkcjonariuszy straży gminnych i miejskich w kontekście nowych wyzwań związanych z ustawą o ochronie ludności i obronie cywilnej

Bezpieczeństwo i porządek publiczny są fundamentalnym elementem funkcjonowania każdej społeczności lokalnej. Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenach lokalnych to zadanie realizowane między innymi przez administrację samorządową.

W celu jak najskuteczniejszego realizowania zadań z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego rada miasta/gminy może utworzyć samorządową umundurowaną formację, zwaną strażą gminną/miejską, która będzie odpowiedzialna za utrzymanie bezpieczeństwa i porządku na określonym terenie. Od momentu utworzenia pierwszych straży gminnych/miejskich, straże przeszły daleko idącą transformację. Zakres ich działania na rzecz społeczności lokalnej został znacznie rozszerzony, od realizacji zadań porządkowo-administracyjnych do realizacji zadań związanych z bezpieczeństwem i porządkiem publicznym. Choć terenem działania straży nadal jest teren gminy/miasta, jej działania mają o wiele szerszy zasięg. Straże Gminne i Miejskie każdego dnia dążą do najefektywniejszej realizacji zadań. Jednocześnie zdają sobie sprawę, że efektywność działania kadry pracowniczey zależy od jej szeroko pojętego dobrostanu (np. socjalnego, ekonomicznego itp.).

Praca strażnika gminnego/ miejskiego nie ma i nigdy nie miała nic wspólnego z wykreowanymi w powszechnej świadomości stereotypami. Jest to praca, która wymaga szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, której możliwość należytego wykonywania, w sposób niezagrożający bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu, w tym zdrowiu i życiu innych osób, zmniejsza się wraz z upływem lat. W obliczu codziennych wyzwań z jakimi mierzą się funkcjonariusze straży gminnych/miejskich dobrostan psychospołeczny staje się kluczowym elementem jakości pracy i życia oraz przedmiotem zainteresowania badaczy i praktyków.

Celem artykułu jest ocena poziomu dobrostanu psychospołecznego funkcjonariuszy straży gminnych i miejskich z związane z tym doświadczenia w kontekście nowych wyzwań związanych z ustawą o ochronie ludności i obronie cywilnej.

Artykuł zostanie podparty najnowszym badaniem o charakterze eksploracyjnymi praktycznym. Podsumowując, jest istotnym działaniem mającym na celu uzupełnienie wiedzy w zakresie węzłowych problemów Straży Gminnych i Miejskich i ma na celu uwrażliwienie instytucji na ważne dla nich kwestie.

dr Dziedzińska Kaja
Parlament Europejski. Rue Wiertz 60.B-1047. Bruxelles, Belgia Akredytowana Asystentka Parlamentarna
Tytuł: Od reaktywności do odporności: wyzwania dla polskiego systemu zarządzania kryzysowego w zintegrowanym środowisku bezpieczeństwa UE

Współczesne środowisko bezpieczeństwa charakteryzuje się wysoką dynamiką, nieprzewidywalnością i złożonością zagrożeń. Wojna rosyjsko-ukraińska, eskalacja działań hybrydowych, kampanie dezinformacyjne, cyberataki oraz coraz częstsze incydenty związane z nalotami dronów nad terytorium Polski, Rumunii, Danii czy państw bałtyckich potwierdzają, że granice między bezpieczeństwem wewnętrznym a zewnętrznym uległy zatarciu. W tym kontekście rośnie znaczenie skutecznych, racjonalnie zorganizowanych i zintegrowanych systemów zarządzania kryzysowego i ochrony ludności, zdolnych do szybkiego reagowania na sytuacje nadzwyczajne oraz do współdziałania w ramach struktur Unii Europejskiej.

Celem artykułu jest poddanie prakseologicznej analizie funkcjonowania polskiego systemu zarządzania kryzysowego i ochrony ludności w kontekście współpracy z instrumentami i strukturami UE, takimi jak Union Civil Protection Mechanism (UCPM), rescEU czy Emergency Response Coordination Centre (ERCC). Analiza ma charakter krytyczny i diagnostyczny - opiera się na przeglądzie aktów prawnych, dokumentów strategicznych, raportów operacyjnych Rządowego Centrum Bezpieczeństwa oraz na studiach przypadków obejmujących pandemię COVID-19, wojnę w Ukrainie, kryzys migracyjny 2022 roku oraz narastające zagrożenia terenowe i cybernetyczne.

W ujęciu prakseologicznym oceniono trzy zasadnicze wymiary funkcjonowania systemu: sprawność (efficiency) — rozumianą jako ekonomia działania i racjonalność wykorzystania zasobów; skuteczność (effectiveness) - czyli zdolność osiągania założonych celów w warunkach kryzysu; oraz koordynację (coordination) - czyli integrację działań pomiędzy szczeblami administracji, służbami ratowniczymi i strukturami UE. Jednak pomimo znaczących postępów we wdrażaniu unijnych instrumentów, system w Polsce wciąż pozostaje rozproszony, reaktywny i mało elastyczny, co ogranicza jego odporność na zagrożenia o charakterze militarnym i pozamilitarnym. Brakuje skutecznych mechanizmów ewaluacji działań, spójnej komunikacji kryzysowej oraz kultury uczenia się organizacyjnego. W konkluzji wskazano, że zwiększenie odporności państwa wymaga integracji ochrony ludności, obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w jeden spójny model funkcjonalny, zgodny z zasadami prakseologii, efektywności i resilience, umożliwiający skuteczne współdziałanie Polski w europejskim systemie bezpieczeństwa.

dr Foryś Łukasz
Akademia Policji u Szczytnie
Temat: Drogowe szlaki transportów w zapewnieniu bezpieczeństwa w sytuacjach kryzysowych

Rola i znaczenie drogowych szlaków transportowych w zarządzaniu kryzysowym są absolutnie fundamentalne i mają charakter krytyczny we wszystkich fazach działań (zapobieganie, przygotowanie, reagowanie i odbudowa). W kontekście zarządzania kryzysowego, ochrony ludności (OC) i obrony cywilnej, transport drogowy jest najczęściej jedynym lub pierwszym dostępnym środkiem zapewniającym mobilność niezbędną do ratowania życia i minimalizowania strat. Transport drogowy jest kluczowy dla szybkiego reagowania w momencie wystąpienia kryzysu (katastrofy naturalne, wypadki masowe, konflikty). Ewakuacja Ludności: Drogi stanowią jedyne drogi ucieczki dla ludności cywilnej z obszarów zagrożonych.

Płynność i przepustowość wyznaczonych szlaków ewakuacyjnych decydują o bezpieczeństwie i życiu tysięcy osób. Dyslokacja Służb Ratunkowych: Priorytetowe

wykorzystanie dróg przez służby ratownicze (Państwowa Straż Pożarna, Zespoły Ratownictwa Medycznego, Policja, wojsko) jest niezbędne. Muszą one dotrzeć na miejsce zdarzenia w "złoty godzinach" akcji. Dostawy Pomocy Humanitarnej: Transport drogowy jest podstawą logistyki humanitarnej. Umożliwia szybkie dostarczenie zaopatrzenia (żywność, woda, leki, sprzęt medyczny koce, namioty) do miejsc zbiórek i bezpośrednio do poszkodowanych.

Sprawne i bezpieczne drogowe szlaki transportowe są warunkiem wstępnym dla sukcesu operacji zarządzania kryzysowego i obronę cywilnej, bezpośrednio wpływając na zdolność do ratowania życia i minimalizacji szkód na dużą skalę.

dr hab. Gac Miłosz, prof. Uniwersytetu WSB Merito
Uniwersytet WSB Merito w Gdańsku, Federacja WSB – DSW Merito
Tytuł: Rola Marynarki Wojennej RP w systemie zarządzania kryzysowego i ochrony ludności na obszarach morskich

Celem artykułu jest ukazanie miejsca, znaczenia i ewolucji Marynarki Wojennej Rzeczypospolitej Polskiej w krajowym systemie zarządzania kryzysowego i ochrony ludności po 1999 roku. Problem badawczy przyjmuje formę pytania: w jakim zakresie Marynarka Wojenna RP, w warunkach integracji Polski z Organizacją Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO), stanowi efektywny element systemu reagowania kryzysowego i ochrony ludności na obszarach morskich? Analiza obejmuje przekształcenia strukturalne, organizacyjne i doktrynalne MW RP po akcesji, wynikające z wdrażania standardów planowania, dowodzenia i łączności NATO oraz z redefinicji zadań w środowisku zagrożeń militarnych i niemilitarnych.

Wskazano na ujęcie funkcjonalne marynarki jako narzędzia polityki państwa, łączącego funkcję militarną, policyjną (wsparcie ochrony granic morskich, żegluga, zwalczanie przemytu i terroryzmu morskiego) oraz dyplomatyczną (budowa wiarygodności sojuszniczej, obecność i odstraszanie). Omówiono rolę MW RP w reagowaniu na katastrofy ekologiczne, awarie infrastruktury krytycznej, klęski żywiołowe i zagrożenia asymetryczne, a także w działaniach ratowniczych, ewakuacyjnych, humanitarnych i w zabezpieczaniu morskich linii komunikacyjnych oraz portów, w tym w formule Host Nation Support (przygotowanie lotnisk i portów do przyjęcia sił sojuszniczych).

W części diagnostycznej ukazano napięcie między rosnącymi wymaganiami sojuszniczymi, a ograniczeniami modernizacyjnymi i dekapitalizacją floty po 2003 roku, kiedy następowało przyspieszone wycofywanie jednostek, co skutkowało spadkiem potencjału okrętowego i zawężeniem zdolności bojowych, przy jednoczesnym wzroście nakładów na interoperacyjność i procesy (dowodzenie, łączność, hydrografia). Wskazano również na wzmocnienia systemowe, w tym utworzenie Centrum Operacji Morskich Dowództwa Komponentu Morskiego jako ośrodka planowania, koordynacji i dowodzenia działaniami w pokoju, kryzysie i wojnie oraz w obszarze SAR i ostrzegania na morzu. Wnioski potwierdzają, że Marynarka Wojenna RP, mimo ograniczeń kadrowo-technicznych, pozostaje kluczowym ogniwem krajowego systemu zarządzania kryzysowego, integruje wymiar wojskowy i cywilny, wzmacnia odporność państwa na zagrożenia morskie oraz wypełnia zobowiązania sojusznicze w ramach NATO, stanowiąc trwały filar bezpieczeństwa narodowego i regionalnego.

dr Gotowski Rafał
mgr Barwińska – Szczutowska Gabriela
Nadgoplańskie WOPR Kruszwica
Stowarzyszenie ekologiczne w Barcinie
Tytuł: Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców obszarów mieszkających w otoczeniu zapór wodnych - przykład zapory czołowej w Pakości

Cechą budowli hydrotechnicznych, do których należą zapory wodne, jest „stała zmienność warunków ich pracy, wynikająca chociażby (ale nie tylko) z wzajemnej zależności pomiędzy budowlą piętrzącą, a przepływającą wodą. Ze zmiennością warunków pracy budowli piętrzących wiąże się zmienność ich stanu technicznego i stanu bezpieczeństwa, wynikająca często z pojawiania się nowych zagrożeń”, w tym zniszczenia spowodowane działaniami wojennymi lub zamachami o charakterze terrorystycznym.

W konsekwencji zagrożenie związane z uszkodzeniem zapory wodnej wpływa na poczucie bezpieczeństwa osób mieszkających w strefie możliwego wystąpienia tego rodzaju sytuacji kryzysowych, stanowiących dla nich de facto wymierne zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia oraz infrastruktury mieszkaniowej, czy też komunalnej.

dr hab. Gromek Paweł, prof. Akademii Pożarniczej
Akademia Pożarnicza
Temat: Wyzwania wdrożeniowe dotyczące ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej

Uchwalenie ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej uzupełniło i sformalizowało współczesną koncepcję ochrony ludności w Polsce. Pierwszy rok jej funkcjonowania w obiegu prawnym wiąże się ze swoistym „rozruchem” systemu ochrony ludności w Polsce w jego nowoczesnej formule.

W związku z powyższym odnotowuje się również właściwe wyzwania wdrożeniowe. Na najwyższym poziomie ogólności można je sklasyfikować jako organizacyjne, techniczne i społeczne. Stanowią pochodną dotychczasowych zaniedbań w materii ochrony ludności i obrony cywilnej, wypracowanych do tej pory mechanizmów ochronnych (i konieczności ich dopasowania do nowych uwarunkowań prawnych), a także eksponowanych medialnie i niewłaściwie interpretowanych kwestii wyrażających współczesną ochronę ludności. Co istotne, państwo na bieżąco moderuje proces wdrożeniowy ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej.

Badania przeprowadzono w formule obserwacji uczestniczącej niejawnej podczas 30 edycji Wyższych Kursów Ochrony Ludności w 2025 r.

mgr Góral Aleksander Andrzej
Urząd Miasta Kalisz
Temat: Wykorzystanie sztucznej inteligencji przy Projektowaniu Systemów Ochrony Obiektów. Stosowanie mechanizmów inżynierii promptów

Współczesna inżynieria bezpieczeństwa fizycznego i cyberbezpieczeństwa wymaga nowoczesnych, skalowalnych i precyzyjnych rozwiązań, co czyni integrację systemów Sztucznej Inteligencji (AI) z procesem projektowym koniecznością. Złożoność projektowania wymusza poszukiwanie innowacyjnych mechanizmów wspierających analizę ryzyka i efektywne zarządzanie zasobami. Celem niniejszego artykułu jest analiza potencjału tej synergii, koncentrując się na inżynierii promptów jako kluczowym mechanizmie komunikacji między projektantem a modelem AI. Metodologia opiera się na dostarczeniu AI trzech filarów projektowania (APR, Normy Prawne/Compliance, Wymogi Biznesowe), co jest warunkiem wstępnym dla tworzenia Matrycy Danych Wejściowych.

Kluczowym mechanizmem jest meta-komunikacja, gdzie AI aktywnie informuje projektanta o lukach w danych niezbędnych do kalibracji. Skuteczność metody zilustrowano

w szczegółowym Studium Przypadku: Ochrona Wizyty WIP. Mechanizmy AI służą tam do dynamicznego zarządzania kryzysowego, projektowania PZP (Planu Zabezpieczenia Przejazdu) oraz optymalizacji alokacji zasobów ludzkich. AI oblicza optymalny skład kolumny (np. 6-7 pojazdów) i sugeruje wdrożenie Twardej Blokady na trasie, obliczając minimalną alokację 70-80 funkcjonariuszy. W krytycznym scenariuszu dywersji trasy (Przewrócone Drzewo), AI dostarcza protokoły decyzyjne (T-3 minuty), klasyfikując incydent jako potencjalny akt sabotażu. Kluczową rolę odgrywa iteracyjna inżynieria promptów - ciągłe modyfikowanie zapytań i wprowadzanie mikro zmiennych operacyjnych (np. Hardening, pre-positioning aktywów), co pozwala na osiągnięcie zdefiniowanego Akceptowalnego Poziomu Ryzyka (APR). Zgodnie z Zasadą Komplementarności, AI jest narzędziem wspierającym, a nie zastępującym fundamentalne etapy projektowania.

Wniosek: Dynamicznie rozwijająca się dziedzina AI stanowi zaawansowany silnik decyzyjny, ale to projektant pozostaje nawigatorem kontekstu i audytorem zgodności. Opanowanie techniki precyzyjnej inżynierii promptów jest nową krytyczną kompetencją dla nowej generacji specjalistów ds. bezpieczeństwa.

Słowa kluczowe: Sztuczna Inteligencja (AI), Inżynieria Promptów, APR (Akceptowalny Poziom Ryzyka), WIP, Hardening, PZP, Meta-Komunikacja.

dr inż. Grudniewski Tomasz
Akademia Bialska
Temat: Blackout jako wyzwanie dla bezpieczeństwa państwa: integracja OZE z siecią elektroenergetyczną

Rosnący udział źródeł odnawialnych - zwłaszcza fotowoltaiki - zwiększa podatność systemów elektroenergetycznych na wahania częstotliwości i napięcia, a przez to na ryzyko rozległych przerw w zasilaniu. Artykuł ujmuje ten problem w kategoriach bezpieczeństwa państwa, analizując uwarunkowania i konsekwencje blackoutu powstających w wyniku nieoptymalnej integracji OZE z sieciami przesyłowymi i dystrybucyjnymi. W warstwie diagnostycznej identyfikujemy kluczowe mechanizmy ryzyka: niedostatek inercji po stronie źródeł konwerterowych, odłączanie się falowników PV przy wzroście częstotliwości ponad 50,2 Hz, ograniczoną zdolność regulacji napięciowej oraz wąskie gardła w połączeniach międzysystemowych. Ilustrujemy je na przykładzie blackoutu na Półwyspie Iberyjskim z 28 kwietnia 2025 r. oraz roli polskich ESP podczas awarii w KSE 17 maja 2021 r., co stanowi kanwę wniosków.

W części porównawczej omawiamy komplementarne role technologii magazynowania: ESP jako zasób wielkoskalowy (GWh) zdolny do pełnienia usług częstotliwościowych i czarnego startu; magazyny bateryjne (BESS) jako źródło ultraszybkiej regulacji krótkotrwałej; oraz zielony wodór jako nośnik magazynowania długookresowego. W części rekomendacyjnej wykazujemy, że elektrownie szczytowo-pompowe pełnią rolę filaru odporności: pochłaniają nadwyżki dziennej produkcji PV, stabilizują częstotliwość i napięcie, a dzięki czarnemu startowi umożliwiają sekwencyjną odbudowę pracy sieci po awarii.

Pokazujemy korzyści hybrydyzacji PV-ESP (w tym pływających instalacji PV na zbiornikach), która zwiększa wykorzystanie mocy, ogranicza parowanie wody i poprawia efektywność ekonomiczną, proponujemy pakiet działań publicznych i operatorskich: przyspieszenie inwestycji w ESP o pojemności rzędu GWh; wdrożenie wymogu łagodnej redukcji mocy falowników przy przekroczeniach częstotliwości zamiast natychmiastowego wyłączania; uruchomienie usług szybkiej odpowiedzi częstotliwości; oraz określenie minimalnych poziomów inercji systemowej.

Uzupełniając wskazujemy na rolę sztucznej inteligencji i wirtualnych elektrowni (VPP) w predykcyjnym sterowaniu, automatycznej rekonfiguracji (self-healing) i koordynacji zasobów rozproszonych w czasie rzeczywistym.

Wnioskujemy, że integracja OZE musi być projektowana jako przedsięwzięcie z obszaru bezpieczeństwa narodowego: połączenie PV z ESP, wsparte automatyką, analityką i adekwatnymi regulacjami, podnosi odporność państwa na blackouty i umożliwia czystą transformację bez kompromisu dla ciągłości dostaw energii.

dr hab. Helnarska Karolina Julia, prof. Uniwersytetu WSB Merito
Uniwersytet WSB Merito w Poznaniu
Temat: Amunicja — balistyka obrażeń i konsekwencje dla systemów reagowania kryzysowego oraz ochrony ludności

Badania nad balistyką rany dostarczają kluczowych danych o mechanizmach powstawania urazów w wyniku penetracji pocisku oraz o efektach wtórnych, takich jak fala ciśnienia, urazy kawitacyjne i uszkodzenia naczyniowe. Zrozumienie tych zjawisk ma bezpośrednie implikacje dla podsystemu medycznego w reagowaniu kryzysowym i ochrony ludności: od optymalizacji procedur triage, przez priorytetyzację zasobów medycznych, po planowanie logistyczne podczas zdarzeń masowych. Prezentowany temat: syntetyzuje wiedzę medyczną, taktyczną i operacyjną, aby opracować rekomendacje praktyczne, które optymalizują procedury operacyjne i efektywność służb. Na podstawie danych z eksperymentów balistycznych i przeglądu literatury formułowane są kryteria decyzyjne dla alokacji zasobów w ograniczonych warunkach.

Wystąpienie omawia związki między cechami amunicji a wzorcami obrażeń u ludzi, i koncentruje się na praktycznych wnioskach dla planowania reagowania kryzysowego, organizacji systemów medycznych i ochrony ludności. Przedstawione zostaną: typowe scenariusze balistyki rany, implikacje dla triage i szpitalnego oddziału ratunkowego, potrzeby logistyczne, a także rekomendacje dotyczące współpracy między służbami, komunikacji ryzyka i przygotowania społeczności.

Wystąpienie zawiera wyniki realizacji projektu nr 2025/09/X/HS5/00008, Miniatura 9, Prędkość a sonoluminescencja w jamie chwilowej. Wnioski akcentują konieczność międzysektorowej współpracy (medycyna, policja, straż pożarna, administracja), tworzenia znormalizowanych procedur postępowania i inwestycji w ćwiczenia symulacyjne opierające się na realistycznych scenariuszach.

Projekt dostarcza praktycznych rekomendacji dla decydentów i operatorów systemów ochrony ludności, ukierunkowanych na zwiększenie odporności społeczności wobec incydentów z udziałem amunicji.

mgr Hołubiczko Artur
Komendant SM Częstochowa, Prefekt Krajowy Krajowej Rady Komendantów SM i GRP
Temat: O co walczymy, dokąd zmierzamy – dążenia straży miejskich i gminnych

Referat stanowi syntetyczne ujęcie historycznego rozwoju, uwarunkowań prawnych oraz współczesnych dążeń straży miejskich i gminnych w Polsce. Autor, uczestnik i świadek procesów legislacyjnych od początku lat 90., przedstawia ewolucję tych formacji w kontekście decentralizacji władzy publicznej i rosnącej roli samorządów w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego. Punktem wyjścia jest analiza koncepcji wypracowanych po 1990 roku, gdy brak spójnej wizji ustawodawcy ograniczał rzeczywisty wpływ gmin na bezpieczeństwo lokalne. W efekcie straż powstawały w warunkach niedostosowania przepisów do potrzeb praktyki, co skutkowało wieloletnimi sporami o zakres kompetencji, uprawnień i statusu służbowego strażników.

Autor omawia kluczowe etapy starań o umocnienie pozycji tych formacji – od inicjatyw legislacyjnych z lat 1992–1997, zakończonych uchwaleniem ustawy o strażach gminnych, po późniejsze, ograniczone nowelizacje i próby reform systemowych. Wskazuje również na współczesne wyzwania, takie jak brak stabilnej współpracy z administracją rządową,

przeciążenie zadaniami wynikającymi z nowych regulacji oraz niedostateczne uregulowanie kwestii szkoleniowych, emerytalnych i proceduralnych. Natomiast w zakończeniu autor formułuje katalog postulatów środowiska strażników miejskich, wśród których kluczowe znaczenie ma idea przekształcenia straży w policję samorządową – lokalny korpus bezpieczeństwa działający w oparciu o zasadę subsydiarności i odpowiedzialności wspólnot lokalnych.

Artykuł ma charakter refleksyjno-postulatywny i stanowi ważny głos w debacie nad przyszłością straży gminnych jako elementu zintegrowanego systemu ochrony porządku publicznego oraz zarządzania kryzysowego w Polsce.

mgr Godek Krzysztof
Urząd Miasta i Gminy w Kępnie
Temat: Zarządzanie bezpieczeństwem w sytuacji ataku terrorystycznego na imprezie masowej. Propozycje usprawnień istniejących procedur

Gromadzenie się ludzi w określonym miejscu to zjawisko o charakterze cywilizacyjnym. Podania przyjmują tę czynność jako oczywistą, wynikającą z naturalnych procesów socjalizacji.

Impreza o charakterze masowym jest wydarzeniem uregulowanym ustawowo, zdefiniowanym, podlegającym obostrzeniom i wymogom koniecznym do spełnienia, by mogła zostać legalnie przeprowadzona. Warunkiem *Sine qua non* planowania działań ratowniczych jest samo założenie, że do ataku może dojść wtedy, gdy nie wskazują na to wprost zarówno czynniki wewnętrzne, jak zewnętrzne. Zmieniająca się sytuacja geopolityczna oraz ciągła ewolucja metod stosowanych przez osoby i organizacje zagrażające porządkowi publicznemu stanowią wyzwanie dla istniejących procedur bezpieczeństwa. Zarówno w procesie planowania, jak i samego prowadzenia akcji ratowniczych istnieje naukowo uzasadniona potrzeba wprowadzania modyfikacji mających na celu usprawnienie potencjalnych działań.

dr Grondys Grzegorz
Uczelnia Biznesu i Nauk Stosowanych "VARSOVIA"
Temat: Straż miejska w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny

Wystąpienie poświęcone jest analizie oraz propozycji wykorzystania straży miejskich i gminnych w Polsce w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz w czasie wojny. Celem wystąpienia jest ukazanie potencjału tych formacji w kontekście współczesnych wyzwań bezpieczeństwa, a także wskazanie kierunków ich możliwej adaptacji do zadań o charakterze obronnym i wspierającym system bezpieczeństwa narodowego. W pierwszej części przedstawiono ewolucję funkcjonowania straży miejskich i gminnych w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem zmian organizacyjnych, kompetencyjnych i społecznych, jakie zaszły w ostatnich latach. Wskazano na rosnące znaczenie tych formacji w strukturze bezpieczeństwa lokalnego, ich doświadczenie w reagowaniu na sytuacje kryzysowe oraz potencjał logistyczny i kadrowy, który może być wykorzystany w warunkach podwyższonego zagrożenia.

Druga część wystąpienia prezentuje autorską koncepcję wykorzystania straży miejskich i gminnych w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz w czasie wojny. Autor wskazuje na możliwość włączenia tych służb w działania wspierające administrację publiczną, służby ratownicze, a także formacje odpowiedzialne za obronę cywilną i ochronę ludności.

Zaprezentowano propozycje konkretnych zadań, jakie mogłyby być realizowane przez straż w sytuacjach nadzwyczajnych, w tym m.in. zabezpieczanie infrastruktury krytycznej, wsparcie ewakuacji ludności, utrzymanie porządku publicznego oraz realizację działań informacyjnych i logistycznych.

Końcowa część wystąpienia zawiera propozycje zmian ustawowych, które umożliwiłyby dostosowanie zakresu obowiązków oraz struktur organizacyjnych straży miejskich i gminnych do potrzeb systemu bezpieczeństwa narodowego.

Wystąpienie ma charakter aplikacyjny i wpisuje się w dyskurs dotyczący modernizacji struktur bezpieczeństwa wewnętrznego państwa w warunkach współczesnych zagrożeń.

dr Hopej-Tomaszycka Magdalena, prof. Akademii Wojsk Lądowych we Wrocławiu
Akademia Wojsk Lądowych we Wrocławiu
Temat: Intuicja w podejmowaniu decyzji w sytuacjach kryzysowych

Dzięki intuicji i instynktowi udaje się przetrwać najcięższe chwile. Jednak nadal dajemy posłuch całemu niepotrzebnemu bagażowi kalkulacji i ocen, bo wydaje się nam, że nasze odruchowe reakcje potrzebują racjonalnego uzasadnienia, tymczasem w nas samych znajdując się odpowiedzi na pytania i wątpliwości. Tylko działaniem możemy w życiu coś zmienić, a im więcej ufa się instynktowi i intuicji, tym bardziej wierzy się w siebie.

Ludzie bardzo często posługują się intuicją w sferze emocjonalnej. Ktoś kto obawia się utraty pracy z powodu ograniczenia produkcji w zakładzie, instynktownie śledzi każdy sygnał zagrożenia. Intuicja matki jest całkowicie nastawiona na odbieranie sygnałów o stanie zdrowia jej dziecka. Sygnały intuicyjne pojawiają się także na poziomie umysłowym, np. wówczas, gdy nasz umysł dostrzega jakiś wzór lub porządek w zbiorze faktów pozornie zupełnie ze sobą niepowiązanych i w taki właśnie sposób odbieranych w tym momencie przez otoczenie. W każdej chwili robimy użytek ze złożonych funkcji umysłowych, bez udziału świadomości.

Piszący o sztuce zarządzania (dowodzenia) stwierdzają że praktykujący decydenci w dużym stopniu polegają na intuicji, chociaż wiadomo, że nie zawsze wiedzą czym jest intuicja i jak przebiega jej proces. Niektórzy widzą w niej przeciwieństwo racjonalności, inni odwołują się do niej w celu usprawiedliwienia kaprysów, a niektórzy, zwłaszcza współcześnie, traktują ją jako wyłączność specyficznej strony mózgu.

prof. dr hab. Jagusiak Bogusław
Wojskowa Akademia Techniczna
Temat: Implementacja rozwiązań w obszarze ochrony ludności, obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego wobec wyzwań XXI wieku

Wyzwania XXI wieku, w tym zagrożenia na czele z wojną, która toczy się za wschodnią granicą Polski, wymagają nie tylko organizacji całego systemu przeciwdziałania i reagowania, ale także zapewnienia ludności pomocy psychologicznej i religijnej, opieki społecznej (krótko- i długofalowej) i tworzeniu warunków do odbudowy w sytuacjach pokryzysowych. Stąd też współczesne pojęcie ochrony ludności obejmuje nie tylko bezpieczeństwo osób, ale również ochronę mienia i środowiska, ponieważ bezpieczeństwo człowieka jest uzależnione od bezpieczeństwa infrastruktury, wśród której się porusza i z której korzysta. Z racji tego, że zapewnienie ochrony ludności jest rozległą problematyką, wymagającą działań w każdym obszarze aktywności człowieka, do jej realizacji angażują się wszystkie podmioty, z uwzględnieniem możliwości prawnych, organizacyjnych, ludzkich i materiałowych.

Generalnie współczesną organizację ochrony ludności można podzielić na cztery podstawowe poziomy: publiczną organizację ochrony ludności, realizowaną przez administrację publiczną, służby, inspekcje i straże; społeczną organizację ochrony ludności, za którą odpowiadają organizacje pozarządowe oraz samo ochronę ludności, realizowaną przez każdego człowieka w ramach zapewnienia bezpieczeństwa sobie i swojej rodzinie. Można wyróżnić również poziom komercyjny, którego podmioty odpłatnie gwarantują udzielanie pomocy i zapewnienie ochrony. Nie można zapomnieć także o działaniach na rzecz ochrony ludności na forum europejskim i międzynarodowym, na którym Polska wykazuje stosowne zaangażowanie.

Przyjęcie w grudniu 2024 r. ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej dało podstawy prawne do organizacji systemu ochrony ludności i obrony cywilnej na wszystkich poziomach zarządzania państwem.

System, będący komplementarny do systemu zarządzania kryzysowego w obecnej fazie jest szeroko implementowany w strukturach administracji rządowej i samorządowej, zarówno zespolonej, jak i niezespolonej. Organy i podmioty ochrony ludności zostały obciążone zadaniem przygotowania rozwiązań szczegółowych, między innymi w aspekcie zasobów, budowli ochronnych, szkoleń i finansowania zadań ochrony ludności i obrony cywilnej.

Problem badawczy, który podejmuje autor w ramach referatu koncentruje się na sprawności implementacji przyjętych rozwiązań prawnych w warunkach funkcjonowania administracji publicznej wraz ze wskazaniem słabych i mocnych stron tego procesu.

mgr Jakubek Radosław
Urząd Miasta Kalisz
Temat: Plan ochrony informacji niejawnych - ujęcie teoretyczne i praktyczne z perspektywy pełnomocnika do spraw ochrony informacji niejawnych

Ochrona informacji niejawnych stanowi jeden z zasadniczych elementów architektury bezpieczeństwa państwa. Jej rola nie ma charakteru wyłącznie administracyjnego, gdyż podmioty zobowiązane do stosowania przepisów w tym zakresie chcą zapewnić poufność, integralność i dostępność informacji niejawnych, zobowiązane są do stworzenia jak najbardziej skutecznego i efektywnego systemu ich ochrony obejmującego szereg działań praktycznych. W tym celu konieczna jest współpraca osób stanowiących filary ochrony informacji niejawnych danej jednostki organizacyjnej. Stworzenie takiego systemu nie ma charakteru jednorazowego, gdyż podlega częstym zmianom uzależnionym od wielu czynników. Kluczowe jest jednak, aby stworzony system ochrony informacji niejawnych był odpowiednio opisany. Dokumentem porządkującym system ochrony informacji niejawnych danej jednostki organizacyjnej jest plan ochrony informacji niejawnych. Przepisy prawa precyzują jego strukturę i zakres treści, wskazując enumeratywnie obligatoryjne elementy oraz pozwalając na ich rozszerzenie wynikające ze szczególnych uwarunkowań związanych z organizacją ochrony informacji niejawnych. Celem artykułu jest przedstawienie planu ochrony informacji niejawnych w ujęciu teoretycznym i praktycznym, z uwzględnieniem doświadczeń autora wynikających z wieloletniego pełnienia funkcji pełnomocnika do spraw ochrony informacji niejawnych.

Główny problem badawczy został sprecyzowany w pytaniu: Jak powinna być, a jak może być ukształtowana struktura planu ochrony informacji niejawnych w praktyce? Dla osiągnięcia celu badań posłużono się metodą analizy funkcjonalnej oraz metodą porównawczą, co pozwoli na zestawienie wymogów teoretycznych dotyczących struktury planu ochrony informacji niejawnych z praktycznymi rozwiązaniami wynikającymi z doświadczeń autora.

Niniejszy artykuł ma charakter refleksyjny, gdyż wskazuje na dobre praktyki w zakresie opracowywania i wdrażania planów ochrony informacji niejawnych oraz na potencjalne obszary wymagające dalszego doskonalenia w kontekście częstych zmian prawnych i organ

dr Jędrzejak Krzysztof
Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego, plac Powstańców Śląskich 1, 53-329 Wrocław
Temat: Uwarunkowania skuteczności ćwiczeń osób otrzymujących przydział mobilizacyjny w świetle doświadczeń Służby Więziennej

Powszechny obowiązek obrony to również gotowość do podjęcia szkolenia ukierunkowanego na kompetencje przydatne na wypadek konfliktu zbrojnego. Ważnym elementem takiego szkolenia są ćwiczenia polegające na praktycznym przygotowaniu do działania w warunkach wojennych. Skuteczność szkolenia ma szereg uwarunkowań (planistycznych, organizacyjnych, logistycznych, społecznych, psychologicznych itd.), wśród

których ważne miejsce zajmuje ocena, dokonywana przez uczestników ćwiczeń, prakseologicznych uwarunkowań realizowanych przedsięwzięć, wpływających na motywację i poziom zaangażowania, a co za tym idzie - na osiągnięcie założonych celów. Zmiana postaw uczestników szkoleń (ćwiczeń) w założonym kierunku opiera się na postrzeganiu ich przez uczestników jako uzasadnionych w kategoriach prakseologicznych. Potrzeba sensu narzuconej (zaproponowanej) aktywności jest istotnym elementem samoidentyfikacji aktorów społecznych pełniących różne role zawodowe (organizacyjne) umiejscowionych w hierarchicznie podporządkowanej strukturze. Człowiek, poprzez doświadczenie – oparte na wykonywaniu czynności, obserwacji uczestniczącej, wymianie poglądów z innymi uczestnikami i prowadzącymi, własnym doświadczeniu zawodowym i życiowym – dokonuje oceny merytorycznej skierowanych na niego oddziaływań. Interpretacja rzeczywistości szkoleniowej (sytuacji) bezpośrednio będzie wpływać na efekty szkoleniowe. Wszelkie działania fasadowe, biurokratyczne mogą wyrobić przekonanie o małej istotności działań, w których szkolony uczestniczy. Nadmiar procedur i konieczność ich biurokratycznego zabezpieczenia poprzez mnogość pisemnych instrukcji, wytycznych, planów itp. Mogą stać się kontrproduktywne, a w efekcie uniemożliwiające osiągnięcie zakładanych celów. Poza tym mogą sprzyjać wyrobieniu szkodliwego przekonania preferującego wyższość formy (pisemna instrukcyjność) nad treścią (umiejętności).

Nawiązując do powyższego rodzą się pytania: czy organizacja przedsięwzięć szkoleniowych, w tym przypadku skierowanych do osób objętych obowiązkiem mobilizacyjnym, jest optymalna z uwagi na kryteria sprawnego działania? Czy system oceny organizacji i przebiegu szkolenia nie jest zdominowany przez bezwzględne respektowanie spisanych procedur czy instrukcji? W jaki sposób przyjęta metodologia organizacji, przebiegu i oceny ćwiczeń wpływa na prawdopodobieństwo osiągnięcia założonych celów?

Słowa kluczowe: kompetencje, szkolenia, postawy, cele, prakseologia

mgr inż. Juszcak Michał
Urząd Miasta Kalisza
Temat: Edukacja społeczeństwa w kontrapozycji do farm trolli

W dobie cyfrowej dezinformacji farmy trolli stały się jednym z kluczowych narzędzi wpływu na opinię publiczną. Poprzez masowe rozpowszechnianie zmanipulowanych treści, wzmacnianie podziałów społecznych i podważanie zaufania do instytucji, operacje te stanowią poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa informacji oraz stabilności demokratycznych procesów. Dotychczasowe środki przeciwdziałania (techniczne filtry, moderacja treści czy działania legislacyjne) okazują się niewystarczające wobec szybkości i skali działania farm trolli, szczególnie w kontekście rosnącej roli sztucznej inteligencji generatywnej. W tym kontekście kluczową rolę zaczyna odgrywać edukacja informacyjna społeczeństwa jako forma odporności systemowej. Należy przeanalizować edukację medialną i cyfrową nie tylko jako środek prewencji, ale jako strategiczne narzędzie przeciwdziałania wpływowi farm trolli, jako narzędziu dezinformacji.

Przedstawione zostaną modele kompetencji informacyjnych, które umożliwiają obywatelom identyfikację dezinformacji, rozumienie mechanizmów manipulacji oraz świadome uczestnictwo w debacie publicznej. Działalność farm trolli można zestawzić z klasycznym zjawiskiem plotki - informacji rozprzestrzenianej bez weryfikacji, ale z dużym ładunkiem emocjonalnym.

Edukacja może pełnić w tym kontekście funkcję "szczepionki poznawczej", ograniczając podatność na manipulację i zwiększając odporność informacyjną społeczeństwa. Wymagane jest systemowe podejście: integracja edukacji medialnej z programami nauczania, kampaniami społecznymi oraz weryfikacja informacji oraz jej źródeł.

dr Kamiński Paweł
Uniwersytet Kaliski
Temat: Straże porządku publicznego. Współpraca straży gminnej i straży leśnej w zarządzaniu kryzysowym – uwarunkowania, praktyka i rekomendacje

Wystąpienie będzie poświęcone analizie współpracy straży gminnej oraz straży leśnej w kontekście zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i zapewnienia porządku publicznego. Punktem wyjścia będzie założenie, że narastająca złożoność współczesnych zagrożeń – zarówno o charakterze naturalnym, jak i wynikających z działalności człowieka – wymaga skoordynowanego działania wszystkich służb mundurowych, niezależnie od ich statusu organizacyjnego i podległości administracyjnej.

Celem zaś będzie ukazanie potencjału współdziałania obu formacji, identyfikacja kluczowych obszarów współpracy oraz wskazanie barier i wyzwań utrudniających efektywną integrację działań na poziomie lokalnym. W referacie przedstawione zostaną podstawy prawne funkcjonowania straży gminnych i straży leśnej, wynikające z ustaw o strażach gminnych, o lasach oraz o zarządzaniu kryzysowym, wskazując jednocześnie na możliwość wzajemnego uzupełniania się ich kompetencji.

W części analitycznej omówione zostaną najważniejsze formy współpracy, takie jak wspólne patrole prewencyjne na granicach terenów zurbanizowanych i leśnych, monitorowanie zagrożeń środowiskowych, przekazywanie informacji do centrów zarządzania kryzysowego, prewencję zagrożeń pożarowych, ochronę dziedzictwa kulturowego, poszukiwania osób zaginionych oraz zabezpieczenie imprez masowych w rejonach leśnych. Przedstawione zostaną także modele koordynacji działań oraz mechanizmy wymiany informacji, stanowiące podstawę skutecznego współdziałania w sytuacjach kryzysowych.

W podsumowanie odnosić się będzie do rozwoju współpracy pomiędzy strażą gminną i strażą leśną stanowiącej istotny element wzmocnienia systemu bezpieczeństwa lokalnego. Efektywność tego współdziałania uzależniona jest jednak od przezwyciężenia barier organizacyjnych, kadrowych i komunikacyjnych oraz od wdrażania wspólnych szkoleń, ćwiczeń i procedur operacyjnych. Referat stanowić będzie wkład w dyskusję nad integracją lokalnych formacji porządku publicznego w strukturze zarządzania kryzysowego oraz podkreśli znaczenie współpracy międzyinstytucjonalnej w budowaniu odporności społeczności lokalnych na zagrożenia.

dr Kamiński Paweł
Uniwersytet Kaliski
Tytuł: Straże porządku publicznego

Rozdział w monografii poświęcony jest analizie współpracy straży gminnej oraz straży leśnej w kontekście zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i zapewnienia porządku publicznego. Punktem wyjścia opracowania jest założenie, że narastająca złożoność współczesnych zagrożeń – zarówno o charakterze naturalnym, jak i wynikających z działalności człowieka – wymaga skoordynowanego działania wszystkich służb mundurowych, niezależnie od ich statusu organizacyjnego i podległości administracyjnej. Celem artykułu jest ukazanie potencjału współdziałania obu formacji, identyfikacja kluczowych obszarów współpracy oraz wskazanie barier i wyzwań utrudniających efektywną integrację działań na poziomie lokalnym.

W opracowaniu przedstawiono podstawy prawne funkcjonowania straży gminnych i straży leśnej, wynikające z ustaw o strażach gminnych, o lasach oraz o zarządzaniu kryzysowym, wskazując jednocześnie na możliwość wzajemnego uzupełniania się ich kompetencji. W części analitycznej omówiono najważniejsze formy współpracy, takie jak wspólne patrole prewencyjne na granicach terenów zurbanizowanych i leśnych, monitorowanie zagrożeń środowiskowych, przekazywanie informacji do centrów zarządzania kryzysowego,

prewencję zagrożeń pożarowych, ochronę dziedzictwa kulturowego, poszukiwania osób zaginionych oraz zabezpieczenie imprez masowych w rejonach leśnych. Przedstawiono także modele koordynacji działań oraz mechanizmy wymiany informacji, stanowiące podstawę skutecznego współdziałania w sytuacjach kryzysowych.

W podsumowaniu wskazano, że rozwój współpracy pomiędzy strażą gminną i strażą leśną stanowi istotny element wzmacniania systemu bezpieczeństwa lokalnego. Efektywność tego współdziałania uzależniona jest jednak od przezwyciężenia barier organizacyjnych, kadrowych i komunikacyjnych oraz od wdrażania wspólnych szkoleń, ćwiczeń i procedur operacyjnych.

Artykuł stanowi wkład w dyskusję nad integracją lokalnych formacji porządku publicznego w strukturze zarządzania kryzysowego oraz podkreśla znaczenie współpracy międzyinstytucjonalnej w budowaniu odporności społeczności lokalnych na zagrożenia.

dr inż. Kalinko Jacek

Akademia Pożarnicza

Temat: Rola Państwowej Straży Pożarnej i jej przedstawicieli w zarządzaniu kryzysowym podczas działań przeciwpowodziowych w 2024 r.

Rola przedstawicieli Państwowej Straży Pożarnej (PSP) w zarządzaniu kryzysowym podczas działań przeciwpowodziowych w 2024 r. była kluczowa. PSP w ramach szerokiego wachlarza zadań, które obejmują nie tylko interwencje w przypadku bezpośrednich zagrożeń powodziowych, ale także działania prewencyjne i koordynacyjne w ramach systemu zarządzania kryzysowego. We współpracy z innymi służbami, monitorowała poziom wód w rzekach, stan zbiorników wodnych oraz inne zmienne meteorologiczne i hydrologiczne.

W ramach swoich działań PSP była także odpowiedzialna za przeprowadzenie ewakuacji z terenów zagrożonych zalaniem. Strażacy organizowali również transport osób, zwłaszcza osób starszych, niepełnosprawnych i dzieci, z zagrożonych do bezpiecznych miejsc. W trakcie powodzi PSP jednocześnie prowadziła działania ratunkowe, takie jak udzielanie pomocy poszkodowanym, ratowanie osób uwięzionych w budynkach, na dachach czy w innych miejscach. Strażacy wykorzystywali do tego specjalistyczny sprzęt, np. łodzie, pontony, desanty powietrzne, a także odpowiednie techniki ratownicze. PSP również podejmowała działania mające na celu usuwanie zniszczeń powodziowych, takie jak wypompowywanie wody z zalanych obiektów, zabezpieczanie infrastruktury przed dalszymi uszkodzeniami oraz wspieranie innych służb w odbudowie i porządkowaniu terenów dotkniętych powodzią.

W ramach działań przeciwpowodziowych PSP oprócz wykonywania standardowych zadań jako podmiot wykonawczy realizujący stawiane zadania organów zarządzania kryzysowego, pełniło również rolę zarządczą. Przedstawiciel PSP m.in. Warmińsko-Mazurski Komendant Wojewódzki PSP decyzją szefa MSWiA został pełnomocnikiem, który przejął obowiązki od lokalnych władz - burmistrzów Stronia Śląskiego i Łądką Zdroju - w zakresie organu zarządzania kryzysowego. W ramach realizacji działań likwidacyjnych skutków powodzi Warmińsko-Mazurski Komendant Wojewódzki PSP skoordynował pracę strażaków z działaniami wojska, policji, a także Polskiego Czerwonego Krzyża, który wspierał służby w niesieniu pomocy mieszkańcom.

W ramach operacji naprawczych, podjął działania w obszarze zniszczonej infrastruktury komunalnej i drogowej, odbudowy systemu wywozu nieczystości, zapewnieniu wody pitnej. Zarządził ocenę bezpieczeństwa budynków po kątem ich stabilności i możliwego dalszego użytkowania. Historia powodzi z 2024 roku wskazuje, że PSP odgrywa kluczową rolę w zarządzaniu kryzysowym podczas tego typu zdarzeń, zarówno w zakresie przygotowań, jak i reagowania oraz minimalizowania skutków kryzysu. Dzięki wykorzystaniu jej potencjału ludzkiego i sprzętowego, PSP skutecznie wspierała mieszkańców Polski w walce z zagrożeniami powodziowymi oraz w usuwaniu skutków powodzi.

mgr Kałuża Paweł
Akademia Wojsk Lądowych we Wrocławiu
Temat: Świadomość sytuacyjna jako determinanta skuteczności zarządzania kryzysowego

Świadomość sytuacyjna decydentów stanowi jeden z kluczowych czynników determinujących skuteczność zarządzania kryzysowego. Jej poziom wpływa na zdolność decydentów do trafnego rozpoznania zagrożeń, właściwej interpretacji napływających informacji oraz podejmowania adekwatnych decyzji w warunkach niepewności i presji czasu. Celem artykułu jest określenie znaczenia świadomości sytuacyjnej decydentów jako determinanta skuteczności zarządzania kryzysowego w ujęciu systemowym, obejmującym zarówno planowanie i reagowanie, jak i koordynację, komunikację oraz odbudowę po kryzysie. Analiza oparta została na modelu świadomości sytuacyjnej M.R. Endsleya oraz na studium przypadku ewakuacji miasta Prypec po katastrofie w Czarnobyli (1986).

Wyniki badań wskazują, że deficyt świadomości sytuacyjnej prowadził do błędnych ocen, opóźnień decyzyjnych i nieodpowiedniej koordynacji działań między instytucjami, co obniżyło ogólną skuteczność zarządzania kryzysowego. Wysoki poziom świadomości sytuacyjnej, rozumiany jako zdolność do integracji informacji, prognozowania i adaptacji działań, jest warunkiem utrzymania ciągłości funkcjonowania systemu bezpieczeństwa.

Artykuł podkreśla konieczność rozwijania kompetencji poznawczych i komunikacyjnych decydentów jako elementu wzmacniającego odporność struktur kryzysowych.

mgr inż. Kapusta Szymon
Komenda Powiatowa Policji w Sejnach
Temat: Bezpieczeństwo informacji, pojęcie ogólne, funkcjonowanie w jednostce organizacyjnej Policji

Bezpieczeństwo informacji w organizacji to kompleksowy zestaw praktyk, narzędzi i procedur mających na celu ochronę informacji przed nieuprawnionym dostępem, użyciem, ujawnieniem, modyfikacją lub zniszczeniem. Jest to proces obejmujący aspekty techniczne, organizacyjne i fizyczne, którego celem jest zapewnienie poufności, integralności i dostępności danych. Obejmuje ono ochronę zarówno informacji cyfrowych, jak i papierowych, przez cały cykl ich życia. W dzisiejszym cyfrowym świecie informacja stała się jednym z najcenniejszych zasobów każdej organizacji. Bezpieczeństwo informacji to kompleksowe podejście do ochrony danych, które wykracza daleko poza tradycyjne zabezpieczenia techniczne. Obejmuje ono całokształt działań organizacyjnych, prawnych i technicznych mających na celu zapewnienie ochrony informacji przed nieautoryzowanym dostępem, wykorzystaniem, ujawnieniem, zakłóceniem, modyfikacją lub zniszczeniem.

Współczesne rozumienie bezpieczeństwa informacji znacząco ewoluowało od czasów, gdy skupiano się głównie na fizycznej ochronie dokumentów. Obecnie stanowi ono złożony system, w którym równie istotne są aspekty technologiczne, jak i czynnik ludzki. W praktyce oznacza to konieczność wdrożenia kompleksowych rozwiązań, które uwzględniają zarówno zabezpieczenia systemów informatycznych, jak i odpowiednie procedury organizacyjne. Fundamentalnym celem bezpieczeństwa informacji w organizacji jest zapewnienie ciągłości działania organizacji poprzez minimalizację ryzyka związanego z przetwarzaniem danych. Obejmuje to także ochronę przed stratami finansowymi, utratą reputacji oraz konsekwencjami prawnymi wynikającymi z naruszeń bezpieczeństwa.

Każda organizacja, w tym Policja musi mieć pewność, że jej kluczowe dane są odpowiednio chronione, a dostęp do nich mają tylko uprawnione osoby. Bezpieczeństwo informacji to ciągły proces, który wymaga ciągłego monitorowania, oceny i dostosowywania do zmieniających się zagrożeń. Obejmuje on działania wykraczające poza proste

zabezpieczenia techniczne, angażując całą organizację na poziomie strategicznym, taktycznym i operacyjnymi.

mgr Kaszowicz Mariusz
Komenda Powiatowa Policji w Wołominie
Temat: Udział Policji w zabezpieczeniu Infrastruktury Krytycznej (IK) w świetle zagrożeń związanych z konfliktem zbrojnym na Ukrainie

W artykule przybliżono czytelnikowi pojęcie Infrastruktury Krytycznej (IK), która została zdefiniowana w polskim systemie prawnym z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 26 kwietnia 2027 roku o zarządzaniu kryzysowym, jako systemy oraz wchodzące w ich skład powiązane ze sobą funkcjonalnie obiekty, w tym obiekty budowlane, urządzenia, instalacje, usługi kluczowe dla bezpieczeństwa państwa i jego obywateli oraz służące zabezpieczeniu sprawnego funkcjonowania organów administracji publicznej, a także instytucji przedsiębiorców. Wyszczególniono główne obiekty infrastruktury krytycznej, do których zalicza się: centrale telefoniczne, węzły teleinformatyczne, stacje elektroenergetyczne, podziemne magazyny gazu i obiekty przesyłu gazu, obiekty przesyłu i przeróbki paliw, bazy paliw, kopalnie węgla, elektrownie, Centra Koordynacji Ratownictwa, mosty, wiadukty, tunele, systemy teleinformatyczne, bazy danych GUS, systemy łączności telefonicznej, systemy NBP.

Omówiono również zadania Policji jako formacji zidentyfikowanej przede wszystkim jako podmiot odpowiedzialny za zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli w zakresie ochrony kluczowych elementów państwa, w tym także w zabezpieczeniu poszczególnych elementów IK przed zagrożeniami, ale również do tego, aby ewentualne uszkodzenia i zakłócenia w jej funkcjonowaniu były możliwie krótkotrwałe, łatwe do usunięcia i nie wywoływały dodatkowych strat dla obywateli i gospodarki. Podjęto także próbę ukazania roli Policji i sposobów oraz algorytmów reakcji wobec wzrostu zagrożeń związanych z konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy w kontekście zabezpieczenia IK, gdzie do głównych priorytetów należy: zapewnienie nieprzerwanej i funkcjonalnej pracy IK, minimalizowanie ryzyka wystąpienia zagrożeń oraz szybkie usuwanie skutków incydentów, biorąc pod uwagę, że realizacja tych czynności jest częścią procesu kształtowania wymiaru bezpieczeństwa narodowego i pozostaje jego mierzalnym aspektem, a jednocześnie obowiązkiem państwa w stosunku do obywatela. Przedstawiono wnioski końcowe.

mgr Kikowicz Krzysztof
Streetz Ahead Creative Housing Ltd 58 Northgate St, Gloucester GL1 1SQ United Kingdom Therapeutic Support Mentor
Temat: Bezdомność jako wyzwanie dla bezpieczeństwa społecznego. Analiza przypadku Polski i Wielkiej Brytanii

Bezdомność stanowi jedno z najbardziej złożonych i trwałych zjawisk społecznych współczesnego świata. Z perspektywy państwa i społeczeństwa jest to problem o charakterze strukturalnym, wpływający na poziom oraz poczucie bezpieczeństwa społecznego. W wymiarze indywidualnym bezdomność oznacza doświadczenie skrajnego wykluczenia. Zjawisko to jest szczególnie widoczne w krajach europejskich, które mimo rozbudowanych systemów pomocy społecznej wciąż zmagają się z rosnącą liczbą osób pozbawionych dachu nad głową.

Dotychczasowe próby systemowego rozwiązania tego problemu nie przyniosły trwałych i skutecznych efektów. W Polsce i Wielkiej Brytanii bezdomność ma odmienny charakter. Różni się między innymi skalą zjawiska, sposobami udzielania pomocy, społecznym podejściem do osób dotkniętych tym problemem oraz odmienną dynamiką. W obu przypadkach stanowi jednak zagrożenie dla poczucia stabilności, spójności społecznej i porządku publicznego. Jest również poważnym obciążeniem ekonomicznym dla państw, które w dłuższej

perspektywie może wpływać na ich zdolność utrzymania równowagi budżetowej. Współczesne koncepcje bezpieczeństwa społecznego podkreślają, że jego fundamentem jest zapewnienie obywatelom minimum egzystencji oraz możliwości uczestnictwa w życiu społecznym. Bezdomność, oznaczająca utratę tych podstawowych gwarancji, stanowi zatem realne zagrożenie dla bezpieczeństwa jednostki i całego społeczeństwa, a jednocześnie jest jednym z najpoważniejszych wyzwań stojących przed polityką społeczną państwa.

Celem niniejszego artykułu jest analiza problematyki zjawiska bezdomności jako czynnika bezpieczeństwa społecznego w Polsce i Wielkiej Brytanii oraz ocena roli systemów pomocy społecznej w przeciwdziałaniu temu problemowi. W badaniu wykorzystano metodę analizy porównawczej oraz analizę danych własnych pochodzących z badań ankietowych i wywiadów.

mgr inż. Klatka Jacek

Uniwersytet Kaliski

Temat: Cyberbezpieczeństwo technologii operacyjnej (OT) w sektorze energetycznym na przykładzie Elektrowni Bełchatów – analiza ryzyka nagłego zatrzymania jednostek wytwórczych i jego skutków dla bezpieczeństwa energetycznego

Postępująca cyfryzacja sektora energetycznego w Polsce, a w szczególności zacieśnianie współpracy pomiędzy systemami informatycznymi (IT) a technologią operacyjną (OT), prowadzi do powstawania nowych, trudnych do przewidzenia zagrożeń dla bezpieczeństwa energetycznego. Przedmiotem analizy jest Elektrownia Bełchatów – największy w Europie obiekt energetyczny opalany węglem brunatnym – stanowiąca przykład infrastruktury o wysokim stopniu złożoności technicznej i organizacyjnej. Jej rozbudowana architektura sterowania, obejmująca systemy DCS, SCADA, sieci polowe oraz sterowniki PLC, tworzy unikalny ekosystem, w którym zakłócenia w komunikacji lub celowe działania o charakterze cybernetycznym mogą skutkować poważnymi konsekwencjami operacyjnymi.

Celem opracowania jest przedstawienie możliwych skutków nagłego zatrzymania jednostek wytwórczych Elektrowni Bełchatów w wyniku ukierunkowanego cyberataku na systemy OT, a także ocena skuteczności obecnych rozwiązań zabezpieczających przed wystąpieniem blackoutu. Omówiono typowe podatności infrastruktury przemysłowej, takie jak błędy w segmentacji sieci, niewystarczające mechanizmy uwierzytelniania oraz ryzyko przenikania z sieci IT do OT. Wskazano potencjalne wektory ataku, w tym ingerencję w logikę sterowników PLC, sabotaż interfejsów operatorskich HMI oraz manipulacje w danych procesowych.

W części aplikacyjnej opisano środki ograniczające ryzyko: tworzenie stref bezpieczeństwa, monitorowanie anomalii, redundancję systemową, a także planowanie procedur awaryjnych i koordynację międzyinstytucjonalną. Wnioski podkreślają znaczenie budowy odporności cybernetycznej poprzez integrację działań technicznych, organizacyjnych i edukacyjnych. Tylko takie podejście pozwala skutecznie chronić ludność przed skutkami potencjalnego blackoutu.

dr Kluczeńska - Chmielarz Kamila, prof. Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Temat: Bezpieczeństwo danych w uczelni wyższej wyzwania cyfrowej edukacji

Bezpieczeństwo informacyjne w uczelni wyższej polega na ochronie danych oraz informacji przed nieuprawnionym dostępem, utratą czy modyfikacją osób do tego nieupoważnionych. Dotyczy zarówno danych osobowych pracowników uczelni jak i studentów kształcących się w jednostkach uczelnianych. Szczególnie chronione powinny być także wyniki badań naukowych, dokumentacja administracyjna i systemy informatyczne. Kluczowymi elementami w ochronie danych jest m.in. polityka bezpieczeństwa, stosowanie mocnych haseł,

nowe oprogramowania, szkolenia wszystkich użytkowników korzystających z systemu przekazywania danych i informacji

dr Konopka Lech Mirosław
Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
Temat: Prakseologiczne aspekty zarządzania kryzysowego w miastach – między planowaniem a adaptacyjnością

Zarządzanie kryzysowe w miastach staje się coraz bardziej złożonym i dynamicznym procesem, w którym konieczne jest łączenie klasycznych podejść planistycznych z rosnącym zapotrzebowaniem na elastyczność i adaptacyjność struktur miejskich. Celem referatu jest analiza prakseologicznych aspektów zarządzania kryzysowego na poziomie lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem napięcia między planowaniem ex ante jako procesu planowania, który odbywa się przed podjęciem działania lub realizacją projektu a potrzebą działania adaptacyjnego w warunkach niepewności. W artykule przedstawiono podstawy teoretyczne wynikające z dorobku prakseologii - w tym zasady sprawnego działania, współdziałania oraz organizacji działań w warunkach kryzysowych. Analizie poddano również miejskie systemy zarządzania kryzysowego z perspektywy ich zdolności do absorpcji szoku, szybkiego reagowania oraz uczenia się instytucjonalnego. W tym kontekście zestawiono klasyczne modele planowania (np. Plan Zarządzania Kryzysowego, procedury reagowania) z podejściami opartymi na odporności (resilience) i cyklach adaptacyjnych (PDCA - model stworzony przez

W. E. Deminga, szeroko stosowany w zarządzaniu jakością, ale także coraz częściej adaptowany do zarządzania kryzysowego i odporności systemowej oraz OODA - model opracowany przez płk Johna Boyda w kontekście walki powietrznej, ale obecnie szeroko stosowany w zarządzaniu strategicznym, reagowaniu kryzysowym i działaniach operacyjnych.). Referat oparty jest na analizie materiałów dydaktycznych oraz wynikach prowadzonych ćwiczeń realizowanych ze studentami specjalności bezpieczeństwo miejskie.

Wskazano kluczowe obszary, w których planowanie może ulec dezaktualizacji oraz zaproponowano zestaw prakseologicznych rekomendacji zwiększających skuteczność działań miejskich struktur bezpieczeństwa w sytuacjach nadzwyczajnych. Wnioski podkreślają konieczność wypracowania zintegrowanego modelu zarządzania kryzysowego, który łączy planowanie strategiczne z elastycznością operacyjną - jako warunku sprawnego i skutecznego działania w rzeczywistości pełnej złożoności i ryzyka.

Słowa kluczowe: prakseologia ,zarządzanie kryzysowe, miasta , adaptacyjność , planowanie strategiczne , reakcja operacyjna ,odporność miejska ,sprawność działania, systemy bezpieczeństwa lokalnego , uczenie się instytucjonalne.

prof. dr hab. inż. Kopczewski Marian
Akademia Wojsk Lądowych we Wrocławiu
Temat: „Tarcza Wschód” elementem ochrony ludności i obrony cywilnej

„Tarcza Wschód” to kluczowa inwestycja w bezpieczeństwo, jak również narzędzie budowania wspólnoty poprzez włączanie wszystkich do procesu jej budowy i uświadamianie jak ważna jest wiedza każdego obywatela w tworzeniu odporności państwa. Co ważne, nie jest to projekt mający na celu walkę z migracją. „Tarcza Wschód” służy wyłącznie do odstraszenia potencjalnych przeciwników i ograniczania jego mobilności oraz ochrony żołnierzy i ludności cywilnej w razie ataku. „Tarcza Wschód” to też element transformacji Sił Zbrojnych RP realizowany na dużą skalę. Za opracowanie i budowę „Tarczy Wschód” odpowiadają przede wszystkim Siły Zbrojne RP, ze szczególnym uwzględnieniem wojsk inżynierskich. Bezpieczeństwo Polski to odpowiedzialność nas wszystkich, dlatego „Tarcza Wschód” jest projektem, w które zaangażowane są różne ministerstwa. Zaangażowani są w niego również wojewodowie, Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych oraz inne podmioty.

„Tarcza Wschód” będzie powstawać przede wszystkim na terenach należących do Skarbu Państwa oraz samorządów lokalnych. Elementy programu będą na ile to możliwe zamawiane u polskich przedsiębiorców, a część infrastruktury, na przykład drogi czy mosty, będzie mogła służyć mieszkańcom.

"Tarcza Wschód" zakłada budowę fortyfikacji i naturalnych przeszkód terenowych. Budowa umocnień na odcinku wzdłuż wschodniej i północnej granicy Polski – w województwach: pomorskim, warmińsko-mazurskim, lubelskim, podlaskim i podkarpackim.

dr inż. Kowalczyk Leszek
Uniwersytet Kaliski
Temat: Logistyka w systemie obrony cywilnej i ochrony ludności

Artykuł analizuje krytyczną rolę logistyki w sprawnym funkcjonowaniu systemu obrony cywilnej (OC) i ochrony ludności (OL). W obliczu narastających zagrożeń, zarówno naturalnych katastrof, jak i kryzysów spowodowanych przez człowieka, efektywne zarządzanie zasobami i łańcuchami dostaw staje się fundamentalne dla minimalizowania strat i ratowania życia.

Logistyka w tym kontekście wykracza poza tradycyjne zarządzanie magazynami i transportem, obejmując całościowe planowanie, organizowanie, realizację i kontrolę przepływu ludzi, sprzętu, materiałów, środków medycznych oraz informacji, od etapu prewencji, przez reagowanie, aż po odbudowę. Badanie koncentruje się na specyfice wyzwań logistycznych w środowisku kryzysowym, charakteryzującym się brakiem pewności, presją czasu i ograniczonym dostępem do infrastruktury. Omówione zostaną kluczowe obszary, takie jak logistyka zaopatrzenia (np. w wodę, żywność, schronienie), logistyka transportu (ewakuacja, dostarczanie pomocy), a także logistyka informacyjna niezbędna do koordynacji działań. Szczególną uwagę poświęcono znaczeniu interoperacyjności pomiędzy różnymi podmiotami (służby ratunkowe, administracja, organizacje pozarządowe) oraz wykorzystaniu nowoczesnych technologii, takich jak systemy geolokalizacyjne i analityka danych, w celu optymalizacji procesów decyzyjnych i alokacji zasobów. Artykuł prezentuje ramy koncepcyjne dla zintegrowanego modelu logistycznego, który maksymalizuje gotowość, szybkość reagowania i odporność systemu OC/OL.

Wnioski wskazują na konieczność inwestycji w szkolenia, infrastrukturę zaplecza oraz zaawansowane systemy planowania jako kluczowe determinanty skutecznej ochrony ludności w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu zagrożeń.

W niniejszym artykule Autor przedstawia kluczowe zadania ochrony ludności i obrony cywilnej, wynikające bezpośrednio z zapisów ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej. Opierając się na ustawowej delegacji zadań na dotychczasowe podmioty realizujące zarządzanie kryzysowe.

Autor przeprowadza analogię rozwiązań, ujmując ochronę ludności jako proces ciągły i cykliczny. Proces ten jest realizowany analogicznie do zarządzania kryzysowego, w czterech fazach: prewencji, przygotowania, reagowania i odbudowy. Idąc tym tropem metodologicznym, poprzez szczegółową analizę logistyki zarządzania kryzysowego, podjęto próbę określenia roli logistyki oraz jej zadań w kontekście przedsięwzięć ochrony ludności. W ostatniej części artykułu szczegółowo omówiono trzy kluczowe logistyczne wyzwania wynikające z nowej ustawy:

- zapewnienie zasobów: omówiono systemu gromadzenia i rotowania strategicznych zapasów oraz rola Centralnej Ewidencji Zasobów w skutecznym zarządzaniu tym potencjałem;
- obiekty ochrony zbiorowej: szczegółowa analiza prawnych wymogów dotyczących schronów i ukryć, wskazano na kryteria pojemności (np. zapewnienie schronienia dla określonego odsetka ludności) oraz logistyczne aspekty ich utrzymania i wyposażenia;

- finansowanie zadań: przedstawienie zasad finansowania zadań OL/OC, z uwzględnieniem obaw samorządów dotyczących mechanizmów refundacji i zapewnienia środków na realizację nowo nałożonych obowiązków, co bezpośrednio wpływa na możliwość utrzymania gotowości logistycznej.

Artykuł finalnie udowadnia, że sukces w realizacji OL/OC zależy od skutecznego przeniesienia i integracji sprawdzonych procedur zarządzania kryzysowego, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksowego planowania logistycznego.

dr Kowalczyk Piotr
Urząd Miasta Kalisz
Temat: Węzłowe problemy zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej - uwag kilka

Autor zamierza zaprezentować ocenę funkcjonowania zarządzania kryzysowego oraz ochrony ludności i obrony cywilnej na szczeblu samorządowym w ujęciu teoretycznym jak i pragmatycznym. Pragnie wykazać luki proceduralne i prawne w systemie ochrony ludności i obronie cywilnej w oparciu o własne doświadczenie zawodowe i naukowe. Prowadzone rozważania posłużą uzyskaniu odpowiedzi na problem badawczy przedstawiony w formie pytania: Jakiego rodzaju problemy występują w zarządzaniu kryzysowym, ochronie ludności i obronie cywilnej i w jaki sposób mogą być rozwiązywane? Głównym celem prowadzonych rozważań będzie ocena funkcjonowania systemu ochrony ludności na szczeblu gminy i powiatu oraz wskazanie możliwości jego usprawnienia. Według autora występuje jeszcze wiele niespójności i organizacyjnego chaosu. Stąd też należy nieustannie dążyć do usystematyzowania i uproszczenia aktów prawnych oraz poprawy funkcjonowania systemu ochrony ludności.

Przedstawione rozważania będą miały charakter wielowątkowy, zarówno teoretyczny jak i praktyczny. To zbiór luźnych uwag autora, które nasunęły się zarówno podczas obserwacji systemu zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej, jak i w czasie pracy zawodowej autora w administracji samorządowej - w miejskim centrum zarządzania kryzysowego. Przytoczone refleksje przyczynią się do znacznego uporządkowania i wzbogacenia dotychczasowej wiedzy teoretycznej w zakresie zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obronie cywilnej. Wskazanie rozwiązań usprawniających pozwoli na znaczne wzbogacenie tej wiedzy w wymiarze pragmatycznym. Możliwe również, że przyczyni się do wprowadzenia zmian praktycznych, znacznego uproszczenia systemu ochrony ludności, a co za tym idzie poprawy jego funkcjonowania oraz zwiększenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.

Publikacja jest jedynie głosem w dyskusji. Autor ma świadomość, że zaprezentowane wyniki badań nie są ostatecznym rozwiązaniem problemu, niemniej jednak będą mogły stanowić podłoże do dalszych rozważań zmierzających do usprawniania systemu ochrony ludności.

mgr Kołaski Dominik
Pleszewskie Centrum Medyczne Sp. z o. o.
Temat: Rola WOPR Gołuchów w systemie zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej

Rola Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w Gołuchowie (WOPR Gołuchów) stanowi ważny element lokalnego systemu bezpieczeństwa, szczególnie w zakresie zarządzania kryzysowego, ochrony ludności oraz działań prewencyjno-ratowniczych. Celem niniejszego opracowania jest analiza funkcji i znaczenia tej organizacji w strukturze bezpieczeństwa publicznego, z uwzględnieniem efektywności, sprawności i koordynacji działań w sytuacjach zagrożeń. WOPR Gołuchów, działając na terenie Gminy Gołuchów

i regionu kaliskiego, odgrywa kluczową rolę w ratownictwie wodnym, reagowaniu kryzysowym oraz edukacji społecznej w zakresie bezpieczeństwa nad wodą. W obliczu lokalnych zagrożeń — utonięć, gwałtownych zjawisk pogodowych czy incydentów masowych w rejonie Jeziora Gołuchowskiego — jednostka łączy profesjonalne ratownictwo z działalnością społeczną i profilaktyczną. Współpracuje z administracją samorządową, Państwową Strażą Pożarną, Policją, służbami medycznymi oraz organizacjami pozarządowymi, co podkreśla znaczenie integracji w systemie ochrony ludności.

Z perspektywy prakseologicznej działalność WOPR Gołuchów stanowi przykład skutecznego wykorzystania zasobów ludzkich, technicznych i organizacyjnych w lokalnym zarządzaniu kryzysowym. Wskazano również wyzwania dotyczące standaryzacji procedur, podnoszenia kompetencji ratowników, modernizacji wyposażenia oraz zapewnienia stabilnego finansowania. Ważnym aspektem są działania profilaktyczne — szkolenia, warsztaty, kampanie informacyjne i akcje edukacyjne zwiększające świadomość społeczną w zakresie bezpiecznego wypoczynku nad wodą.

Podsumowując, rozwój struktur WOPR na poziomie lokalnym wzmacnia zdolności obrony cywilnej, wspiera samorząd w zakresie bezpieczeństwa publicznego, a także buduje kulturę odpowiedzialności obywatelskiej i solidarności społecznej.

WOPR Gołuchów stanowi przykład efektywnego współdziałania służb ochotniczych z instytucjami państwowymi w trosce o życie i zdrowie mieszkańców regionu.

dr Kurkiewicz Anna, prof. Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu
Temat: Źródła rosyjskiego imperializmu – zagrożone bezpieczeństwo

Rosyjski imperializm sięga korzeniami w głąb historii, odwołując się szeregu ideowych konstruktów, osadzonych w przestrzeni społeczno-religijnej jak i kulturowej. Sprzężenie idei panowania z wizjami panslawistycznymi, zakotwiczenie legitymizacji władzy w porządku ponadludzkim, odwołania do prądów myślowych takich jak soborowość czy eurazjatyzm stanowią niewątpliwe tło dla kształtowania się rosyjskiej wizji imperializmu. Odniesienie do koncepcji takich myślicieli jak Ilin czy Dugin stanowić może horyzont poszukiwań korzeni, przyczyn jak kreślenie możliwych prognoz dla wektorów zwrotu i rozwoju przywołanych idei. W szczególności w odniesieniu do antycypowania zamierzeń i działań podejmowanych w celu realizacji idei odrodzenia Rosji jako imperium.

mgr Kurowski Sylwester
Wyższa Szkoła Pedagogiczno-Techniczna w Koninie
Temat: Resocjalizacja jako narzędzie prewencji kryzysów społecznych - prakseologiczne spojrzenie na zarządzanie bezpieczeństwem lokalnym

Resocjalizacja, tradycyjnie rozumiana jako proces wychowawczy i korekcyjny wobec sprawców przestępstw, może być postrzegana również jako istotny element systemu bezpieczeństwa społecznego, zwłaszcza na poziomie lokalnym. W ujęciu prakseologicznym stanowi ona zorganizowany system działań, którego skuteczność zależy od celowości, współdziałania podmiotów, adekwatności zastosowanych środków oraz ich zgodności z oczekiwanymi efektami społecznymi. W tym kontekście resocjalizacja w środowisku otwartym może być traktowana jako narzędzie prewencji kryzysów społecznych i wzmacniania odporności wspólnot poprzez ograniczanie ryzyka marginalizacji i wykluczenia. Celem artykułu jest analiza, w jakim stopniu proces resocjalizacji w środowisku otwartym (kary nie izolacyjne) sprzyja wydobywaniu i rozwijaniu potencjałów jednostki - rozumianych jako rozwój sprawczości, samowiedzy i zdolności do konstruktywnego działania w społeczności lokalnej. Podstawą teoretyczną opracowania jest koncepcja twórczej resocjalizacji prof. Marka Konopczyńskiego, zgodnie z którą skuteczna zmiana wymaga aktywnego udziału jednostki

w procesie autokreacji oraz rozwijania jej wewnętrznych zasobów i kompetencji psychospołecznych. Teoria ta zakłada, że twórcze formy oddziaływań sprzyjają przebudowie tożsamości, urealnianiu aspiracji oraz trwałej integracji społecznej, co ma bezpośrednie znaczenie dla bezpieczeństwa lokalnego. Część empiryczna opiera się na badaniach ankietowych przeprowadzonych wśród osób odbywających kary nie izolacyjne (wolnościowe).

Ich celem jest diagnoza stopnia realizacji elementów twórczej resocjalizacji w praktyce, ze szczególnym uwzględnieniem jakości wsparcia instytucjonalnego, jasności celów, poczucia sprawczości i deklarowanej gotowości do konstruktywnego działania.

Analiza wyników umożliwia ocenę sprawności i skuteczności systemu oddziaływań, identyfikację słabych ogniw oraz sformułowanie rekomendacji dotyczących projektowania bardziej podmiotowych, kreatywnych i skoordynowanych form resocjalizacji środowiskowej. Wnioski mają charakter prakseologiczny i mogą wesprzeć decydentów, kuratorów oraz instytucje samorządowe w budowaniu rozwiązań wzmacniających spójność i odporność społeczną, a tym samym podnoszących poziom bezpieczeństwa lokalnego.

dr Kruczek Katarzyna

Uczelnia Państwowa im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu

Temat: Bezpieczeństwo organizacji z perspektywy kontroli zarządczej.

Bezpieczeństwo organizacji, to kluczowy element który przyczynia się zarówno do jej rozwoju jak i ma ogromny wpływ na wydajność i jakość świadczonych usług przez pracowników. Jednostka, która dając poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa osobom zaangażowanym w jej rozwój, powoduje iż czują się oni częścią organizacji, mają wpływ na proces decyzyjny, a to przekłada się na zaangażowanie i poczucie odpowiedzialności w zakresie wykonywania powierzonych zadań.

Kontrola zarządcza w jednostkach sektora finansów publicznych, to narzędzie wspomagające kierownika jednostki w sprawnym zarządzaniu organizacją, które niewątpliwie ma ogromne znaczenie w procesie rozliczalności. Niezmiennie istotną rzeczą jest by została w taki sposób zaprojektowana i wdrożona, aby cele i zadania organizacji były realizowane, zgodnie z profilem działalności danego podmiotu i uwzględniały szeroko rozumiane zasoby, którymi dysponuje, z uwzględnieniem kryterium oszczędności, efektywności i skuteczności. Nic sposób pominąć procesu zarządzania ryzykiem, dzięki któremu jednostka może uniknąć poważnych strat zarówno finansowych jak i wizerunkowych. Ważne jest aby pracownicy zrozumieli istotę tego narzędzia i przede wszystkim to, że jego rola polega na usprawnianiu funkcjonowania organizacji. To co należy podkreślić, kontrola zarządcza jest usankcjonowana w ustawie o finansach publicznych i ma charakter obligatoryjny dla jednostek sektora publicznego. Kierownik jednostki jest odpowiedzialny za funkcjonowanie kontroli zarządczej, niemniej jednak w celu sprawnego monitorowania jej komponentów, preferuje się powołanie w organizacji koordynatora ds. systemu kontroli zarządczej, czy też zespołu, który na cyklicznych spotkaniach będzie na bieżąco analizował i raportował stan funkcjonowania poszczególnych standardów kontroli zarządczej w danej jednostce.

Dobrze wdrożona kontrola zarządcza, a co za tym idzie systematycznie rozliczane pod kątem prawidłowości funkcjonowania jej poszczególne komponenty, bez wątpienia mają ogromny wpływ na bezpieczeństwo organizacji.

dr inż. Krystosik-Gromadzińska Agata

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

Temat: Ochrona załóg statków handlowych przed piractwem, terroryzmem morskim i skutkami konfliktów

Corocznie ma miejsce ponad 100 incydentów, które zagrażają bezpieczeństwu załóg statków handlowych. Większość z nich kończy się abordażem co świadczy o niewystraszającej

skuteczności stosowanych metod ochrony. Celem wszystkich podejmowanych działań jest zniechęcanie i odstraszenie do której załoga i statek powinni być przygotowani. Incydenty zagrażające bezpieczeństwu związane są z piractwem, terroryzmem morskim, rabunkami, handlem narkotykami i ludźmi oraz konfliktami lokalnymi i globalnymi.

Bezpieczeństwo żegluga regulowane jest przepisami oraz umowami zarówno krajowymi jak i międzynarodowymi. Fundamentem działań na rzecz ochrony marynarzy, statku i ładunku są zasoby ludzkie i sprzętowe, procedury i szkolenia. Zasoby to załoga, aktualne informacje z zaufanych źródeł, cyta d e l a , czyli miejsce schronienia wyznaczone na statku, środki komunikacji, bariery fizycznych oraz defensywne środki zniechęcania i odstraszenia, a także zaawansowane technologicznie systemy śledzenia, wykrywania zagrożeń, automatycznego uruchamiania środków defensywnych, często wspomagane sztuczną inteligencją. Środki defensywne to zarówno proste rozwiązania jak drut kolczasty, liny, siatki czy P-zapory, ale także instalacje wodno-pianowe, czy generatory sygnałów akustycznych, elektromagnetycznych i in. Procedury to zestaw działań zgodnych z planem obrony statku, do którego przygotowania zobowiązany jest każdy armator, a za którego realizację odpowiada oficer ochrony statku i oficer ochrony firmy.

W celu skutecznego wykorzystania zasobów oraz procedur niezbędne są szkolenia i treningi załóg, prowadzone zarówno w ośrodkach lądowych jak też na morzu, w warunkach rzeczywistej eksploatacji. Pojawianie się nowych zagrożeń związanych z cyberatakami, powodowaniem zakłóceń w pracy urządzeń do komunikacji i nawigacji, wykorzystaniem bezzałogowych systemów czy żegluga w rejonach, w których toczą się konflikty, wymaga posiadania przez załogi dodatkowych zasobów i kompetencji.

Ocena skuteczności powszechnie stosowanych metod ochrony załóg prowadzi do wniosku, iż są one niewystraszająco skuteczne i konieczne jest szukanie takich, które przy akceptowalnym nakładzie środków finansowych, zapewnią bezpieczeństwo marynarzom, szczególnie w rejonach wysokiego ryzyka takich jak Malakka, Cieśnina Singapurska gdzie zdarzenia mają charakter głównie rabunkowy, ale także rejonach jak Morze Czerwone, gdzie statki były atakowane przez rebeliantów, ostrzeliwane przez pociski i drony oraz porywane.

dr Krzemień Robert
Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi
Temat: Błękitno-zielona infrastruktura w budowie miejskiej rezyliencji

Tak fundamentalna dla ludzkości wartość, jaką jest bezpieczeństwo, staje przed coraz liczniejszymi wyzwaniami, do których z całą pewnością zaliczyć należałoby także kryzys klimatyczny i (szerzej) ekologiczny. Kryzys ów niesie wielkie zagrożenie także dla miast - jako środowisk o szczególnie nasilonej antropopresji. W Polsce procesy urbanizacyjne wciąż nasilają zmiany struktury funkcjonalnej miast, prowadząc (w wymiarze bezpieczeństwa ekologicznego) do nadmiernego uszczelnienia nawierzchni, przez co znaczącemu ograniczeniu ulega udział terenów zielonych, a to powoduje pogorszenie warunków retencyjnych w bilansie wodnym, zarówno większych aglomeracji miejskich, jak i pomniejszych miejscowości. Jednocześnie zmiany klimatyczne przyczyniają się do coraz częstszego występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych, powodując nasilające się zagrożenia, związane z tymi zjawiskami, jak susze i miejskie wyspa ciepła, czy - z drugiej strony - powodzie błyskawiczne.

W miastach problemem staje się (i pozostaje) - wobec wyraźnej kumulacji opadów - wpływa na zmieniony (nasilony) spływ powierzchniowy, a działania retencyjne polegają dziś głównie na kontrolowanym odprowadzaniu wody z (nadmiernie) uszczelnionych nawierzchni. Tym samym to właśnie w miastach i na obszarach zurbanizowanych niezbędne jest zastosowanie (obok systemów kanalizacyjnych) wielu technicznych środków ochrony przed powodzią, takich jak wały przeciwpowodziowe, kanały ulgi, czy wielozadaniowe zbiorniki wodne, co jednak jest dalece nie wystarczające. Wydaje się więc, że tylko polityka oparta

o zasady zrównoważonego rozwoju, właśnie w odniesieniu do środowisk zurbanizowanych, ma szansę powstrzymać postępy kryzysu ekologicznego, a większą uwagę warto zwrócić na możliwości (choćby czasowego) magazynowania wody deszczowej. Nasilające się wyzwania rozwoju miast wynikają m.in. z kryzysu klimatycznego i wymuszają wdrażanie kompleksowych działań, ograniczających negatywne skutki procesów urbanizacji. Na znaczeniu zdaje się zyskiwać koncepcja projektowania i kształtowania nowych modeli miast - bardziej, niż dotąd, zrównoważonych.

W zarządzaniu przestrzenią miast coraz częściej pojawia się koncepcja wkomponowania w tę przestrzeń błękitno-zielonej infrastruktury. Artykuł ma na celu przedstawienie konieczności i możliwości zwiększania potencjału retencyjnego miast, adaptując przestrzeń miejską do warunków zmieniającego się środowiska, by i w przyszłości były przyjazne mieszkańcom w swej strukturze funkcjonalno-użytkowej, zwłaszcza zaś wykorzystania błękitno-zielonej infrastruktury w planowaniu struktury przestrzennej polskich miast.

Słowa kluczowe: powódź, zagrożenie powodziowe, ochrona przeciwpowodziowa, bezpieczeństwo powodziowe, gospodarka wodna, zagospodarowanie przestrzenne, miasto odporne, miasto zrównoważone, retencja, spływ powierzchniowy, hydrologia miejska

dr Krzyżanowski Artur	
Wojewódzki Szpital Zespolony ul. Szpitalna 45, 62-504 Konin, 124 Batalion Lekkiej Piechoty ul. Sikorskiego 1, 63-100 Śrem	
Temat 1.	Trening walki wręcz jako aktywność wspomagająca gotowość bojową żołnierza
Temat 2.	Koncepcja Bug-Out Bag w sytuacjach kryzysowych - główne obszary badawcze

Trening walki wręcz jako aktywność wspomagająca gotowość bojową żołnierza

Odkąd istnieje świat toczą się wojny, a ludzie na całym świecie od zawsze tworzą różne systemy bojowe, niezbędne do przetrwania na polu walki. W dzisiejszej, chwiejnej rzeczywistości geopolitycznej wiele krajów, dla własnego bezpieczeństwa dba o to, aby posiadać służby mundurowe, których zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego kraju. Wymaga to od funkcjonariuszy służb, działających w obszarze związanym z szeroko rozumianym bezpieczeństwem, konieczności ciągłego rozwijania i doskonalenia umiejętności oraz poszukiwania skutecznych sposobów walki, ochrony siebie i innych, a także technik perswazji i interwencji. Jedną z takich formacji jest Wojsko Polskie.

Koncepcja Bug-Out Bag w sytuacjach kryzysowych - główne obszary badawcze

Żołnierze powinni wciąż doskonalić się i szkolić w wielu dziedzinach. Dotyczy to zarówno taktyki i technik walki wręcz, jak i umiejętności posługiwania się bronią. Trening w kontakcie bezpośrednim jest zatem w dobie dzisiejszej w armiach całego świata bardzo popularny. Trening fizyczny genetycznie związany jest z wychowaniem proobronnym. Należy zatem podkreślić, że wieloaspektowa, wszechstronna nauka walki w kontakcie bezpośrednim powinna stanowić nieodzowny element szkolenia żołnierzy, przygotowując ich do skutecznej walki i przybliżając do wygranej. Zatem szkolenie wojskowe powinno obejmować różne obszary, w tym także te, które bezpośrednio związane są ze sprawnością fizyczną.

W obliczu narastających zagrożeń o charakterze militarnym, technologicznym, naturalnym czy społecznym, koncepcja indywidualnego zestawu przetrwania na wypadek ewakuacji (BOB), konieczności ukrywania się czy przetrwania - zyskuje coraz większe znaczenie zarówno w praktyce zarządzania kryzysowego, jak i w badaniach naukowych. Celem artykułu jest przedstawienie głównych obszarów badawczych związanych z projektowaniem, funkcjonalnością i wykorzystaniem plecaka ewakuacyjnego w sytuacjach kryzysowych. Analizie poddano literaturę przedmiotu oraz wybrane przykłady rozwiązań praktycznych stosowanych przez służby ratownicze i mundurowe, a także społeczności preppersów.

Zidentyfikowano m.in. kluczowe kierunki badań obejmujące: optymalizację zawartości zestawu w zależności od typu zagrożenia, uwarunkowania psychospołeczne decyzji ewakuacyjnych, aspekty logistyczne.

Wyniki analizy wskazują na potrzebę interdyscyplinarnego podejścia łączącego wiedzę z zakresu bezpieczeństwa, inżynierii, psychologii oraz nauk o zarządzaniu, co może przyczynić się do opracowania skutecznych modeli przygotowania ludności na sytuacje kryzysowe.

mgr Krzyżanowska Ewelina
Zespół Szkół im. M. Kopernika w Koninie
Temat: Trening walki wręcz jako aktywność wspomagająca gotowość bojową żołnierza

Odkąd istnieje świat toczą się wojny, a ludzie na całym świecie od zawsze tworzą różne systemy bojowe, niezbędne do przetrwania na polu walki. W dzisiejszej, chwiejnej rzeczywistości geopolitycznej wiele krajów, dla własnego bezpieczeństwa dba o to, aby posiadać służby mundurowe, których zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego kraju. Wymaga to od funkcjonariuszy służb, działających w obszarze związanym z szeroko rozumianym bezpieczeństwem, konieczności ciągłego rozwijania i doskonalenia umiejętności oraz poszukiwania skutecznych sposobów walki, ochrony siebie i innych, a także technik perswazji i interwencji. Jedną z takich formacji jest Wojsko Polskie. Żołnierze powinni wciąż doskonalić się i szkolić w wielu dziedzinach. Dotyczy to zarówno taktyki i technik walki wręcz, jak i umiejętności posługiwania się bronią. Trening w kontakcie bezpośrednim jest zatem w dobie dzisiejszej w armiach całego świata bardzo popularny. Trening fizyczny genetycznie związany jest z wychowaniem proobronnym. Należy zatem podkreślić, że wieloaspektowa, wszechstronna nauka walki w kontakcie bezpośrednim powinna stanowić nieodzowny element szkolenia żołnierzy, przygotowując ich do skutecznej walki i przybliżając do wygranej.

Zatem szkolenie wojskowe powinno obejmować różne obszary, w tym także te, które bezpośrednio związane są ze sprawnością fizyczną.

dr Kucharski Piotr
Uniwersytet Kaliski
Temat: Obiekty zbiorowej ochrony jako element infrastruktury bezpieczeństwa i ochrony ludności

Sytuacja polityczna na Świecie, agresja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w 2022 roku, spowodowały wzrost obaw społeczeństwa polskiego o stan bezpieczeństwa państwa, obywateli w przypadku wybuch wojny w tym o stan obiektów zbiorowej ochrony, które przez lata po upadku byłego ZSRR i rozluźnieniu relacji z zachodem nie były w zainteresowaniu władz publicznych i poszły w zapomnienie.

W opublikowanym raporcie z marca 2024 r. dotyczącym zapewnienia obywatelom miejsc schronienia w budowlach ochronnych na wypadek wystąpienia zagrożenia, Prezes Najwyższej Izby Kontroli ocenił negatywnie działalność objętych kontrolą jednostek administracji publicznej w zakresie stworzenia właściwych warunków do rozwoju budownictwa ochronnego i zapewnienia mieszkańcom wystarczającej liczby bezpiecznych miejsc schronienia w razie wystąpienia zagrożenia.

Mając na uwadze, że ochrona ludności to złożone i wieloaspektowe wyzwanie, wymagające skoordynowanych działań na różnych poziomach, wśród zainteresowanych pojawia się pytanie: W jaki sposób administracja publiczna poradzi sobie z tak dużym wyzwaniem jak odbudowa systemu obiektów zbiorowej ochrony?

Brak odpowiedniej podstawy prawnej do realizacji zadań w obszarze budownictwa ochronnego, modernizacji i utrzymania tej infrastruktury, spowodowały przyspieszenie prac legislacyjnych nad stworzeniem pakietu norm prawnych. Pakiet aktów prawnych dotyczący

ochrony ludności i obrony cywilnej jaki ukazał się pod koniec 2024 r. do I połowy 2025 r. wprowadził w Polsce pojęcie obiektów zbiorowej ochrony, dzieląc je na budowle ochronne (schrony i ukrycia) oraz miejsca doraźnego schronienia oraz uregulował wymagania techniczne jakie muszą spełnić. Nałożył na gminy obowiązek tworzenia systemu ewidencji, utrzymywania i budowy schronów oraz miejsc doraźnego schronienia, jednocześnie określając źródła i zasady finansowania ich budowy.

W prezentowanym rozdziale autor przedstawił stan budowli w Polsce na tle wybranych krajów Europejskich w tym leżących na półwyspie Skandynawskim. Jednocześnie przybliżył wdrożone rozporządzeniem rozwiązania techniczne i organizacyjne budowli ochronnych. Słowa kluczowe: schrony, ukrycia, wojna, bezpieczeństwo, zagrożenia

dr inż. Krzykowski Piotr
Akademia Sztuki Wojennej
Temat: Obowiązki administracji samorządowej w myśl ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej.

Założenia i wyzwaniaPrzeprowadzone badania empiryczne wśród burmistrzów gmin ukazują znaczną dysproporcję pomiędzy regulacjami ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej a zdolnością jednostek samorządu terytorialnego do ich realizacji. Wyniki wskazują, że poziom przygotowania gmin determinowany jest przede wszystkim ich potencjałem finansowym oraz zasobami organizacyjnymi.

W ocenie władarzy zakres obowiązków nakładanych przez ustawodawcę jest teoretycznie uzasadniony, lecz praktycznie niewykonalny bez systemowego wsparcia państwa, zwłaszcza w obszarze inwestycji infrastrukturalnych. Najbardziej krytycznym elementem braków infrastrukturalnych jest nieistnienie rozwiniętej sieci schronów i miejsc ukrycia, co w przypadku zagrożeń naturalnych czy militarnych uniemożliwiłoby zapewnienie ochrony mieszkańcom. Budowa takich obiektów wiąże się z wysokimi kosztami, przekraczającymi możliwości finansowe gmin. Podobne problemy dotyczą magazynów obrony cywilnej — ich rozproszenie i niewielka skala ograniczają efektywność zarządzania sprzętem i zasobami kryzysowymi. Jednocześnie podkreślono istotną rolę Ochotniczych Straży Pożarnych jako podstawowego filaru bezpieczeństwa lokalnego, które dzięki doposażeniu i organizacji pozostają główną siłą reagowania w sytuacjach nadzwyczajnych.

Na płaszczyźnie organizacyjnej kluczową barierą pozostaje niedobór kadr. W większości urzędów za zadania związane z ochroną ludności odpowiada pojedynczy pracownik, który równolegle realizuje wiele innych obowiązków administracyjnych. W praktyce uniemożliwia to sprawne planowanie, koordynowanie i prowadzenie działań zarządzania kryzysowego. Ponadto burmistrzowie wskazują na problem presji czasowej oraz komplikacji wynikających z procedur przetargowych, które utrudniają racjonalne wydatkowanie środków finansowych i sprzyjają wzrostowi kosztów zakupów realizowanych na poziomie krajowym.

W świetle uzyskanych wyników można stwierdzić, że istnieje wyraźna luka między regulacją prawną a realnym potencjałem gmin.

Bez zagwarantowania trwałego, przewidywalnego mechanizmu finansowania oraz wzmocnienia struktur administracyjnych samorządy będą w stanie realizować nowe obowiązki jedynie w ograniczonym zakresie, co może obniżać poziom bezpieczeństwa ludności na obszarach lokalnych.

dr hab. Lachowicz-Wiśniewska Sabina, prof. Uniwersytetu Kaliskiego

Uniwersytet Kaliski

Temat: Znaczenie edukacji żywieniowej i jej wpływ na bezpieczeństwo zdrowotne społeczeństwa

Współczesne systemy ochrony zdrowia funkcjonują w warunkach rosnącej presji, spowodowanej nakładającymi się kryzysami zdrowotnymi, społecznymi i środowiskowymi. Pandemia COVID-19, destabilizacja geopolityczna obejmująca konflikty zbrojne i migracje, a także postępujące zmiany klimatyczne istotnie wpływają na bezpieczeństwo zdrowotne populacji. Szczególnym wyzwaniem jest rosnąca częstość występowania chorób diet zależnych, takich jak otyłość, cukrzyca typu 2, nadciśnienie tętnicze czy zespół metaboliczny. W tym kontekście edukacja żywieniowa nabiera znaczenia jako kluczowy komponent strategii mających na celu wzmacnianie bezpieczeństwa zdrowotnego i przeciwdziałanie narastającym zagrożeniom. Nie ogranicza się ona wyłącznie do przekazywania wiedzy - stanowi proces kształtowania kompetencji żywieniowych, wzmacniania sprawczości zdrowotnej oraz rozwijania odporności adaptacyjnej jednostek i społeczności.

Celem pracy jest ukazanie edukacji żywieniowej jako strategicznego narzędzia polityki zdrowia publicznego i skutecznej formy profilaktyki chorób niezakaźnych. Dane Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz wyniki badań z lat 2020-2025 dokumentują kluczowy wpływ interwencji edukacyjnych na poprawę wskaźników zdrowotnych i zmniejszanie nierówności społecznych.

Analiza zostaje osadzona w kontekście krajowych i międzynarodowych strategii zdrowotnych, w tym Strategii Bezpieczeństwa Zdrowotnego RP 2022—2030. Przedstawiono przykłady skutecznych praktyk edukacyjnych na poziomie lokalnym i ponadnarodowym oraz ich znaczenie dla wzmacniania trwałej odporności zdrowotnej społeczeństwa.

mgr Laska Ryszard

Pratt & Whitney Kalisz Sp. z o.o. Kalisz

Temat: Nowe ramy prawne ochrony ludności i obrony cywilnej wobec współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa państwa

Zapewnienie bezpieczeństwa jest jednym z podstawowych obowiązków państwa i obejmuje ochronę obywateli zarówno w czasie pokoju, w sytuacjach kryzysowych, podczas stanów nadzwyczajnych oraz w czasie wojny. Jednocześnie dynamicznie zmieniające się środowisko bezpieczeństwa wymaga ciągłego doskonalenia systemu ochrony ludności oraz jego adaptacji do współczesnych wyzwań i zagrożeń, w tym związanych z klęskami żywiołowymi, katastrofami technologicznymi, zagrożeniami militarnymi, cybernetycznymi i hybrydowymi. Wystąpienie ma na celu analizę nowych ram prawnych wprowadzonych ustawą z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej, będącej odpowiedzią na współczesne zagrożenia bezpieczeństwa państwa. Wprowadzenie nowej ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej stanowi kluczowy moment w procesie kształtowania nowoczesnego systemu bezpieczeństwa w Polsce. Regulacje te mają na celu usunięcie luki prawnej w zakresie funkcjonowania obrony cywilnej, powstałej w wyniku wejścia w życie ustawy o obronie Ojczyzny, ponieważ usunięte zostały przepisy w zakresie funkcjonowania obrony cywilnej oraz Szefa Obrony Cywilnej Kraju.

Podczas wystąpienia przedstawione zostaną główne założenia ustawy obejmujące zadania związane z ochroną ludności i obroną cywilną oraz organy i podmioty odpowiedzialne za ich realizację, zasady planowania i organizacji ochrony ludności, mechanizmy wykrywania zagrożeń oraz systemy ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach, funkcjonowanie obiektów zbiorowej ochrony, struktura i zadania obrony cywilnej oraz zasady finansowania działań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej.

Szczególne znaczenie mają przepisy, które nakładają na organy samorządu terytorialnego wszystkich szczebli szereg istotnych zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa mieszkańców. Nowe regulacje nie tylko porządkują system prawny ale również integrują działania administracji państwowej, służb ratowniczych i społeczeństwa, co jest kluczowe w kontekście przeciwdziałania współczesnym zagrożeniom i zwiększania bezpieczeństwa publicznego.

dr hab. Lasota Jacek
Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie
Temat: Obrona cywilna w perspektywie historyczno-teoretycznej

Referat przedstawia obronę cywilną w ujęciu historyczno-teoretycznym, analizując jej genezę, ewolucję i współczesne znaczenie. Autor omawia narodziny koncepcji ochrony ludności w XX wieku w kontekście przemian technicznych oraz rosnącej destrukcyjności działań wojennych, a także wskazuje na kluczowe etapy instytucjonalizacji obrony cywilnej w okresie międzywojennym i zimnowojennym. Szczególną uwagę poświęcono zmianie paradygmatu, która nastąpiła wraz z pojawieniem się zagrożeń pozamilitarnych, takich jak katastrofy przemysłowe, kryzysy humanitarne czy zjawiska ekstremalne o charakterze naturalnym. W części teoretycznej artykuł analizuje wybrane modele i koncepcje obrony cywilnej. Zestawienie perspektywy historycznej z refleksją teoretyczną pozwala uchwycić ciągłość i zmienność założeń, na których opiera się współczesna ochrona ludności oraz jej rola w systemie bezpieczeństwa państwa. Wystąpienie wskazuje również na wyzwania wynikające z dynamicznego środowiska bezpieczeństwa oraz potrzebę redefinicji funkcji obrony cywilnej w warunkach społeczeństw zaawansowanych technologicznie.

mgr Leduchowska-Gogacz Dorota
P4 Sp. Z o. o, Wynalazek 1, Warszawa
Temat: Zapewnienie ciągłości działania przez operatora telekomunikacyjnego

W artykule przedstawiono specyfikę operatora telekomunikacyjnego jako przedsiębiorcy zobowiązanego do zapewniania ciągłości działania świadczonych usług. Przeanalizowano obowiązki operatora telekomunikacyjnego wynikające z obowiązującego prawa, w szczególności Prawa komunikacji elektronicznej. Rozważono też inne obowiązki w zakresie zapewnienia ciągłości działania przez operatora telekomunikacyjnego m.in. w przypadku, gdy jest on operatorem infrastruktury krytycznej (wynikające z ustawy o zarządzaniu kryzysowym) lub zewnętrznym dostawcą usług ICT dla podmiotów finansowych (wynikające z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie operacyjnej odporności cyfrowej).

Zwrócono też uwagę na obowiązki jakie mogą być nałożone na operatorów telekomunikacyjnych w zakresie ciągłości działania na podstawie Dyrektywy o odporności podmiotów krytycznych (CER) oraz Dyrektywy w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu cyberbezpieczeństwa na terytorium Unii (NIS2). Jednocześnie w artykule uwzględniono wymagania wynikające z normy ISO 22301 oraz możliwości ich praktycznego wdrożenia w przedsiębiorstwie. Skupiono się w szczególności na kwestiach związanych z opracowania analizy wpływu na przedsiębiorstwo (BIA), oceny ryzyka, określania rozwiązań i strategii zapewniania ciągłości działania, planów ciągłości działania, planów odtworzeniowych oraz prowadzenia testów i ćwiczeń.

Szczególną uwagę zwrócono na kwestie związane z komunikacją zarówno wewnętrzną jak i zewnętrzną podczas zakłócenia lub sytuacji kryzysowej.

dr Lewek Mateusz

Komenda Powiatowa Policji w Kępnie

Tabela: Wiedza, umiejętności i kompetencje młodzieży do działań w sytuacjach kryzysowych - diagnoza stanu i perspektywy rozwoju

Bezpieczeństwo, niezależnie od przyjmowanej definicji, wymaga ciągłych i systematycznych działań ukierunkowanych na rozwój społecznego potencjału odporności na zagrożenia. Kluczową rolę w tym procesie odgrywa edukacja młodego pokolenia, którego wiedza, umiejętności i kompetencje stanowią fundament skutecznego reagowania na sytuacje kryzysowe.

Celem artykułu jest diagnoza poziomu przygotowania uczniów szkół ponadpodstawowych do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i zarządzania kryzysowego oraz wskazanie perspektyw rozwoju edukacji obronnej w kontekście współczesnych potrzeb bezpieczeństwa państwa.

Wyniki badań własnych przeprowadzonych w ramach projektu naukowo-badawczego Społeczeństwo obywatelskie - bezpieczne i relewantnie przysposobione ujawniły liczne dysfunkcje w obszarze kształcenia obronnego, obejmujące zarówno braki w zakresie wiedzy teoretycznej, jak i niedostatki w umiejętnościach praktycznych oraz kompetencjach psychospołecznych młodzieży. Zidentyfikowane niedomagania wskazują na konieczność podjęcia działań naprawczych, szczególnie w kontekście dynamicznych przemian społecznych, technologicznych i geopolitycznych, które kształtują charakter współczesnych zagrożeń.

W oparciu o przeprowadzone badania oraz krytyczną ocenę aktualnych rozwiązań zaproponowano naukowo uzasadnione kierunki modyfikacji w obszarze edukacji na rzecz bezpieczeństwa, oparte na trzech komplementarnych poziomach: teoretycznym, praktycznym i kompetencyjnym. Podkreślono również potrzebę dostosowania treści programowych oraz metod dydaktycznych do specyfiki pokoleniowej młodzieży, jej stylów uczenia się oraz zmieniających się oczekiwań. Przedstawione w artykule wnioski i rekomendacje stanowią podstawę do budowy bardziej spójnego, nowoczesnego i adekwatnego do wyzwań systemu przygotowania młodego pokolenia do działań w sytuacjach kryzysowych.

Słowa klucze: bezpieczeństwo, edukacja obronna (edukacja dla bezpieczeństwa), zarządzanie kryzysowe, ochrona ludności.

dr Lipold Patrycja

Akademia Sztuki Wojennej

Tabela: Nielegalne migracje międzynarodowe w basenie Morza Śródziemnego

Unia Europejska od 2015 roku doświadcza zjawiska nielegalnej migracji. Cudzoziemcy trzema głównymi szlakami w obrębie Morza Śródziemnego podejmują próby migracji do Europy.

Są to następujące trasy: szlak zachodnioródziemnomorski, centralnoródziemnomorski oraz wschodnioródziemnomorski.

Od wielu lat Unia Europejska próbuje również znaleźć rozwiązania, które miałyby powstrzymać ruchy migracyjne o nielegalnym charakterze. Jednak pomimo prób zwalczania tego zjawiska, wciąż pojawiają się nowe szlaki migracyjne do państw członkowskich UE, a na starych szlakach tworzą się nowe korytarze migracyjne, których wcześniej nie było. Przykładowo na szlaku zachodnioródziemnomorskim w czasie pandemii rozwinęła się trasa na Wyspy Kanaryjskie, a w 2025 roku celem migrantów stały się także Baleary, do których dotychczas nie docierała duża liczba cudzoziemców podróżujących tą trasą.

Do zmian doszło także na szlaku centralnoródziemnomorski, na którym migranci opuszczający Libię skierowali się w stronę greckiej wyspy (Kreta), dotychczas nie dotkniętej procesem nielegalnej migracji. Na szlaku wschodnioródziemnomorskim celem migrantów stał się Cypr, który dotychczas nie był wykorzystywany w takim stopniu do nielegalnej migracji

i przedostawania się do UE, chociażby z tego powodu, że nie należy do strefy Schengen, co oznacza, że migrant chcący opuścić Cypr musiałby przedstawić na lotnisku lub w porcie dokumenty, upoważniające go do przekroczenia granicy. Celem artykułu jest analiza rozwoju nielegalnych szlaków prowadzących do Unii Europejskiej w latach 2015-2025 oraz przyczyn ich ciągłej dyfuzji.

Rozprzestrzenianie się szlaków oznacza, że proces nielegalnej migracji do UE pomimo 10 lat prób zwalczania tego zjawiska nie zmniejsza się, lecz ulega jedynie modyfikacjom na szlakach migracyjnych, co prowadzi do konkluzji, że walka UE z nielegalną migracją, polegająca na eksternalizacji polityki migracyjnej, jest nieefektywna i wymaga kompleksowych zmian.

dr Łachacz Tomasz

Akademia Policji w Szczytnie

Temat: Rola samorządu gminnego w kształtowaniu systemu ochrony ludności

W obliczu współczesnych zagrożeń coraz większe znaczenie zyskuje budowanie odporności państwa, rozumiana jako zdolność społeczeństwa do przetrwania w sytuacji poważnych kryzysów i szybkiego powrotu do stabilnego funkcjonowania.

Potrzebę budowania zdolności państwa w tym zakresie podkreślono wielokrotnie w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP z 2020 r. postulując jej podniesienie „poprzez tworzenie systemu obrony powszechnej, opartego na wysiłku całego narodu oraz budowanie zrozumienia dla rozwoju odporności i zdolności obronnych Rzeczypospolitej”. W omawianym procesie ważne jest stworzenie nowoczesnego i efektywnego systemu ochrony ludności i obrony cywilnej. Ustawa przyjęta w 2024 r. określiła ramy dla budowanego systemu, w który zaangażowanych jest wiele podmiotów, w tym samorządy terytorialne, którym przydzielono nowe zadania. Głównym celem analizy jest przedstawienie zadań i obowiązków gminy w budowanym systemie ochrony ludności.

W rozważaniach podjęto próbę odpowiedzi na pytanie: jaką rolę pełni gmina w procesie budowania współczesnego systemu ochrony ludności i obrony cywilnej w Polsce?

Gmina jako podstawowa jednostka samorządu terytorialnego jest najbliższej mieszkańcom, co sprawia, że pełni kluczową funkcję organizacyjną i operacyjną w zakresie ochrony ludności na poziomie lokalnym, odpowiadając zarówno za działania planistyczne, jak i bezpośrednie reagowanie w sytuacjach zagrożenia.

W myśl nowych regulacji do jej najważniejszych obowiązków należy m.in.: kierowanie i koordynowanie realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej na obszarze gminy, nadzorowanie i wspieranie podmiotów ochrony ludności działających lokalnie, tworzenie i utrzymywanie niezbędnych zasobów i infrastruktury, informowanie ludności o zagrożeniach, czy też wspieranie społecznej odporności. Ponadto w trakcie wystąpienia zasygnalizowane zostaną wyzwania, na które napotyka gmina w realizacji zadań w omawianym obszarze, jak również ujawniające się szanse, które warto rozważyć i ewentualnie wykorzystać w kształtowaniu nowoczesnego i efektywnego systemu.

dr inż. Łapicz Marcin

Akademia Pożarnicza

Temat: Rola Państwowej Straży Pożarnej i jej przedstawicieli w zarządzaniu kryzysowym podczas działań przeciwpowodziowych w 2024 r.

Rola przedstawicieli Państwowej Straży Pożarnej (PSP) w zarządzaniu kryzysowym podczas działań przeciwpowodziowych w 2024 r. była kluczowa. PSP w ramach szerokiego wachlarza zadań, które obejmują nie tylko interwencje w przypadku bezpośrednich zagrożeń powodziowych, ale także działania prewencyjne i koordynacyjne w ramach systemu zarządzania kryzysowego. We współpracy z innymi służbami, monitorowała poziom wód

w rzekach, stan zbiorników wodnych oraz inne zmienne meteorologiczne i hydrologiczne. W ramach swoich działań PSP była także odpowiedzialna za przeprowadzenie ewakuacji z terenów zagrożonych zalaniem. Strażacy organizowali również transport osób, zwłaszcza osób starszych, niepełnosprawnych i dzieci, z zagrożonych do bezpiecznych miejsc.

W trakcie powodzi PSP jednocześnie prowadziła działania ratunkowe, takie jak udzielanie pomocy poszkodowanym, ratowanie osób uwięzionych w budynkach, na dachach czy w innych miejscach. Strażacy wykorzystywali do tego specjalistyczny sprzęt, np. łodzie, pontony, desanty powietrzne, a także odpowiednie techniki ratownicze. PSP również podejmowała działania mające na celu usuwanie zniszczeń powodziowych, takie jak wypompowywanie wody z zalanych obiektów, zabezpieczanie infrastruktury przed dalszymi uszkodzeniami oraz wspieranie innych służb w odbudowie i porządkowaniu terenów dotkniętych powodzią. W ramach działań przeciwpowodziowych PSP oprócz wykonywania standardowych zadań jako podmiot wykonawczy realizujący stawiane zadania organów zarządzania kryzysowego, pełniło również rolę zarządczą. Przedstawiciel PSP m.in. Warmińsko-Mazurski Komendant Wojewódzki PSP decyzją szefa MSWiA został pełnomocnikiem, który przejął obowiązki od lokalnych władz - burmistrzów Stronia Śląskiego i Łącka Zdroju - w zakresie organu zarządzania kryzysowego. W ramach realizacji działań likwidacyjnych skutków powodzi Warmińsko-Mazurski Komendant Wojewódzki PSP skoordynował pracę strażaków z działaniami wojska, policji, a także Polskiego Czerwonego Krzyża, który wspierał służby w niesieniu pomocy mieszkańcom.

W ramach operacji naprawczych, podjął działania w obszarze zniszczonej infrastruktury komunalnej i drogowej, odbudowy systemu wywozu nieczystości, zapewnieniu wody pitnej. Zarządził ocenę bezpieczeństwa budynków po kątem ich stabilności i możliwego dalszego użytkowania. Historia powodzi z 2024 roku wskazuje, że PSP odgrywa kluczową rolę w zarządzaniu kryzysowym podczas tego typu zdarzeń, zarówno w zakresie przygotowań, jak i reagowania oraz minimalizowania skutków kryzysu.

Dzięki wykorzystaniu jej potencjału ludzkiego i sprzętowego, PSP skutecznie wspierała mieszkańców Polski w walce z zagrożeniami powodziowymi oraz w usuwaniu skutków powodzi.

mgr Matecki Roman
Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Kaliszu
Temat: Jednostki ochrony przeciwpożarowej jako partnerzy w podnoszeniu świadomości, umiejętności i rozwijaniu aktywności społecznej mającej na celu wzrost poczucia bezpieczeństwa.

Współczesne wyzwania w zakresie bezpieczeństwa publicznego, w szczególności w zakresie występujących zagrożeń oraz wyzwań wynikających z uchwalenia przepisów dotyczących ochrony ludności i obrony cywilnej wymagają wielowątkowego podejścia, które obejmuje nie tylko reagowanie na zagrożenia, lecz także konieczność podejmowania działań organizacyjnych, logistycznych, prewencyjnych i edukacyjnych. Jednostki ochrony przeciwpożarowej, w tym Państwowa Straż Pożarna i Ochotnicze Straże Pożarne, odgrywają istotną rolę, nie tylko w kontekście reagowania na występujące zagrożenia jako jednostki podejmujące działania ratownicze, ale również jako podmiot ochrony ludności i obrony cywilnej, który może być partnerem w procesie kształtowania świadomości społecznej oraz rozwijania kompetencji w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa.

Artykuł i prezentacja zagadnienia ma na celu przedstawienie roli i znaczenia jednostek ochrony przeciwpożarowej w podnoszeniu poziomu wiedzy i umiejętności obywateli, a także w inicjowaniu aktywności społecznej ukierunkowanej na wzrost poczucia bezpieczeństwa, przede wszystkim wśród lokalnej społeczności. Omówione zostaną przykłady dobrych praktyk w zakresie edukacji, własnych inicjatyw, współpracy z instytucjami oświatowymi,

samorządami oraz organizacjami pozarządowymi. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na prowadzone działania edukacyjne, programy prewencyjne oraz kampanie informacyjne prowadzone na szczeblu lokalnym i ogólnokrajowym. W analizie wykorzystano metody badawcze oparte na studiach przypadków, analizie przeprowadzonych konkursów i akcji edukacyjnych oraz wywiadach z funkcjonariuszami zarówno państwowej jak i ochotniczej straży pożarnej.

Wyniki badań potwierdzają, że współpraca między jednostkami ochrony przeciwpożarowej a przedstawicielami społeczności lokalnych pozwala na podniesienie świadomości w zakresie bezpieczeństwa i możliwości realnego i skutecznego wystąpienia zagrożenia, a także umacnianie wzajemnych więzi i tworzenie lokalnych społeczności przygotowanych na sytuacje kryzysowe.

Stwierdzić można, że położenie nacisku na wzmocnienie działań ukierunkowanych na lokalną społeczność może poprawić i wzmocnić bezpieczeństwo w tym obszarze, przyczyniając się tym samym do realnej i skutecznej ochrony życia i mienia, ale może również stanowić ważny element integrujący tą społeczność.

dr Marzec Roman
Kaszubsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Wejherowie
Temat: Zagrożenia infrastruktury krytycznej i wrażliwej na przykładzie wybranych incydentów o charakterze wielopłaszczyznowym

W artykule zaprezentowano zagadnienia dotyczące zagrożeń dla infrastruktury krytycznej i wrażliwej, wynikających z szeroko pojmowanych incydentów wielopłaszczyznowych, które miały miejsce w ostatnim czasie, uznając je jako przykłady zagrożeń bezpieczeństwa. Wybrano te, które na przestrzeni kilku lat w sposób najbardziej precyzyjny pokazują przypadki mogące w perspektywie prowadzić do naruszenia ciągłości działania i są wyjątkowo niebezpieczne dla żywotnych interesów naszego państwa.

Podkreślono także kwestie związane z pojęciami będącymi immanentnie powiązanymi z infrastrukturą krytyczną i wrażliwą. Wskazano także na zagrożenia generalne, które mogą wystąpić przy podstawowym funkcjonowaniu przedsiębiorstwa, posiadającego takie obiekty. Poza tym poruszone tam zostały zagadnienia dotyczące przeładunków towarów niebezpiecznych w terminalu portowym w Gdańsku, funkcjonowania innych przedsiębiorstw, które wg autora prezentują przedmiotowe zagrożenia. Zaprezentowano także możliwe rozwiązania, które należy przedsięwziąć w przypadku powstałego ryzyka wystąpienia zagrożenia dla wskazanych obiektów. Istotną część poświęcono na opis zdarzeń takich jak tzw. kryzys chlorkowy z kwietnia 2019, wizyty „płetwonurków” z Hiszpanii w okolicy Nafto portu i innych, które były przykładami elementów działań hybrydowych realizowanych przez zorganizowane struktury państwowe Federacji Rosyjskiej, na obiekty infrastruktury krytycznej, zarówno przed wybuchem wojny na Ukrainie, jak i już w trakcie jej trwania.

Część zagadnień dotyczy także kwestii, związanych z próbą ponownego definiowania tychże zagrożeń oraz z pracownikami realizującymi obowiązki wynikające z przepisów dotyczących ochrony infrastruktury krytycznej, jak i np. z przewozem towarów niebezpiecznych, przede wszystkim obejmujących szkolenia i tworzenie niezbędnych dokumentów. Na zakończenie także zwrócono uwagę na współpracę z instytucjami państwowymi, przede wszystkim - administracji państwowej i morskiej i wskazaniu determinantów, które w sposób istotny wpływają na bezpieczeństwo obiektów infrastruktury krytycznej, jak i wrażliwej, szeroko pojmowanej.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, szkolenie, przewóz towarów niebezpiecznych, infrastruktura krytyczna.

mgr Mander Adam
Straż Gminna w Lyskach
Temat: Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego poprzez działania straży gminnych na terenach wiejskich

Artykuł poświęcony jest zagadnieniu bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców na terenach wiejskich, zwłaszcza w gminach typowo wiejskich i wiejsko-miejskich. Realizacja działań kontrolnych w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego jest na tych terenach realizowana przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska, ale w znakomitej większości przypadków zlecające zadania poszczególnym gminom. Narastająca złożoność zagrożeń bezpieczeństwa i porządku we współczesnym świecie i to zarówno tych naturalnych jak i będących wynikiem działalności ludzkiej wymaga ciągłego monitorowania. Przede wszystkim działań wielu służb, a nie tylko podejmowania czynności urzędowych przez pracowników poszczególnych działów urzędów miast i gmin. W tym miejscu w czynności terenowe wpisuje się straż gminna.

Celem przedmiotowego artykułu jest przede wszystkim wykazanie, że obecnie ta służba jest nieodzownym elementem integracji działań i efektywnej współpracy służb na szczeblu lokalnym.

Celem wykładu jest uwypuklenie współpracy wielu służb w celu osiągnięcia w miarę wysokiego poziomu bezpieczeństwa ekologicznego jak również innych obszarów bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zwłaszcza pokazania roli straży gminnych, które realizują w znakomitej większości zadania proekologiczne i to zarówno prewencyjne jak i operacyjne w terenie, a także kontrole z zakresu ochrony środowiska. Szczególnie zaś wskazania sceptycznie podchodzącym do tworzenia w gminach straży gminnych potrzeby profesjonalnych rozwiązań w celu ujawniania i zwalczania wykroczeń przeciwko środowisku, a jakoby „przy okazji” również „zajęcia się” szeroko rozumianym porządkiem publicznym.

W części analitycznej omówiono zadania straży gminnej w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego w tym zadania prewencyjne, zadania operacyjne jak i działania kontrolno-represyjne. Omówiono obszary, w tym problemy i zagadnienia, które mogą zrealizować i zabezpieczyć straże gminne. Zobrazowano wzorce i modele współpracy i wymiany informacji z Nadzorem Budowlanym, Służbą Weterynaryjną, Strażą Leśną, Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie, Inspektoratem Ochrony Środowiska, Strażą Pożarną, Policją, Strażą Graniczną, Wojskiem Polskim w tym przede wszystkim WOT, a także z pogotowiem ratunkowym (energetycznym, gazowym, GOPR, TOPR i WOPR itp.).

W podsumowaniu wykazano, że czynności straży gminnej i realizowana przez nią współpraca międzyinstytucjonalna ma istotny wpływ nie tylko na poczucie bezpieczeństwa lecz przekłada się bezpośrednio na wzmocnienie bezpieczeństwa na wielu płaszczyznach oraz wpływa na intensyfikację czynności w zakresie porządku publicznego.

Artykuł stanowi również wkład w dyskusję nad potrzebą integracji działań poszczególnych formacji bezpieczeństwa i porządku publicznego zarówno w sytuacjach kryzysowych jak również w toku realizacji bieżących zadań.

dr Michalski Mariusz
Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego we Wrocławiu
Temat: Kształtowanie bezpieczeństwa osobistego policjantów podczas interwencji wysokiego ryzyka

Referat podejmuje problem kształtowania bezpieczeństwa osobistego policjantów w trakcie interwencji wysokiego ryzyka, takich jak działania wobec uzbrojonych lub szczególnie agresywnych sprawców, dynamiczne zatrzymania czy interwencje domowe z narastającą przemocą, w których niedobór informacji i presja czasu sprzyjają błędom. Celem wystąpienia jest zaprezentowanie spójnego i możliwego do wdrożenia modelu, który łączy

wymagania prawne dotyczące użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego ze standardami taktycznymi oraz wiedzą o reakcji organizmu na stres.

Podstawą wniosków jest triangulacja metod: przegląd literatury i regulacji, wywiady z instruktorami i funkcjonariuszami oraz badania ankietowe. Analiza ujawnia czynniki szczególnie podnoszące ryzyko: utratę przewagi informacyjnej już na etapie dojazdu i podejścia, błędy w doborze dystansu i pozycjonowaniu, przeciążenie poznawcze utrudniające komunikację i współdziałanie, a także nieadekwatną sekwencję zastosowania środków przymusu bezpośredniego prowadzącą do eskalacji.

Proponowany model porządkuje działanie w całym cyklu interwencji, akcentując przygotowanie personalne i organizacyjne, systematyczną ocenę ryzyka z wariantowaniem planów, kompetentną komunikację nastawioną na deeskalację, precyzyjną mikro taktykę w kontakcie bezpośrednim oraz uczenie się po zdarzeniu poprzez ustrukturyzowane omówienia i przekładanie wniosków na procedury.

Wsparciem dla wdrożenia są konkretne narzędzia: standaryzowana checklista briefingu i podziału ról, wspierająca decyzje, protokoły weryfikujące legalność, celowość i proporcjonalność użycia środków przymusu bezpośredniego oraz rekomendowany minimalny standard wyposażenia obejmujący niezawodną łączność, kamery nasobne czy lekkie osłony balistyczne.

Wyniki mają charakter praktyczny: uporządkowanie procesu ogranicza liczbę niekontrolowanych kontaktów fizycznych i ekspozycji na uraz, zwiększa zgodność działań z prawem i sprzyja budowaniu zaufania społecznego.

mgr inż. Michałek Piotr
Komenda Powiatową Straży Pożarnej w Kraśniku
Temat: Rola Państwowej Straży Pożarnej jako podmiotu ochrony ludności i obrony cywilnej, w kształtowaniu nowej architektury bezpieczeństwa powszechnego

Referat zatytułowany „Rola Państwowej Straży Pożarnej jako podmiotu ochrony ludności i obrony cywilnej w kształtowaniu nowej architektury bezpieczeństwa powszechnego” jest próbą nakreślenia nowego ustroju bezpieczeństwa państwa w świetle nowych uwarunkowań prawnych i geopolitycznych. Głównym celem opracowania jest zaproponowanie nowych rozwiązań formalno – prawnych i organizacyjnych, nowych aktywności i inicjatyw będących filarami funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej. W opracowaniu podjęto próbę zdefiniowania roli edukacji i kampanii społecznych wykorzystywanych przez Państwową Straż Pożarną w zmieniającym się środowisku bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Ponadto autor przy użyciu argumentacji wynikającej z obiektywnych obserwacji i racjonalnej ich interpretacji, jak również z zastosowanych narzędzi naukowych zaproponował metody, kierunki oraz formy doskonalenia działań formacji. Przedstawiono też rolę Państwowej Straży Pożarnej w kształtowaniu regionalnej polityki bezpieczeństwa.

Przedmiotem wnikliwej analizy stały się edukacja dla bezpieczeństwa, także realizowane kampanie społeczne oraz ich oddziaływanie na kształtowanie świadomości społecznej. Wiele uwagi w referacie poświęcono zaproponowanym przez autora nowatorskim koncepcjom usprawniającym przekaz edukacyjny, w tym wykorzystanie nowych technologii informatycznych i teletechnicznych w edukowaniu i instruowaniu wobec zagrożeń. Ponadto zaprezentowano, zobrazowano i zinterpretowano wyniki przeprowadzonych badań empirycznych, uzyskane za pomocą metody sondażu diagnostycznego, realizowanego techniką ankietowania i wywiadu eksperckiego. Bezpieczeństwo powszechne nie zależy wyłącznie od modernizacji służb ratowniczych, ale również od kultury bezpieczeństwa, opartej na współpracy i świadomości obywateli.

Państwowa Straż Pożarna, jako służba ciesząca się od lat największym zaufaniem społeczeństwa spośród innych instytucji publicznych w Polsce, ma nie tylko potencjał, ale jak zakłada autor rozprawy swoisty obowiązek, by stać się liderem tej zmiany.

Przekształcenie Państwowej Straży Pożarnej w nowoczesną, zintegrowaną i elastyczną strukturę operacyjną to nie tylko techniczne usprawnienie, ale transformacja o charakterze strategicznym, której stawką jest zdrowie, życie i dobrobyt społeczeństwa. Słowa kluczowe: ochrona ludności, obrona cywilna, Państwowa Straż Pożarna, prewencja społeczna, bezpieczeństwo powszechne.

mgr Michailiuk Marta

Okręgowa Izba Lekarska w Krakowie

Temat: Bezpieczeństwo zdrowotne jako element bezpieczeństwa narodowego

Bezpieczeństwo zdrowotne, to pojęcie, które w ostatnich latach zyskało na znaczeniu, szczególnie w kontekście globalnych pandemii i rosnącej świadomości o wpływie różnych czynników na nasze zdrowie. To kompleksowe i dynamiczne pojęcie, które obejmuje szeroki zakres działań i strategii mających na celu ochronę zdrowia i dobrostanu jednostek i społeczności. Jest ono kluczowe dla zdrowia jednostek, stabilności społecznej i gospodarczej, rozwoju społecznego i gospodarczego oraz bezpieczeństwa narodowego. Bezpieczeństwo zdrowotne jest uznawane za jedną z kluczowych sfer życia człowieka. Wymieniane jest wśród podstawowych funkcji państwa i uznawane za dobro publiczne, co także podkreśla jego wagę. Inwestycje w bezpieczeństwo zdrowotne wzmacniają bezpieczeństwo narodowe i odporność państwa na różnorodne wyzwania. Bezpieczeństwo zdrowotne, to nie tylko problem danego kraju, ma ono bowiem wymiar globalny. Współpraca międzynarodowa w zakresie wymiany informacji, badań naukowych, pomocy technicznej i finansowej jest niezbędna dla skutecznego zwalczania chorób transgranicznych i globalnych zagrożeń zdrowotnych co pokazała nam pandemia COVID-19. Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego wymaga działań na wielu poziomach, od inwestycji w systemy opieki zdrowotnej po promocję zdrowego stylu życia i ochronę środowiska. Pamiętajmy, że bezpieczeństwo zdrowotne to inwestycja w przyszłość, która przynosi korzyści dla nas wszystkich. Celem artykułu jest podkreślenie znaczenia bezpieczeństwa zdrowotnego, jego roli we współczesnym świecie i wpływie na funkcjonowanie społeczeństwa.

mgr Michałek Marian Franciszek

Dowództwo Wojsk Obrony Terytorialnej, Zegrze

Temat: Koncepcja ochrony infrastruktury krytycznej na bazie doświadczeń z konfliktu w Ukrainie

Za naszą wschodnią granicą od niemal czterech lat ma miejsce pełnoskalowy konflikt zbrojny. Rosyjscy politycy o tej de facto niewypowiedzianej formalnie wojnie, jak mantrę powtarzają, że nie jest to żadna wojna tylko specjalna operacja wojsk (sił). Specjalna operacja wojsk z samej definicji różni się od wojny tym, że jej celem jest zniszczenie tylko wojskowych obiektów nieprzyjaciela. Poza tym działania są prowadzone na szczeblu operacyjnym według jednej koncepcji i w określonym czasookresie. Tymczasem cała kampania wojenna w wykonaniu Federacji Rosyjskiej nosi wszystkie podręcznikowe cechy wojny. Rozwój sytuacji na froncie, a przede wszystkim brak oczekiwanych sukcesów po stronie rosyjskiej doprowadził do eskalacji działań zbrojnych. Strona rosyjska od samego początku za pomocą wszystkich dostępnych środków pola walki zaczęła atakować na masową skalę ukraińską infrastrukturę krytyczną. W opinii wielu analityków zajmujących się tematem trwającej wojny na terytorium Ukrainy głównym celem takiego działania jest przede wszystkim osłabienie morale ukraińskiej ludności cywilnej i ograniczenie możliwości przemysłu zbrojeniowego oraz zaopatrywania walczących na froncie wojsk. Na ataki najbardziej narażone są: elektrownie,

ciepłownie, szlaki komunikacyjne i infrastruktura służąca do załadunku i przeładunku towarów, ujęcia wody pitnej, itp.

Największe zagrożenie dla ludzi i środowiska naturalnego stanowią elektrownie posiadające reaktory atomowe. Doświadczenia z Czarnobyli, gdzie w 1986 r. doszło do awarii i przedostanie się groźnych dla człowieka substancji promieniotwórczych do środowiska naturalnego nie nauczyło niczego agresora. Do ataków strona rosyjska używa nie tylko broni kinetycznej w postaci różnego typu rakiet (w tym sonicznych) i różnego rodzaju BSL (w tym przede wszystkim FPV), ale również ataków cybernetycznych. Te ostatnie mają na celu zakłócenie pracy oprogramowania używanego do zarządzania systemami komputerowymi i programami zabezpieczającymi urządzenia. Strona ukraińska broni się przed zagrożeniami tego typu na różne sposoby. Największej szansy należy upatrywać w obronie przeciwlotniczej i przeciwdronowej.

Korzystając umiejętnie z wiedzy i doświadczenia bohaterskich Ukraińców Polska mam czas naprawić przynajmniej w niektórych obszarach wieloletnie zaniedbania w obszarze ochrony infrastruktury krytycznej.

mgr Mikołajczyk Kamila
Akademia Wymiaru Sprawiedliwości ul. Wiśniowa 50, 02-520 Warszawa
Temat: Promowanie zasad komunikacji werbalnej i niewerbalnej w sytuacjach kryzysowych na przykładzie podręcznika Der Reibert

Współczesne sytuacje kryzysowe, zarówno w wymiarze militarnym, jak i cywilnym, wymagają od osób zaangażowanych wysokiego poziomu kompetencji komunikacyjnych. Skuteczna komunikacja — werbalna i niewerbalna — stanowi kluczowy element zapobiegania eskalacji napięć, utrzymania dyscypliny, a także zapewnienia bezpieczeństwa jednostek i zespołów. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera analiza materiałów szkoleniowych wykorzystywanych w przygotowaniu personelu wojskowego. Jednym z najbardziej rozpoznawalnych podręczników tego typu jest niemiecki Der Reibert, będący od lat podstawowym kompendium wiedzy żołnierza Bundeswehry.

Celem wystąpienia jest przedstawienie sposobów promowania zasad komunikacji werbalnej i niewerbalnej w sytuacjach kryzysowych na przykładzie niemieckiego podręcznika wojskowego Der Reibert.. Analiza wybranych fragmentów Der Reibert pozwala zidentyfikować mechanizmy komunikacji, które wspierają utrzymanie dyscypliny, współpracy i morale w trudnych sytuacjach operacyjnych. W wystąpieniu zostaną omówione kluczowe elementy komunikacji werbalnej - takie jak jasność przekazu, precyzja poleceń, dostosowanie języka do odbiorcy - oraz komunikacji niewerbalnej, obejmującej gesty, postawę ciała, kontakt wzrokowy i mimikę.

Problem badawczy sprowadza się do pytania: W jaki sposób zasady komunikacji przedstawione w podręczniku Der Reibert mogą wspierać skuteczne reagowanie w sytuacjach kryzysowych oraz kształtowanie postaw prospołecznych w środowiskach wysokiego ryzyka?

Przykład Der Reibert pokazuje, że skuteczna komunikacja w kontekście kryzysowym nie ogranicza się do przekazywania informacji, lecz stanowi fundament bezpieczeństwa, zaufania i współpracy w grupie.

Wystąpienie ma na celu ukazanie, że Der Reibert pełni funkcję nie tylko instruktażową, ale także wychowawczą, kształtując postawy komunikacyjne oparte na szacunku, klarowności i odpowiedzialności - wartościach kluczowych w sytuacjach kryzysowych. Spodziewane wyniki wskazują, że Der Reibert — mimo wojskowego charakteru — promuje uniwersalne zasady komunikacji, które mogą znaleźć zastosowanie także w innych kontekstach zawodowych, np. w służbach mundurowych czy ochronie zdrowia psychicznego. Zawarte w nim treści akcentują wartość jasności, empatii, kontroli emocji i szacunku wobec rozmówcy. Wnioski z analizy mogą przyczynić się do rozwoju interdyscyplinarnych programów

szkoleniowych w zakresie komunikacji kryzysowej oraz do pogłębienia refleksji nad rolą języka i postawy niewerbalnej w zapobieganiu konfliktom zarówno w aspekcie służb mundurowych, ratowniczych czy instytucji zarządzania kryzysowego.

mgr Miller Anna
Uniwersytet Kaliski
Temat: Znaczenie edukacji żywieniowej i jej wpływ na bezpieczeństwo zdrowotne społeczeństwa

Współczesne systemy ochrony zdrowia funkcjonują w warunkach rosnącej presji, spowodowanej nakładającymi się kryzysami zdrowotnymi, społecznymi i środowiskowymi. Pandemia COVID-19, destabilizacja geopolityczna obejmująca konflikty zbrojne i migracje, a także postępujące zmiany klimatyczne istotnie wpływają na bezpieczeństwo zdrowotne populacji. Szczególnym wyzwaniem jest rosnąca częstość występowania chorób diet zależnych, takich jak otyłość, cukrzyca typu 2, nadciśnienie tętnicze czy zespół metaboliczny. W tym kontekście edukacja żywieniowa nabiera znaczenia jako kluczowy komponent strategii mających na celu wzmacnianie bezpieczeństwa zdrowotnego i przeciwdziałanie narastającym zagrożeniom. Nie ogranicza się ona wyłącznie do przekazywania wiedzy - stanowi proces kształtowania kompetencji żywieniowych, wzmacniania sprawczości zdrowotnej oraz rozwijania odporności adaptacyjnej jednostek i społeczności.

Celem pracy jest ukazanie edukacji żywieniowej jako strategicznego narzędzia polityki zdrowia publicznego i skutecznej formy profilaktyki chorób niezakaźnych. Dane Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz wyniki badań z lat 2020-2025 dokumentują kluczowy wpływ interwencji edukacyjnych na poprawę wskaźników zdrowotnych i zmniejszanie nierówności społecznych.

Analiza zostaje osadzona w kontekście krajowych i międzynarodowych strategii zdrowotnych, w tym Strategii Bezpieczeństwa Zdrowotnego RP 2022—2030. Przedstawiono przykłady skutecznych praktyk edukacyjnych na poziomie lokalnym i ponadnarodowym oraz ich znaczenie dla wzmacniania trwałej odporności zdrowotnej społeczeństwa.

dr inż. Migo Piotr, prof. Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej
Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
Temat: Bezpieczeństwo danych w uczelni wyższej-wyzwania cyfrowej edukacji

Bezpieczeństwo informacyjne w uczelni wyższej polega na ochronie danych oraz informacji przed nieuprawnionym dostępem, utratą czy modyfikacją osób do tego nieupoważnionych. Dotyczy zarówno danych osobowych pracowników uczelni jak i studentów kształcących się w jednostkach uczelnianych. Szczególnie chronione powinny być także wyniki badań naukowych, dokumentacja administracyjna i systemy informatyczne. Kluczowymi elementami w ochronie danych jest m.in. polityka bezpieczeństwa, stosowanie mocnych haseł, nowe oprogramowania, szkolenia wszystkich użytkowników korzystających z systemu przekazywania danych i informacji.

dr inż. Motycz Grzegorz
Akademia Łomżyńska
Temat: „Amunicja — balistyka obrażeń i konsekwencje dla systemów reagowania kryzysowego oraz ochrony ludności”

Badania nad balistyką rany dostarczają kluczowych danych o mechanizmach powstawania urazów w wyniku penetracji pocisku oraz o efektach wtórnych, takich jak fala ciśnienia, urazy kawitacyjne i uszkodzenia naczyniowe. Zrozumienie tych zjawisk ma bezpośrednie implikacje dla podsystemu medycznego w reagowaniu kryzysowym i ochrony

ludności: od optymalizacji procedur triage, przez priorytetyzację zasobów medycznych, po planowanie logistyczne podczas zdarzeń masowych.

Prezentowany temat: syntetyzuje wiedzę medyczną, taktyczną i operacyjną, aby opracować rekomendacje praktyczne, które optymalizują procedury operacyjne i efektywność służb. Na podstawie danych z eksperymentów balistycznych i przeglądu literatury formułowane są kryteria decyzyjne dla alokacji zasobów w ograniczonych warunkach. Wystąpienie omawia związki między cechami amunicji a wzorcami obrażeń u ludzi, i koncentruje się na praktycznych wnioskach dla planowania reagowania kryzysowego, organizacji systemów medycznych i ochrony ludności. Przedstawione zostaną: typowe scenariusze balistyki rany, implikacje dla triage i szpitalnego oddziału ratunkowego, potrzeby logistyczne, a także rekomendacje dotyczące współpracy między służbami, komunikacji ryzyka i przygotowania społeczności. Wystąpienie zawiera wyniki realizacji projektu nr 2025/09/X/HS5/00008, Miniatura 9, Prędkość a sonoluminescencja w jamie chwilowej.

Wnioski akcentują konieczność międzysektorowej współpracy (medycyna, policja, straż pożarna, administracja), tworzenia znormalizowanych procedur postępowania i inwestycji w ćwiczenia symulacyjne opierające się na realistycznych scenariuszach. Projekt dostarcza praktycznych rekomendacji dla decydentów i operatorów systemów ochrony ludności, ukierunkowanych na zwiększenie odporności społeczności wobec incydentów z udziałem amunicji.

mgr Murawska Martyna
Wyższa Szkoła Pedagogiczno-Technicznej w Koninie
Temat: Psychoterapia jako narzędzie wspierające sprawność działania służb bezpieczeństwa - ujęcie prakseologiczne

Celem artykułu jest ukazanie znaczenia psychoterapii, jako narzędzia wspierającego sprawność i skuteczność działania funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa, w perspektywie prakseologicznej. Współczesne warunki pełnienia służby w policji, wojsku czy straży pożarnej, wiążą się z koniecznością podejmowania decyzji w warunkach silnego stresu, ryzyka i odpowiedzialności za życie innych osób. Czynniki te prowadzą często do przeciążenia psychicznego, zaburzeń lękowych, depresyjnych oraz wypalenia zawodowego, co w konsekwencji obniża efektywność działania. Psychoterapia rozumiana nie tylko jako leczenie zaburzeń, lecz również jako proces rozwoju i doskonalenia kompetencji emocjonalnych, może stanowić skuteczny sposób wzmacniania odporności psychicznej i utrzymywania wysokiej jakości działań operacyjnych. W ujęciu prakseologicznym, psychoterapia wspiera zasadę sprawnego działania, poprzez zwiększanie świadomości własnych emocji, ograniczanie reakcji impulsywnych i poprawę zdolności do adekwatnego reagowania w sytuacjach kryzysowych. W artykule przedstawiono przegląd wybranych form wsparcia terapeutycznego, w tym interwencji kryzysowej, terapii indywidualnej i superwizji. jako elementów profilaktyki zdrowia psychicznego funkcjonariuszy.

Podkreślono także znaczenie włączenia psychoterapii do systemowych programów bezpieczeństwa psychologicznego w instytucjach publicznych. Wnioski wskazują, że zintegrowanie podejścia psychoterapeutycznego z zasadami prakseologii, takimi jak skuteczność, celowość i racjonalność działania, może istotnie zwiększyć efektywność pracy służb mundurowych.

Psychoterapia pełni tym samym nie tylko funkcję wspierającą jednostkę, lecz także przyczynia się do podniesienia jakości i bezpieczeństwa całego systemu działań operacyjnych.

dr Mrozowska Alicja

Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni

Temat: Zarządzanie kryzysowe podczas budowy morskiej infrastruktury o strategicznym znaczeniu dla bezpieczeństwa energetycznego kraju

Celem artykułu (wystąpienia) jest egzemplifikacja procesów zarządzania kryzysowego podczas budowy morskiej infrastruktury o strategicznym znaczeniu dla bezpieczeństwa energetycznego kraju. W opracowaniu skoncentrowano się na omówieniu, jak ważne jest uwzględnienie wystąpienia sytuacji kryzysowej już na etapie powstawania inwestycji, która mogłoby zakłócić budowę infrastruktury, a nawet doprowadzić do jej zniszczenia oraz uniemożliwić terminowe zakończenie prac. Przerwy w budowie nie są niczym nowym w prowadzonych wielu różnego rodzaju inwestycjach, ale w kontekście infrastruktury energetycznej, która najprawdopodobniej będzie infrastrukturą krytyczną po jej wybudowaniu, nabiera nowego znaczenia w obecnej sytuacji geopolitycznej. Dlatego plac budowy może okazać się poligonem doświadczalnym rozwiązań dla bezpieczeństwa, a występujące różnego rodzaju zdarzenia podczas budowy, pozwolą na sprawdzenie oraz modyfikację przyjętych założeń systemu ochrony.

Takie podejście umożliwia nie tylko zadysponowanie rozwiązań w zakresie ochrony powstającej infrastruktury, ale przede wszystkim na przyjęcie rozwiązań dla zapewnienia bezpieczeństwa infrastruktury po wejściu jej do eksploatacji oraz ograniczania konsekwencji zdarzeń, które mogłyby oddziaływać na ludność zamieszkującą w jej pobliżu. Efektem prowadzonych dociekań naukowych jest wskazanie, że zarządzanie kryzysowe strategiczną infrastrukturą energetyczną powstającą na morzu (m.in.: morskie farmy wiatrowe wraz z infrastrukturą towarzyszącą, pływający terminal przesterowany do regazyfikacji gazu) powstaje już na etapie jej budowy i warunkuje docelowy model zapewniania bezpieczeństwa po wejściu do eksploatacji, a tym samym umożliwia osiągnięcie założonych celów w zakresie ochrony ludności.

dr hab. Noga Henryk, prof.

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Temat: Bezpieczeństwo danych w uczelni wyższej-wyzwania cyfrowej edukacji

Bezpieczeństwo informacyjne w uczelni wyższej polega na ochronie danych oraz informacji przed nieuprawnionym dostępem, utratą czy modyfikacją osób do tego nieupoważnionych. Dotyczy zarówno danych osobowych pracowników uczelni jak i studentów kształcących się w jednostkach uczelnianych. Szczególnie chronione powinny być także wyniki badań naukowych, dokumentacja administracyjna i systemy informatyczne.

Kluczowymi elementami w ochronie danych jest m.in. polityka bezpieczeństwa, stosowanie mocnych haseł, nowe oprogramowania, szkolenia wszystkich użytkowników korzystających z systemu przekazywania danych i informacji.

dr inż. Nowaczyk Izabela

Wyższa Szkoła Pedagogiczno - Techniczna w Koninie

Temat: „Trzecia siła bezpieczeństwa” – rola organizacji pozarządowych w edukacji na rzecz bezpieczeństwa w Polsce. Wybrane przykłady

Artykuł przedstawia problematykę roli organizacji pozarządowych w edukacji na rzecz bezpieczeństwa, ujmując je jako tzw. trzecią siłę bezpieczeństwa — podmioty społeczne komplementarne wobec struktur państwowych i samorządowych odpowiedzialnych za zapewnienie szeroko rozumianego bezpieczeństwa.

Celem opracowania jest analiza znaczenia i potencjału organizacji pozarządowych w zakresie edukacji na rzecz bezpieczeństwa, a także przedstawienie wybranych przykładów dobrych praktyk w przedmiotowym obszarze. W niniejszym artykule zastosowane zostały

zarówno teoretyczne, jak i empiryczne metody badawcze, wśród których były: analiza, synteza, wnioskowanie, a także metoda badania opinii i obserwacja. Niniejsze opracowanie stanowi teoretyczne odzwierciedlenie zagadnień dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych, ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w obszarze edukacji i profilaktyki społecznej. Charakteryzuje ono wybrane organizacje pozarządowe działające na rzecz bezpieczeństwa, które poprzez realizację programów edukacyjnych, szkoleń, kampanii informacyjnych i działań integrujących społeczności lokalne przyczyniają się do podnoszenia świadomości obywateli w zakresie występujących lub mogących wystąpić zagrożeń, a także pozwalają społecznościom lokalnym pozyskać wiedzę i umiejętności praktyczne w zakresie przeciwdziałania niebezpieczeństwom.

Artykuł ukazuje również, w jaki sposób organizacje pozarządowe wspierają instytucje publiczne, współtworząc z nimi system współodpowiedzialności za bezpieczeństwo, a także budując kulturę bezpieczeństwa opartą na zaangażowaniu społecznym, współpracy i edukacji obywatelskiej. Tym samym, działalność analizowanych organizacji odzwierciedla szeroki zakres aktywności sektora pozarządowego w obszarze edukacji na rzecz bezpieczeństwa — od działań ratowniczych i prewencyjnych, po inicjatywy edukacyjne, psychoprofilaktyczne i społeczne. Wyniki analizy wskazują, że organizacje pozarządowe skutecznie wzmacniają edukacyjny i społeczny wymiar bezpieczeństwa, szczególnie w wymiarze lokalnym. Wyróżnia je elastyczność działania, zdolność integrowania różnych środowisk oraz efektywne wykorzystanie wolontariatu. Jednocześnie zauważalne są ograniczenia wynikające z niestabilnego finansowania i braku systemowych mechanizmów współpracy między sektorowej.

Artykuł formułuje rekomendacje dotyczące włączenia sektora pozarządowego w krajowe strategie bezpieczeństwa oraz rozwijania modeli partnerstwa publiczno-społecznego.

dr hab. Nowak Jacek, prof. Lotniczej Akademii Wojskowej w Dęblinie
Lotnicza Akademia Wojskowa w Dęblinie
Temat: Nowoczesne organizacje kadeckie jako pole rekrutacyjne kandydatów do sił zbrojnych

Problem sprawnego systemu przygotowania młodzieży do lotnictwa wojskowego istnieje od początku jego powstania. W Polsce istnieje wiele publikacji dotyczących edukacji dla bezpieczeństwa, szczególnie w aspekcie zagrożeń i wyzwań współczesności. Prof. Andrzej Pieczywok naukowo zajmuje się i szeroko opisuje współczesne problemy edukacji dla bezpieczeństwa i obronności kraju. Obecnie, oprócz publikacji mojego autorstwa, trudno jest jednak doszukać się publikacji na temat przygotowania lotniczego dla kandydatów na pilotów wojskowych.

Od lat problem ten opisywany był przez komendantów oraz rektorów Szkoły „Orląt” w Dęblinie m. in. gen. Józefa Kowalskiego, gen. Edwarda Hyrę oraz Gen. Jana Rajchela. Sytuacja na Ukrainie ponownie zmusza decydujących o kształcie kształcenia i szkolenia lotniczego na rozwiązanie problemu przygotowania młodzieży do służby w lotnictwie wojskowym. Jak pokazują doświadczenia historyczne Polski, a także rozwiązania stosowane w innych krajach, młodzież kandydująca do zawodu pilota wojskowego powinna nabywać umiejętności już we wczesnych etapach edukacji powszechnej. Decydując się na rekrutację do akademii lotniczej w klasie maturalnej, kandydaci skazują się na niepowodzenia.

Decyzja o karierze pilotem wojskowym powinna zapadać dużo wcześniej i powinna być poparta doświadczeniem lotniczym.

Głównym celem artykułu i jest opracowanie założeń nowej koncepcji systemu przygotowania kandydatów do lotnictwa wojskowego, obejmującego także proces rekrutacji

oraz lotnicze szkolenie selekcyjne, doskonalących pozyskiwanie kandydatów na pilotów wojskowych w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Autor w celu doskonalenia systemu przysposobienia wojskowego lotniczego postuluje o utworzenie organizacji kadeckiej, w tym Kadetów Lotnictwa odpowiedzialnej za wstępne szkolenie lotnicze na potrzeby Sił Zbrojnych.

mgr Nowakowski Daniel
Zakład Kamy Nr 1 Wrocław, ul. Kleczkowska 35, 50-227 Wrocław
Temat: Dezinformacja jako narzędzie wpływu na środowisko bezpieczeństwa

Współczesne środowisko bezpieczeństwa charakteryzuje się rosnącą złożonością, dynamicznością oraz przenikaniem się wymiarów militarnych, politycznych, społecznych, technologicznych oraz informacyjnych. W tym aspekcie coraz istotniejszą rolę odgrywają niemilitarne środki oddziaływania, w szczególności dezinformacja, która stanowi jedno z najbardziej efektywnych i równocześnie najtrudniejszych do zidentyfikowania narzędzi wpływu w obecnych uwarunkowaniach bezpieczeństwa. Dezinformacja przestała być zjawiskiem marginalnym. Stała się powszechnie stosowanym instrumentem walki informacyjnej, zarówno przez państwa, jak i konkretne osoby czy podmioty. Jest narzędziem realizacji celów strategicznych, ekonomicznych czy politycznych. Skutki dezinformacji mogą mieć charakter systemowy – wpływając na percepcję zagrożeń, osłabiając zaufanie społeczne, destabilizując procesy decyzyjne oraz ingerując w suwerenność informacyjną państw.

W szczególności w dobie intensywnego rozwoju technologii cyfrowych, globalnego dostępu do informacji oraz masowego korzystania z mediów społecznościowych, zasięg i skuteczność kampanii dezinformacyjnych osiąga bezprecedensowy poziom. Przypadki ingerencji informacyjnej w procesy wyborcze, konflikty zbrojne, kryzysy migracyjne czy pandemie – dobitnie pokazują, że dezinformacja ma realny wpływ na bezpieczeństwo wewnętrzne i międzynarodowe. Pomimo coraz większej liczby opracowań publicystycznych, eksperckich i dziennikarskich, analiza dezinformacji w ujęciu systemowym, jako narzędzia wpływu w środowisku bezpieczeństwa, wciąż stanowi obszar wymagający pogłębionej refleksji naukowej. Brakuje kompleksowych, interdyscyplinarnych ujęć teoretycznych, które integrowałyby dorobek nauk o bezpieczeństwie, nauk społecznych, socjologii, pedagogiki, psychologii społecznej oraz teorii konfliktu informacyjnego. Powyższe przesłanki stanowią silne uzasadnienie potrzeby podjęcia badań nad dezinformacją jako środkiem prowadzenia działań informacyjnych o charakterze ofensywnym.

Głównym założeniem niniejszej pracy jest wskazanie, iż dezinformacja – dzięki swojej trudnej do wykrycia naturze, niskim kosztom operacyjnym oraz wysokiej skuteczności – staje się narzędziem szczególnie groźnym, destabilizującym środowisko bezpieczeństwa państw demokratycznych i osłabiającym odporność społeczeństw informacyjnych.

Skuteczna walka z dezinformacją wymaga edukacji społeczeństwa, współpracy międzynarodowej oraz badań interdyscyplinarnych, które pozwolą lepiej zrozumieć jej mechanizmy i skutki.

dr inż. Olejnik Łukasz
Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kluczborku
Temat: Wyzwania i problemy w kierowaniu działaniami ratowniczymi w czasie wojny i pokoju.

Artykuł jest analizą procesu kierowania działaniami ratowniczymi w czasie wojny i pokoju. Autor w pierwszej części artykułu dokonuje krótkiej charakterystyki krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz procesu kierowania działaniami ratowniczymi w oparciu o funkcjonujące przepisy, zasady i procedury.

Kluczem do zrozumienia instytucji kierującego działaniem ratowniczym w artykule staje się omówienie prerogatyw władczych KDR-a, dzięki którym można poznać jak ważną rolę pełni on podczas działań ratowniczych. Powyższa analiza skłania autora do sformułowania pytania: a jak działania ratownicze będą realizowane podczas ewentualnego konfliktu zbrojnego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej?

Dlatego w dalszej części autor przedstawia wyniki badań przeprowadzonych na uczestnikach I Międzynarodowej Konferencji Kierujących Działaniami Ratowniczymi w czasie wojny i pokoju, która miała miejsce w Kluczborku w marcu 2025 roku. Konferencji, na której strażacy z Polski, Niemiec, Czech i Ukrainy przedstawiali poziom przygotowania kierujących działaniami ratowniczymi do realizacji zadań w sytuacjach szczególnych. Przeprowadzone po konferencji badania pozwoliły autorowi na zdefiniowanie konkretnych wniosków służących poprawie funkcjonowania procesu kierowania działaniem ratowniczym, a tym samym funkcjonowania całego krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego podczas realizacji zadań w trakcie ewentualnego konfliktu zbrojnego. Respondentami badania byli strażacy Państwowej Straży Pożarnej z terenu kraju oraz strażacy ratownicy Ochotniczych Straży Pożarnych z woj. opolskiego.

Na podstawie przedstawionych wyników badań autor prezentuje wyzwania i problemy w zakresie kierowania działaniami ratowniczymi w czasie wojny i pokoju. Wystąpienie bardzo szeroko opisuje doświadczenia strażaków z Ukrainy, dzięki którym autor przedstawia ratownictwo z zupełnie innej strony, jednak w dalszym ciągu z zachowaniem priorytetu dla ratowania życia.

Celem artykułu jest wskazanie najpilniejszych działań w obszarze kierowania działaniami ratowniczymi celem jeszcze lepszego przygotowania do realizacji działań w czasie ewentualnego konfliktu zbrojnego.

dr Olejnik Tomasz
Urząd Gminy Lasowice Wielkie
Temat: Analiza efektywności szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej - wnioski na przykładzie województwa opolskiego

Artykuł prezentuje prakseologiczną analizę programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, przeprowadzoną na podstawie szkoleń na terenie woj. opolskiego. Analiza objęła programy szkoleń uczestników reprezentujących organy, kadre urzędów powiatowych i gmin województwa opolskiego. Głównym problemem badawczym było określenie, jakie wnioski prakseologiczne wynikają z analizy programów szkoleń OL i OC pod względem sprawności działania mierzonej kategoriami skuteczności, ekonomiczności i efektywności. Zastosowano metodę analizy programowej oraz ocenę zgodności z wymaganiami ustawowymi wynikającymi z ustawy z 5 grudnia 2024 r. oraz rozporządzenia MSWiA z 6 lutego 2025 r. Analiza wykazała wysoką sprawność programów szkoleniowych w wymiarze skuteczności - pełna zgodność z wymogami art. 50 i 51 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz kompleksowe ujęcie wszystkich wymaganych obszarów tematycznych.

W aspekcie efektywności stwierdzono optymalny dobór metod szkoleniowych z przewagą elementów praktycznych nad teoretycznymi, wykorzystanie zróżnicowanych form dydaktycznych oraz wysoko wykwalifikowanej kadry eksperckiej. Ekonomiczność działania potwierdza wykorzystanie zasobów regionalnych, partnerstwo z uczelniami i służbami mundurowymi oraz wysokie kompetencje interdyscyplinarnej kadry szkoleniowej łączącej teoretyków z praktykami. Szczególną wartość merytoryczną wykazują elementy programu jak: treningi decyzyjne oparte na rzeczywistych scenariuszach, praktyczne szkolenie strzeleckie na wirtualnej strzelnicy, prezentacje współczesnego wyposażenia wojskowego WOT oraz zajęcia z psychologii zarządzania w sytuacjach kryzysowych. Zidentyfikowano kluczowe wyzwania implementacyjne: heterogeniczność grup szkoleniowych wymagającą personalizacji

programów dostosowanych do specyfiki różnych typów JST, kompleksowość wymagań prawnych przy ograniczonym czasie realizacji oraz potrzebę dalszej integracji teorii z praktyką. Wnioski prakseologiczne wskazują na konieczność rozwoju metod aktywizujących, standaryzacji programów na poziomie wojewódzkim oraz budowania systemu ciągłego doskonalenia kadry szkoleniowej w celu optymalizacji sprawności całego systemu szkoleniowego.

Wyniki badania mają istotne znaczenie aplikacyjne dla doskonalenia systemu szkoleniowego w zakresie OL i OC na poziomie krajowym oraz mogą stanowić wzorzec metodologiczny dla implementacji w innych województwach Polski, przyczyniając się do podniesienia standardów bezpieczeństwa na poziomie lokalnym i regionalnym.

dr Ostaszewski Robert
Akademia Policji w Szczycie
Temat: Rola nowoczesnych technologii wykorzystywanych w zarządzaniu kryzysowym oraz ochronie ludności i obronie cywilnej

Celem rozważań będzie wskazanie zakresu zadań Policji na rzecz przygotowania funkcjonariuszy realizujących działania w sytuacjach kryzysowych do sprawniejszej i bardziej efektywnej realizacji zadań służbowych związanych z prowadzeniem działań, także tych wykorzystywanych w trakcie prowadzonych zabezpieczeń imprez masowych o różnym charakterze w tym także zgromadzeń publicznych, manifestacji, pikiet, protestów czy też okupacji obiektów. Dodatkowo, oprócz wskazania założeń organizacyjno — programowych i scharakteryzowania systemu doskonalenia zawodowego na kursie specjalistycznym dla dowódców akcji i operacji policyjnych, zaprezentowany zostanie sposób realizacji części praktycznej przewidzianej dla tego szkolenia, w szczególności z wykorzystaniem nowoczesnej technologii, pozwalającej na sprawną realizację symulacji prowadzonych działań w sytuacjach kryzysowych.

Konstytucyjne prawo wolności gromadzenia się stanowi szczególną rolę w powszechnym ustroju demokratycznym. Każdy uczestnik imprezy masowej czy też zgromadzenia publicznego, w sposób indywidualny, poprzez prezentowanie własnych poglądów, opinii czy też wysuwania postulatów, ma poniekąd bezpośredni wpływ na funkcjonowanie i politykę państwa. Wolność zgromadzeń to również niezbywalne prawo gromadzenia się w dowolnym celu. Jednakże zarówno uczestnictwo w imprezach masowych jak i zgromadzeniach publicznych niesie za sobą ryzyko wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa czy to bezpośrednio dla ich uczestników, czy też dla osób postronnych.

Obowiązek zabezpieczenia zgromadzenia publicznego czy imprezy masowej w głównej mierze spoczywa na organizatorze. Jednak trudno sobie wyobrazić, że tylko i wyłącznie organizator będzie ponosił odpowiedzialność za to bezpieczeństwo. Dlatego też ustawodawca w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych oraz ustawie prawo o zgromadzeniach wskazał także inne podmioty, które zobligowane są do właściwej realizacji zadań w zakresie tego bezpieczeństwa.

W związku z powyższym podjęta zostanie próba przedstawienia głównie procesu szkolenia i zadań Policji do działań w sytuacjach kryzysowych, ale także właściwego zaangażowania innych służb porządkowych i ich wzajemnej współpracy, ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowego współdziałania szeroko rozumianych podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne, w celu zapewnienia optymalnego poczucia bezpieczeństwa dla społeczności lokalnej.

dr hab. Palczewska Milena
Akademia Sztuki Wojennej
Temat: Wyzwania ochrony ludności w obliczu presji migracyjnej na granicy polsko-białoruskiej

Od 2021 roku granica polsko-białoruska stała się miejscem eskalacji jednego z najpoważniejszych kryzysów migracyjnych w historii współczesnej Polski, będącego konsekwencją działań o charakterze hybrydowym prowadzonych przez reżim białoruski, przy współudziale innych państw trzecich. Instrumentalizacja migrantów jako narzędzi destabilizacji sytuacji wewnętrznej państw Unii Europejskiej, w tym Polski, unaoczniała nie tylko podatność zewnętrznych granic UE na presję polityczną, ale również liczne ograniczenia w krajowym systemie ochrony ludności oraz zarządzania sytuacjami nadzwyczajnymi.

Celem niniejszego artykułu jest wszechstronna analiza wyzwań stojących przed polską administracją publiczną, służbami ratowniczymi, formacjami mundurowymi oraz organizacjami społecznymi w obliczu kryzysu migracyjnego o niestandardowej specyfice. W kontekście trwającego konfliktu o podłożu polityczno-strategicznym, uwzględniono złożoność problematyki reagowania na nagle i trudne do przewidzenia ruchy migracyjne, nierzadko inicjowane i kontrolowane przez aktorów państwowych w celach niehumanitarnych.

Artykuł skupia się na kilku kluczowych zagadnieniach badawczych: - Jakie mechanizmy ochrony ludności zostały uruchomione w odpowiedzi na kryzys migracyjny i w jakim stopniu były one adekwatne do skali i charakteru zagrożenia?

W jaki sposób zapewniano bezpieczeństwo lokalnym społecznościom przygranicznym, jednocześnie respektując międzynarodowe standardy ochrony praw człowieka i prawa humanitarne?

Jakie dylematy prawne i etyczne pojawiły się w związku z prowadzeniem operacji zabezpieczających granicę i świadczeniem pomocy humanitarnej?

Analizie poddano również praktyczne aspekty funkcjonowania struktur operacyjnych — w tym Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej, Wojska Polskiego, Policji oraz organizacji pozarządowych — które uczestniczyły w działaniach ratowniczo-ochronnych w strefie przygranicznej.

Wskazano również na problem ograniczonej koordynacji międzyinstytucjonalnej oraz deficytów w zakresie wymiany informacji, szkoleń z zakresu reagowania na kryzysy migracyjne i procedur zarządzania sytuacjami o charakterze wielowymiarowym.

Zidentyfikowano konieczność wypracowania nowych modeli odporności systemu ochrony ludności, uwzględniających zarówno aspekty bezpieczeństwa państwowego, jak i wymogi międzynarodowego prawa humanitarne.

dr inż. Palka Robert
TELDAT Sp. z o.o. sp.k
Temat: SZK JAŚMIN jako narzędzie ochrony ludności i koordynacji działań w sytuacjach kryzysowych

Celem artykułu jest przedstawienie Systemu Zarządzania Kryzysowego JAŚMIN (SZK JAŚMIN) jako kompleksowego narzędzia teleinformatycznego wspierającego organy administracji publicznej, służby i instytucje odpowiedzialne za ochronę ludności oraz zarządzanie kryzysowe.

W opracowaniu zaprezentowano strukturę, funkcjonalności oraz przykłady praktycznego wykorzystania systemu w działaniach z zakresu reagowania i koordynacji działań w sytuacjach kryzysowych. Podstawę rozważań stanowią aktualne przepisy Ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności oraz o obronie cywilnej. Przedstawiono również integrację SZK JAŚMIN z systemem HMS C3IS JAŚMIN, wykorzystywanym przez Siły

Zbrojne RP, która umożliwia współdziałanie struktur cywilnych i wojskowych m.in. w ramach koncepcji Civil-Military Cooperation (CIMIC).

Wskazano przykłady operacji, ćwiczeń i wdrożeń, w których system potwierdził swoją skuteczność odpowiadając na potrzeby wynikające z obowiązujących regulacji prawnych w zakresie ochrony ludności oraz koordynacji działań w sytuacjach kryzysowych.

mgr Pilarska Marta Patrycja
Szkoła Podstawowa im. Władysława Stanisława Reymonta w Szczutowie
Temat: Edukacja w klasach mundurowych: efektywność i wyzwania pedagogiczne

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie edukacji w klasach mundurowych oraz identyfikacja czynników wpływających na efektywność nauczania i wychowania uczniów w tym specyficznym środowisku. Jest to element kształtujący umiejętności i predyspozycje uczniów do tego, aby w przyszłości absolwenci klas mundurowych mogli zasilić wakaty w jednostkach, instytucjach i formacjach mundurowych zajmujących się ochroną ludności, obroną cywilną. Klasy mundurowe integrują tradycyjne metody dydaktyczne z elementami wychowania wojskowego, co sprzyja rozwijaniu samodyscypliny, odpowiedzialności oraz umiejętności społecznych. Badania przeprowadzone w niniejszym artykule są badaniami zarówno teoretycznymi, jak i empirycznymi. Badania teoretyczne przeprowadzone zostały przy wykorzystaniu następujących metod: analizy, syntezy i wnioskowania. Badania jakościowe przeprowadzone zostały w wybranych szkołach średnich i obejmowały: obserwacje zajęć, wywiady z nauczycielami oraz przegląd dokumentacji szkolnej, w tym programów nauczania i regulaminów wewnętrznych.

Artykuł stanowi próbę weryfikacji czynników wpływających na efektywność edukacji w klasach mundurowych. Wskazuje również na fakt, że specyfika klas mundurowych wspiera rozwój samodyscypliny, współpracy i motywacji, jednocześnie ujawnia potrzebę uwzględnienia różnorodnych potrzeb uczniów, aby nie dopuścić do ich marginalizacji i przygotować do prawidłowego reagowania na występujące zagrożenia bezpieczeństwa. Ponadto artykuł zawiera rekomendacje odnoszące się do praktycznych strategii pedagogicznych, które mogą sprzyjać wszechstronnemu rozwojowi uczniów oraz zwiększać efektywność procesu dydaktycznego w klasach mundurowych.

Autor akcentuje w szczególności znaczenie indywidualizacji kształcenia, systematycznego monitorowania postępów edukacyjnych oraz integrowania elementów wychowania wojskowego z tradycyjnym programem nauczania. Zawarte w tekście ustalenia posiadają istotny walor poznawczy i aplikacyjny, adresowany zarówno do nauczycieli i dyrektorów szkół, jak i do instytucji odpowiedzialnych za projektowanie, wdrażanie oraz ewaluację programów kształcenia w klasach mundurowych.

Słowa kluczowe: edukacja, klasy mundurowe, dyscyplina, kompetencje społeczne, wychowanie, kształcenie, bezpieczeństwo.

mgr Pietralczyk Milena
Uniwersytet Kaliski
Temat: Rola kultury organizacyjnej w zarządzaniu kryzysowym

Współczesne organizacje działają w coraz bardziej złożonym i dynamicznym środowisku, w którym ryzyko kryzysów - zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych — jest nieuniknione. Skuteczne zarządzanie kryzysowe wymaga nie tylko opracowania procedur i strategii reagowania, ale również silnej i spójnej kultury organizacyjnej. Kultura organizacyjna, definiowana jako system wartości, norm i przekonań wspólnych dla członków organizacji, wpływa na sposób podejmowania decyzji, komunikację wewnętrzną oraz gotowość personelu do współdziałania w sytuacjach kryzysowych. W oparciu o dostępną

literaturę podjęta zostanie próba analizy związku między kulturą organizacyjną a efektywnością zarządzania kryzysowego.

Omówione zostaną kluczowe elementy kultury sprzyjające odporności organizacyjnej, takie jak otwartość na innowacje, elastyczność w podejmowaniu decyzji, wysoki poziom zaufania i zaangażowania personelu oraz skłonność do uczenia się na błędach. Wskazane zostaną także bariery kulturowe, które mogą utrudniać skuteczną reakcję na kryzysy, w tym nadmierna hierarchizacja, brak komunikacji między działami czy opór przed zmianą.

Podkreślone zostanie znaczenie rozwoju kultury organizacyjnej zorientowanej na współpracę, adaptacyjność i świadomość ryzyka, co może znacząco zwiększyć zdolność organizacji do przewidywania, przeciwdziałania i radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi.

mgr Pleśniak Jakub
Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Opolu
Temat: Obiekty zbiorowej ochrony - wymogi ustawowe i wykonawcze a możliwości samorządów

Ustawa o ochronie ludności wprowadza do polskiego porządku prawnego kategorię obiektów zbiorowej ochrony, obejmującą m.in. schrony, ukrycia oraz miejsca doraźnego schronienia. Rozwiązanie to ma potencjał wzmocnienia systemu bezpieczeństwa wewnętrznego, przy czym istotna część zadań związanych z planowaniem i tworzeniem tej infrastruktury przypada jednostkom samorządu terytorialnego.

Celem wystąpienia jest zarysowanie relacji między założeniami ustawowymi i aktami wykonawczymi a praktycznymi możliwościami organizacyjnymi i finansowymi samorządów. Dalsza część prelekcji koncentruje się na relacji między poziomem ustawowym (zakres celów, definicje, ogólne obowiązki) a poziomem wykonawczym (szczegółowe wymagania techniczne, tryby postępowania, standardy dokumentacyjne).

Zostaną omówione obszary, w których akty wykonawcze doprecyzowują przepisy ustawy (np. kryteria kwalifikacji obiektów, minimalne parametry użytkowe, zasady ewidencjonowania, okresowe przeglądy i utrzymanie), a także wskazane kwestie wymagające doprecyzowania na styku regulacji i praktyki. Wystąpienie akcentuje znaczenie spójności pionowej (ustawa - rozporządzenia - wytyczne i dobre praktyki) oraz poziomej (włączenie zadań do lokalnych polityk i dokumentów: planów zarządzania kryzysowego, strategii rozwoju).

Podsumowanie syntetyzuje wnioski dotyczące przełożenia rozwiązań ustawowych na działania na poziomie JST, z uwzględnieniem uwarunkowań organizacyjnych i finansowych, bez przesądzania o jednolitym modelu wdrożenia.

mgr Polcyn-Białkowska Natalia
Jet Story Sp. z o.o.
Temat: Bezpieczeństwo żeńskich załóg lotniczych oraz pokładowych podczas pobytów w krajach Bliskiego Wschodu

Celem niniejszego artykułu jest omówienie i przybliżenie tematyki związanej z bezpieczeństwem żeńskich załóg lotniczych i pokładowych podczas pobytów w krajach Bliskiego Wschodu. W artykule wykazuję iż ważną zależnością jest poziom posiadanej wiedzy z zakresu kultury oraz religii, a także poziom szkoleń przeprowadzanych przez przewoźników lotniczych w aspekcie etykiety. Brak odpowiednich szkoleń oraz procedur członkowie załóg lotniczych mogą nie posiadać odpowiedniej wiedzy z zakresu bezpieczeństwa podczas delegacji zagranicznych. Aspekt ten kolejno może skutkować wystąpieniem zagrożeń. W artykule przedstawiono definicję oraz rodzaje turystyki, a także genezę i zarys historii tematyki związanej z dziedzina bezpieczeństwa.

W pracy omówiono własne badania oraz spostrzeżenia dotyczące bezpieczeństwa w krajach muzułmańskich w aspekcie kulturowo-religijnym. Badania zostały przeprowadzone metodą obserwacji oraz wywiadów podczas podróży do krajów objętych religią Islamu. Istotną rolę odgrywa fakt poziomu wiedzy oraz przestrzegania podstawowych wartości oraz standardów zachowań w krajach muzułmańskich. Im większa wiedza oraz znajomość religijno-kulturowa występuje u podróżnego tym bardziej ryzyko dotknięcia przez przestępczość maleje. Badania wykazały także, że oprócz wiedzy kulturowej ważna jest także znajomość podstawowych zasad bezpieczeństwa jakie należy przestrzegać podczas odbywania podróży.

Artykuł szczegółowo przedstawia wskaźniki poziomu bezpieczeństwa w krajach: Egipt, Oman, ZEA, Arabia Saudyjska oraz Turcja. Każdy z krajów został dokładnie omówiony względem tolerancji oraz bezpieczeństwa. Ukazana jest także perspektywa poglądu miejscowej ludności ww. krajów względem przybywających turystów (ta część badań została przeprowadzona metodą wywiadów z miejscową ludnością). Wyniki wykazały iż poziom poczucia zagrożenia jest zależny od stanu posiadanej wiedzy – im większa świadomość tym stan poczucia braku bezpieczeństwa spada. Ważną rolę odgrywają szkolenia załóg z zakresu etykiety oraz wiedzy o kulturze i religii danego państwa. Linie lotnicze powinny przykładąć większą uwagę do tworzenia procedur z zakresu bezpieczeństwa w państwach muzułmańskich. Słowa kluczowe: islam, różnice kulturowe, bezpieczeństwo w krajach muzułmańskich, bezpieczeństwo, załogi lotnicze, pobyty.

mgr Pruss Piotr
Portal Straż Miejska Okiem Strażnika
Temat: Wykorzystanie straży miejskiej w zarządzaniu kryzysowym

Zarządzanie kryzysowe stanowi jeden z kluczowych elementów funkcjonowania państwa i samorządów w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa obywateli. Obejmuje ono zintegrowane działania organów administracji publicznej, służb, inspekcji i straży, mające na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym, skuteczne reagowanie w przypadku ich wystąpienia oraz minimalizowanie skutków zdarzeń nadzwyczajnych. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera rola formacji o charakterze lokalnym, takich jak Straż Miejska, która z racji swojej organizacji, znajomości terenu i bliskiego kontaktu ze społecznością lokalną, może w znacznym stopniu wspierać system zarządzania kryzysowego. Straż Miejska, będąca jednostką organizacyjną gminy, realizuje przede wszystkim zadania związane z ochroną porządku publicznego, bezpieczeństwem obywateli oraz egzekwowaniem przepisów prawa miejscowego. Jednak jej działalność ma także istotny wymiar w zakresie zarządzania kryzysowego.

W fazie zapobiegania formacja uczestniczy w monitorowaniu zagrożeń na terenie miasta, prowadzi działania prewencyjne i edukacyjne wśród mieszkańców, a także współpracuje z innymi służbami w zakresie identyfikacji potencjalnych źródeł ryzyka. W fazie przygotowania Straż Miejska bierze udział w ćwiczeniach i szkoleniach organizowanych przez centra zarządzania kryzysowego, współtworzy plany reagowania kryzysowego oraz zapewnia gotowość sprzętową i personalną do działań interwencyjnych.

Kluczowym atutem Straży Miejskiej w systemie zarządzania kryzysowego jest jej lokalny charakter doskonała znajomość topografii terenu, infrastruktury komunalnej oraz potrzeb i zachowań społeczności lokalnej. Strażnicy miejscy, dzięki codziennej obecności w przestrzeni publicznej, stanowią także ważne źródło informacji dla centrów zarządzania kryzysowego, umożliwiając szybkie reagowanie na zdarzenia o charakterze lokalnym.

Współpraca z mieszkańcami i lokalnymi organizacjami społecznymi wzmacnia również wymiar społeczny zarządzania kryzysowego, sprzyjając budowaniu odporności społecznej i zaufania do instytucji publicznych.

Podsumowując, Straż Miejska pełni istotną rolę w systemie zarządzania kryzysowego jednostek samorządu terytorialnego, zwłaszcza w miastach. Jej zaangażowanie w poszczególnych fazach zarządzania kryzysowego potwierdza, że jest to formacja o dużym potencjale operacyjnym i organizacyjnym, mogąca skutecznie wspierać inne służby w działaniach na rzecz bezpieczeństwa publicznego.

Zwiększenie roli Straży Miejskiej w tym obszarze wymaga jednak dalszego doprecyzowania ram prawnych, wzmocnienia kompetencji funkcjonariuszy poprzez specjalistyczne szkolenia oraz rozwoju współpracy międzyinstytucjonalnej. W dobie rosnących zagrożeń naturalnych, technologicznych i społecznych, Straż Miejska może i powinna stanowić trwały element lokalnego systemu reagowania kryzysowego

dr hab. inż. Rybak Piotr, prof. Wojskowej Akademii Technicznej
Wojskowa Akademia Techniczna
Temat: Nowoczesne systemy filtrowentylacyjne UFW - gotowe rozwiązanie dla infrastruktury obronnej i cywilnej.

Na tle aktualnej sytuacji geopolitycznej określenie potencjalnych zagrożeń dla wojska i ludności cywilnej. Krótka charakterystyka środków bojowych, generowane czynniki rażenia. Przedstawienie ogólnych metod ochrony i zabezpieczenia przed współczesnymi środkami bojowymi. Urządzenia służące do ochrony załóg pojazdów wojskowych, systemy pasywne i aktywne. Urządzenia służące do ochrony ludności cywilnej. Nowoczesny zestaw urządzeń filtrowentylacyjnych schronowych firmy ARMPOL.

Główne cechy konstrukcyjne, uniwersalność zastosowanych rozwiązań. Budowa i zasada działania, przeznaczenie i zakres zastosowań, innowacyjność technologii i zastosowanych rozwiązań. Gotowe rozwiązania dla infrastruktury obronnej i cywilnej z możliwością szybkiego wdrożenia i szerokiego zastosowania.

mgr Sadowińska-Kałuża Milena
Akademia Wojsk Lądowych we Wrocławiu
Temat: Świadomość sytuacyjna jako determinanta skuteczności zarządzania kryzysowego

Świadomość sytuacyjna decydentów stanowi jeden z kluczowych czynników determinujących skuteczność zarządzania kryzysowego. Jej poziom wpływa na zdolność decydentów do trafnego rozpoznania zagrożeń, właściwej interpretacji napływających informacji oraz podejmowania adekwatnych decyzji w warunkach niepewności i presji czasu. Celem artykułu jest określenie znaczenia świadomości sytuacyjnej decydentów jako determinanta skuteczności zarządzania kryzysowego w ujęciu systemowym, obejmującym zarówno planowanie i reagowanie, jak i koordynację, komunikację oraz odbudowę po kryzysie.

Analiza oparta została na modelu świadomości sytuacyjnej M.R. Endsleya oraz na studium przypadku ewakuacji miasta Prypeć po katastrofie w Czarnobylu (1986). Wyniki badań wskazują, że deficyt świadomości sytuacyjnej prowadził do błędnych ocen, opóźnień decyzyjnych i nieodpowiedniej koordynacji działań między instytucjami, co obniżyło ogólną skuteczność zarządzania kryzysowego. Wysoki poziom świadomości sytuacyjnej, rozumiany jako zdolność do integracji informacji, prognozowania i adaptacji działań, jest warunkiem utrzymania ciągłości funkcjonowania systemu bezpieczeństwa.

Artykuł podkreśla konieczność rozwijania kompetencji poznawczych i komunikacyjnych decydentów jako elementu wzmacniającego odporność struktur kryzysowych.

dr hab. Sęk Andrzej, prof. Państwowej Uczelni Zawodowej w Suwałkach
Państwowa Uczelnia Zawodowa w Suwałkach
Temat: Polityka bezpieczeństwa jednostek samorządu terytorialnego w Polsce w świetle ustawowych zadań. Wybrane zagadnienia

Głównym celem ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej jest zapewnienie ochrony życia i zdrowia ludzkiego, a także mienia, infrastruktury, dóbr kultury oraz środowiska w sytuacjach zagrożeń naturalnych i technicznych. Ustawa przewiduje utrzymanie jednakowego poziomu ochrony zarówno w czasie pokoju, jak i w okresach kryzysowych bądź wojennych. O ile co do zasadności uregulowania wskazanych kwestii nie powinno być wątpliwości, o tyle wątpliwości budzi sposób jej wykonywania. Mechanizmy służące realizacji ustawy stanowią w szczególności rozporządzenia, których celem jest zapewnienie skutecznego wykonania postanowień ustawowych.

Analiza treści ustawy wskazuje jednak, iż ustawodawca traktuje na równi z rozporządzeniami również takie akty, jak zarządzenia czy wytyczne. Rozwiązanie to należy ocenić negatywnie, albowiem jest sprzeczne z art. 87 Konstytucji RP. Przepis ten w sposób jednoznaczny określa katalog źródeł prawa powszechnie obowiązującego, do których zalicza Konstytucję, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe, rozporządzenia oraz akty prawa miejscowego stanowione przez organy jednostek samorządu terytorialnego.

dr hab. Skrabacz Aleksandra
Wojskowa Akademia Techniczna
Temat: Obiekty zbiorowej ochrony – wyzwania prawne, organizacyjne i informacyjne

Zainteresowanie dostępnością do obiektów zbiorowej ochrony w Polsce zasadniczo wzrosło po wybuchu pełnoskalowego konfliktu zbrojnego na terenie Ukrainy. Z powszechnie dostępnych źródeł wiadomo, że ilość i stan techniczny tych obiektów jest niezadawalający. Ustawa z 5 grudnia 2025 r. oraz rozporządzenia wykonawcze do niej regulują kwestę dostępności, powszechności, parametrów technicznych oraz zasad zarządzania tymi obiektami. O ile jednak w przypadku miejsc doraźnego schronienia sprawa ich przygotowania nie jest bardzo mocno skomplikowana, to w przypadków schronów mnożą się trudności konstrukcyjno-architektoniczne, finansowe i użytkowe. Celem referatu będzie przedstawienie istotnych wyzwań w tym obszarze, ze szczególnym zwróceniem uwagi na aspekty prawne, organizacyjne i informacyjne.

Problem badawczy został sformułowany w następujący sposób: W jakim stopniu przyjęte w ustawie o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz aktach wykonawczych rozwiązania w zakresie budowli ochronnych przyczynią się do poniesienia poczucia bezpieczeństwa ludności cywilnej w czasie zagrożenia i budowania wyższego poziomu odporności państwa i społeczeństwa? Ważnym aspektem ww. problematyki jest zasada powiadamiania obywateli o lokalizacji budowli ochronnej oraz jej dostępności i dwufunkcyjności.

Dodatkowo problemem staje się kadra zarządzająca budowlą ochronną i personel, którzy mają odpowiadać za wiele aspektów przygotowania i pobytu w schronach i ukryciach. Do obowiązków kierownika należy między innymi: koordynowanie procesu przygotowania budowli ochronnej do przyjęcia ludności chroniącej się, dbanie o porządek i przestrzeganie zasad współżycia w obiekcie oraz prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych. Stąd też celem studiów jest podniesienie poziomu kompetencji zarządczych kierowników i personelu budowli ochronnych oraz poszerzenie wiedzy na temat współczesnych aspektów ochrony ludności i obrony cywilnej z wykorzystaniem infrastruktury ochronnej. Metodami badawczymi użytymi do przygotowania referatu były analiza aktów prawnych, porównanie rozwiązań polskich z obowiązującymi w innych państwach, w tym w krajach skandynawskich, Szwajcarii i Izraelu oraz wnioskowanie i prognozowanie rozwiązań przyszłościowych.

dr Stachowiak Klaudia
Akademia Sztuki Wojennej
Temat: Odporność gmin na zdarzenia wielodomenowe: integracja planów zarządzania kryzysowego z planowaniem przestrzennym i energetycznym

Artykuł podejmuje problem odporności gmin na zdarzenia wielodomenowe, w których zagrożenia naturalne, techniczne i cyfrowe nakładają się, generując sprzężenia zwrotne i szereg awarii utrudniające utrzymanie usług publicznych. Wychodząc od obserwowanej wielości strategii i dokumentów planistycznych, w artykule jest proponowane podejście integrujące gminne planowanie zarządzania kryzysowego z planowaniem przestrzennym i energetycznym, traktując je jako wzajemnie powiązane elementy lokalnego systemu bezpieczeństwa i rozwoju. Rdzeniem propozycji są jednolite podstawy rozpoznania ryzyka, współdzielone modele informacji o przestrzeni i infrastrukturze oraz cykliczna koordynacja działań inwestycyjnych i operacyjnych, tak aby decyzje lokalizacyjne, standardy zaopatrzenia w energię oraz procedury reagowania były spójne i oparte na tych samych założeniach.

W artykule jest wskazane, że takie powiązanie umożliwi lepsze pozycjonowanie funkcji krytycznych w przestrzeni, redukcję wrażliwości na przerwy w dostawach mediów, zwiększenie elastyczności energetycznej (w tym wykorzystania zasobów rozproszonych i lokalnych źródeł odnawialnych) oraz skrócenie czasu odtwarzania usług po zdarzeniu. Zwraca artykuł uwagę na rolę ładu instytucjonalnego, standardów wymiany danych i stałego dialogu z interesariuszami jako warunków przekładania analiz ryzyka na zapisy planistyczne oraz decyzje inwestycyjne. Artykuł podkreśla również znaczenie uczenia się na podstawie scenariuszy, ćwiczeń i incydentów oraz synchronizacji cykli aktualizacji dokumentów, co sprzyja ciągłemu doskonaleniu i odporności adaptacyjnej. Zaproponowane kierunki działań stanowią ramę, którą gminy mogą dostosować do uwarunkowań lokalnych, łącząc cele bezpieczeństwa, transformacji energetycznej i rozwoju przestrzennego w spójną politykę publiczną, zdolną ograniczać ryzyka wielodomenowe i wzmacniać dobrostan mieszkańców. W kontekście zmian klimatu, urbanizacji i rosnącej cyfryzacji usług publicznych integracja ta pozwala zarządzać niepewnością w horyzoncie wieloletnim, równoważąc krótkoterminową gotowość z długoterminowymi inwestycjami w zielono-niebieską infrastrukturę i odporne systemy energii.

Artykuł wskazuje także na potrzebę dostosowań regulacyjnych i mechanizmów finansowych sprzyjających projektom przekrojowym oraz na znaczenie przejrzystości informacyjnej dla budowy zaufania społecznego.

mgr Staszewski Łukasz
Akademia Wojsk Lądowych we Wrocławiu
Temat: Motywacja żołnierzy a bezpieczeństwo państwa

Motywacja żołnierzy stanowi jeden z kluczowych czynników determinujących skuteczność funkcjonowania sił zbrojnych, a tym samym poziom bezpieczeństwa państwa. W warunkach współczesnych zagrożeń – obejmujących zarówno klasyczne konflikty zbrojne, jak i złożone kryzysy o charakterze hybrydowym, informacyjnym, cybernetycznym czy społecznym – znaczenie motywacji personelu wojskowego wyraźnie wzrasta.

Celem niniejszego referatu jest analiza zależności między motywacją żołnierzy a zdolnością państwa do utrzymania stabilności oraz skutecznego reagowania w sytuacjach kryzysowych. Przedstawiono podstawowe założenia dotyczące motywacji w kontekście służby wojskowej, z uwzględnieniem specyfiki funkcjonowania organizacji hierarchicznych, wysokiego poziomu dyscypliny oraz konieczności podporządkowania jednostkowych potrzeb dobru wspólnemu.

Zwrócono uwagę na złożony i wielowymiarowy charakter czynników motywacyjnych – oprócz aspektów materialnych i formalnych, takich jak wynagrodzenie, awanse czy świadczenia socjalne, istotną rolę odgrywają elementy niematerialne. Należą do nich poczucie służby i misji, identyfikacja z wartościami sił zbrojnych, zaufanie do przełożonych, poczucie wspólnoty oraz sposób organizacji jednostek wojskowych. Analiza wskazuje, że odpowiednio kształtowana motywacja żołnierzy wzmacnia ich odporność psychiczną, zdyscyplinowanie, lojalność oraz gotowość do podejmowania działań w warunkach wysokiego ryzyka.

Brak spójnych i trwałych mechanizmów motywacyjnych prowadzi natomiast do obniżenia morale, spadku efektywności operacyjnej oraz zwiększonej rotacji kadr. Wnioski z referatu podkreślają potrzebę wdrożenia systemowego i długofalowego podejścia do zarządzania motywacją w siłach zbrojnych, traktując ją jako integralny element strategii bezpieczeństwa narodowego oraz nowoczesnego zarządzania kryzysowego.

mgr Strąk Wojciech
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
Temat: Doświadczenia Izraela w zakresie ochrony ludności i ich potencjał adaptacyjny w polskim systemie bezpieczeństwa

W erze dynamicznie zmieniających się zagrożeń bezpieczeństwa - obejmujących zarówno konflikty zbrojne, ataki terrorystyczne, jak i katastrofy naturalne czy cyberataki - system ochrony ludności i obrony cywilnej nabiera kluczowego znaczenia dla stabilności państwa i jego efektywności w celu zabezpieczenia ludności cywilnej. Celem tego artykułu jest przedstawienie doświadczeń Izraela w zakresie ochrony ludności oraz analiza jego modelu jako wzorca możliwego do częściowego lub punktowego zaadaptowania w Polsce. Izraelski system, rozwijany konsekwentnie od dekad, stanowi przykład zintegrowanego podejścia łączącego strukturę wojskową, administracyjną i obywatelską. Centralną rolę pełni Home Front Command - instytucja odpowiedzialna za planowanie, koordynację i realizację działań z zakresu zarządzania kryzysowego, edukacji obronnej, ewakuacji ludności, budowy schronów oraz reagowania na incydenty o charakterze masowym.

Istotnym elementem izraelskiego doświadczenia jest także systematyczne przygotowywanie społeczeństwa do samodzielnego działania w sytuacjach kryzysowych oraz rozwinięta współpraca między sektorem publicznym a prywatnym w zakresie bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej.

Kluczowe elementy izraelskiego modelu to powszechne szkolenia ludności, zaawansowane systemy alarmowania, rozbudowana infrastruktura ochronna oraz silne poczucie współodpowiedzialności społecznej za bezpieczeństwo. Analiza porównawcza wskazuje, że polski system ochrony ludności wymaga gruntownego wzmocnienia w obszarze koordynacji międzyresortowej, decentralizacji zarządzania kryzysowego, a także przede wszystkim zaniedbywanej w ostatnich latach edukacji obywateli. Referat przedstawia propozycje adaptacji wybranych izraelskich rozwiązań do warunków prawnych, organizacyjnych i kulturowych Polski, z uwzględnieniem roli samorządów, organizacji pozarządowych oraz wolontariatu.

Wnioski wskazują, że implementacja izraelskich doświadczeń mogłaby znacząco zwiększyć odporność społeczeństwa, poprawić skuteczność reagowania kryzysowego i wzmocnić narodową kulturę bezpieczeństwa, a także przyczynić się do budowy trwałego systemu współpracy cywilno-wojskowej w obszarze zarządzania kryzysowego z uwzględnieniem realiów które istnieją w naszym państwie.

dr hab. inż. Soboń Andrzej, prof. Akademii Sztuki Wojennej

Akademia Sztuki Wojennej

Temat: Szkolenia zarządzania kryzysowego w województwach objętych Operacją Feniks.
Wnioski

Akademia Sztuki Wojennej zrealizowała szkolenia zarządzania kryzysowego dla starostów, prezydentów miast na prawach powiatu oraz dyrektorów, kierowników wydziałów bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego w pięciu województwach objętych operacją pod kryptonimem Feniks. Wykorzystując posiadany potencjał naukowy i dydaktyczny, poprzez powołany Mobilny Zespół Zarządzania Kryzysowego, opracowano materiały szkoleniowe dedykowane dla obszarów województw i przeprowadzono trzydniowe szkolenia nt.:

Szkolenie administracji publicznej na wypadek reagowania kryzysowego w województwie [...] W trakcie wielogodzinnych dyskusji wyciągnięto wnioski i postulaty w 7 obszarach: (1) struktury organizacyjnej systemu zarządzania kryzysowego w powiatach. (2) współpracy cywil no-wojskowej, (3) łączności w zakresie zarządzania kryzysowego. (4) szkoleń z zakresu zarządzania kryzysowego. (5) finansowania zarządzania kryzysowego. (6) świadomości sytuacyjnej i komunikacji społecznej. W ramach 7 obszarów artykuł przedstawia wnioski i postulaty samorządów w 47 podobszarach, których analiza i wdrożenie mogłaby usprawnić system zarządzania kryzysowego na szczeblu powiatowy m.

dr hab. Szczygielska Agnieszka, prof. Akademii Sztuki Wojennej

Akademia Sztuki Wojennej

Temat: Działania kognitywne a zagrożenia dla społeczeństwa

We współczesnych konfliktach zbrojnych oraz coraz bardziej złożonych relacjach międzypaństwowych jak i międzyregionalnych obserwuje się wyraźne przesunięcie akcentu z tradycyjnych środków oddziaływania w kierunku działań ukierunkowanych na sferę poznawczą człowieka.

Coraz większego znaczenia nabiera zdolność kształtowania percepcji, wpływania na systemy przekonań, emocji czy postaw społecznych, a także modelowania tożsamości, poczucia przynależności jak również sposobu interpretacji rzeczywistości. Działania w dziedzinie kognitywnej obok domeny informacyjnej, psychologicznej czy cybernetycznej stają się jednym z kluczowych wymiarów współczesnych konfliktów. Problematyka działań kognitywnych podejmowana jest obecnie w kontekście narodowym przez poszczególne państwa - nie tylko europejskie, które w swoich dokumentach normatywnych wpisują z pełną powagą zagrożenia płynące z aktywności przeciwnika w przestrzeni kognitywnej.

Celem artykułu będzie zatem identyfikacja charakteru zagrożeń dla społeczeństwa wynikających z działań kognitywnych potencjalnego przeciwnika oraz ich wpływu na odporność państwa. Zjawisko to analizowane jest w kontekście współczesnych i przyszłych konfliktów, w których tradycyjne formy działań militarnych uzupełniane są o instrumenty poznawcze, psychologiczne i informacyjne. W pierwszej części opracowania zostanie zdefiniowane pojęcie działań kognitywnych jako celowych, skoordynowanych przedsięwzięć zmierzających do kształtowania procesów poznawczych jednostek i grup społecznych. W dalszej części artykułu zostaną scharakteryzowane główne obszary zagrożeń kognitywnych, obejmujące m.in. dezinformację, manipulację emocjonalną, destrukcję tożsamości i zaufania społecznego, a także zastosowanie nowoczesnych technologii do sterowania świadomością jednostek i zbiorowości. Wskazane będą również przykłady wykorzystania działań kognitywnych w praktyce zaczynając od agresji informacyjnej po oddziaływania psychotroniczne.

Ostatnia część opracowania zostanie poświęcona budowaniu odporności społecznej na obce wpływy i podkreślona konieczność integracji wysiłków instytucjonalnych, edukacyjnych i technologicznych w celu wzmocnienia bezpieczeństwa kognitywnego społeczeństwa.

Artykuł zakończą wnioski wskazujące między innymi, iż zdolność państwa do ochrony w sferze poznawczej stanowi obecnie jeden z kluczowych determinantów bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego.

dr Szewczuk-Sadowska Marcelina
Karkonoska Akademia Nauk Stosowanych w Jeleniej Górze
Temat: Sołtysi - liderzy kształtowania odporności w wymiarze lokalnym. Wybrane aspekty zarządzania kryzysowego i ochrony ludności

Współczesne społeczeństwa coraz częściej mierzą się z rosnącą liczbą zagrożeń naturalnych, technologicznych, społecznych i hybrydowych, które generują potrzebę całościowego i zintegrowanego podejścia do zarządzania ryzykiem oraz ochrony ludności. Sołtys, będący ustawowym organem wykonawczym sołectwa, zajmuje szczególne miejsce w strukturze samorządu terytorialnego. Choć jego funkcja ma charakter społeczny, a nie etatowy, to rola, jaką pełni w lokalnych wspólnotach, dalece wykracza poza formalne obowiązki. Sołtys nie tylko reprezentuje mieszkańców wobec gminy, ale stanowi ogniwo łączące władze samorządowe z obywatelami – pełniąc funkcję informacyjną, organizacyjną i integracyjną. Dzięki znajomości lokalnych uwarunkowań, sieci kontaktów i zaufaniu społecznemu, sołtysi odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu odporności społeczności na sytuacje kryzysowe. Ich wiedza o tym „co, gdzie i kiedy” dzieje się w sołectwie stanowi fundament skutecznego reagowania na zagrożenia i odbudowy po kryzysie.

Mimo tego, rola sołtysów w systemie zarządzania kryzysowego i ochrony ludności pozostaje marginalizowana. W rządowym Poradniku bezpieczeństwa brak jest odniesienia do funkcji sołtysa, co wskazuje na niedostateczne wykorzystanie potencjału tego lidera społecznego. Tymczasem raport Fundacji Batorego (2023) zwraca uwagę, że sołtysi są często pierwszymi osobami reagującymi na lokalne problemy, od klęsk żywiołowych po konflikty społeczne, a ich rola w budowaniu kapitału społecznego jest nie do przecenienia. Według danych GUS na 2024 rok w Polsce działa obecnie ponad 40 tysięcy sołtysów, z czego niemal połowę stanowią kobiety – odsetek ten systematycznie rośnie, co odzwierciedla zmiany w strukturze lokalnego przywództwa i wzrost aktywizacji obywatelskiej kobiet na wsi.

Referat zaprezentuje wybrane wyniki raportu Fundacji Batorego oraz zagadnienia prawne bezpośrednio związane z pełnieniem funkcji sołtysa, gdzie aspekty zarządzania kryzysowego i ochrony ludności w kontekście działalności sołtysów jako liderów lokalnej odporności są kluczowe. Oddolne działania, inicjatywy społeczne i codzienny kontakt z mieszkańcami są przejawem patriotyzmu lokalnego – budowanego nie przez odgórne strategie, lecz przez praktyczne, wspólnotowe działanie na rzecz bezpieczeństwa i trwałości lokalnej wspólnoty, wzmacniając jej odporność w czasie wielokryzysu.

dr inż. Szkudlarek Iwona
Karkonoska Akademia Nauk Stosowanych w Jeleniej Górze
Temat: Sołtysi - liderzy kształtowania odporności w wymiarze lokalnym. Wybrane aspekty zarządzania kryzysowego i ochrony ludności

Współczesne społeczeństwa coraz częściej mierzą się z rosnącą liczbą zagrożeń naturalnych, technologicznych, społecznych i hybrydowych, które generują potrzebę całościowego i zintegrowanego podejścia do zarządzania ryzykiem oraz ochrony ludności. Sołtys, będący ustawowym organem wykonawczym sołectwa, zajmuje szczególne miejsce w strukturze samorządu terytorialnego. Choć jego funkcja ma charakter społeczny, a nie etatowy, to rola, jaką pełni w lokalnych wspólnotach, dalece wykracza poza formalne obowiązki. Sołtys nie tylko reprezentuje mieszkańców wobec gminy, ale stanowi ogniwo łączące władze samorządowe z obywatelami – pełniąc funkcję informacyjną, organizacyjną i integracyjną. Dzięki znajomości lokalnych uwarunkowań, sieci kontaktów i zaufaniu społecznemu, sołtysi

odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu odporności społeczności na sytuacje kryzysowe. Ich wiedza o tym „co, gdzie i kiedy” dzieje się w sołectwie stanowi fundament skutecznego reagowania na zagrożenia i odbudowy po kryzysie.

Mimo tego, rola sołtysów w systemie zarządzania kryzysowego i ochrony ludności pozostaje marginalizowana. W rządowym Poradniku bezpieczeństwa brak jest odniesienia do funkcji sołtysa, co wskazuje na niedostateczne wykorzystanie potencjału tego lidera społecznego. Tymczasem raport Fundacji Batorego (2023) zwraca uwagę, że sołtysi są często pierwszymi osobami reagującymi na lokalne problemy, od klęsk żywiołowych po konflikty społeczne, a ich rola w budowaniu kapitału społecznego jest nie do przecenienia. Według danych GUS na 2024 rok w Polsce działa obecnie ponad 40 tysięcy sołtysów, z czego niemal połowę stanowią kobiety – odsetek ten systematycznie rośnie, co odzwierciedla zmiany w strukturze lokalnego przywództwa i wzrost aktywizacji obywatelskiej kobiet na wsi.

Referat zaprezentuje wybrane wyniki raportu Fundacji Batorego oraz zagadnienia prawne bezpośrednio związane z pełnieniem funkcji sołtysa, gdzie aspekty zarządzania kryzysowego i ochrony ludności w kontekście działalności sołtysów jako liderów lokalnej odporności są kluczowe. Oddolne działania, inicjatywy społeczne i codzienny kontakt z mieszkańcami są przejawem patriotyzmu lokalnego – budowanego nie przez odgórne strategie, lecz przez praktyczne, wspólnotowe działanie na rzecz bezpieczeństwa i trwałości lokalnej wspólnoty, wzmacniając jej odporność w czasie wielokryzysu.

prof. dr hab. Szulc Bogdan
Akademia Sztuki Wojennej
Temat: Współczesne zagrożenia człowieka

Celem wystąpienia jest wskazanie wszelkich, możliwych zagrożeń, jakie współcześnie mogą szkodzić człowiekowi i społecznościom lokalnym. Wychodząc od koncepcji różnych rzeczywistości, w jakich człowiek żyje i funkcjonuje wskazuje się ważne wartości dla człowieka z uwzględnieniem tych, które stanowią o jego (tego człowieka) dobrostanie. Szczególną uwagę zwraca się na rzeczywistość społeczną życia i zagrożenia dla niej. Na podstawie tych, z natury filozoficznych, dociekań autorskich prezentowane są wszelkie czynniki mogące zakłócać dobrostan zarówno człowieka jako swoistego indywiduum, jak i społeczności.

Wśród zagrożeń wymienia się zarówno te, które wynikają z różnorodności działań człowieka i społeczności, w jakich funkcjonuje, jak również te, które nie zależą od niego i jego najbliższego otoczenia. Wskazuje się również różnego rodzaju możliwości przeciwdziałania tym zagrożeniom zwracając uwagę szczególnie na stosunki międzyludzkie i sprawność funkcjonowania organów odpowiedzialnych za porządek i bezpieczeństwo.

dr Tetaiana Konrad
Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
Temat: Bezpieczeństwo danych w uczelni wyższej-wyzwania cyfrowej edukacji

Bezpieczeństwo informacyjne w uczelni wyższej polega na ochronie danych oraz informacji przed nieuprawnionym dostępem, utratą czy modyfikacją osób do tego nieupoważnionych. Dotyczy zarówno danych osobowych pracowników uczelni jak i studentów kształcących się w jednostkach uczelnianych. Szczególnie chronione powinny być także wyniki badań naukowych, dokumentacja administracyjna i systemy informatyczne. Kluczowymi elementami w ochronie danych jest m.in. polityka bezpieczeństwa, stosowanie mocnych haseł, nowe oprogramowania, szkolenia wszystkich użytkowników korzystających z systemu przekazywania danych i informacji.

mgr inż. Terlecki Michał
TEL DAT Sp. z o.o. sp.k
Temat: SZK JAŚMIN jako narzędzie ochrony ludności i koordynacji działań w sytuacjach kryzysowych

Celem artykułu jest przedstawienie Systemu Zarządzania Kryzysowego JAŚMIN (SZK JAŚMIN) jako kompleksowego narzędzia teleinformatycznego wspierającego organy administracji publicznej, służby i instytucje odpowiedzialne za ochronę ludności oraz zarządzanie kryzysowe. W opracowaniu zaprezentowano strukturę, funkcjonalności oraz przykłady praktycznego wykorzystania systemu w działaniach z zakresu reagowania i koordynacji działań w sytuacjach kryzysowych.

Podstawę rozważań stanowią aktualne przepisy Ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności oraz o obronie cywilnej. Przedstawiono również integrację SZK JAŚMIN z systemem HMS C3IS JAŚMIN, wykorzystywanym przez Siły Zbrojne RP, która umożliwia współdziałanie struktur cywilnych i wojskowych m.in. w ramach koncepcji Civil-Military Cooperation (CIMIC). Wskazano przykłady operacji, ćwiczeń i wdrożeń, w których system potwierdził swoją skuteczność odpowiadając na potrzeby wynikające z obowiązujących regulacji prawnych w zakresie ochrony ludności oraz koordynacji działań w sytuacjach kryzysowych.

mgr Thionnet Pierre-Romain
Parlament Europejski, Rue Wiertz 60, B-1047, Bruxelles, Belgia, Poseł do Parlamentu Europejskiego
Temat: Frontiere, territoire et figure de l'ennemi: perspective française dans la definition des politiques de securite et de defense.

La fin de la Guerre Froide a provoqué en France une véritable « crise des fondements » selon l'expression du théoricien militaire Lucien Poirier. En effet, avec la disparition de la menace soviétique, pour la première fois de son histoire la France n'a plus eu d'adversaire potentiel sur le continent européen. Par ailleurs, la guerre semblait pouvoir être circonscrite à des opérations extérieures lointaines face à des menaces asymétriques provenant d'États faibles ou de groupes non-étatiques. Cette nouvelle représentation de l'ordre international et stratégique s'est accompagnée d'une deterritorialisation dans la conception de la sécurité et de la défense, à rebours de toute la culture stratégique française qui reposait notamment sur la défense des frontières et du sol de la patrie. Ce paradigme post-Guerre Froide a été remis en cause en deux temps. Les attentats terroristes commis en France par des groupes djihadistes à partir de 2015 ont obligé à repenser la protection de la population. L'invasion à grande échelle de l'Ukraine par la Russie en février 2022 a marqué le retour de la menace militaire russe en Europe, déjà latente et perceptible dès 2014. Malgré son éloignement géographique, la France subit une campagne agressive de destabilisation de la part de la Russie, directement sur son sol métropolitain, dans son Outre-mer, ou à l'encontre de ses intérêts dans le monde. Le postulat selon lequel le territoire national français est à l'abri d'une menace de type militaire n'est plus d'actualité. Cette contribution vise à expliquer la portée de ce changement de paradigme dans la façon française de penser la sécurité et la défense. Il s'agira aussi d'exposer les enjeux pour l'État français, confronté à la diversité et à l'ubiquité de menaces intérieures et extérieures. Cette perspective française doit permettre une compréhension élargie des différents défis de sécurité auxquels fait face l'Europe.

Temat (tłumaczenie z oryginału): Granica, terytorium i wizerunek wroga: francuska perspektywa w definiowaniu polityki bezpieczeństwa i obrony.

Koniec zimnej wojny spowodował we Francji prawdziwy „kryzys fundamentów”, jak ujął to teoretyk wojskowy Lucien Poirier. Rzeczywiście, wraz ze zniknięciem sowieckiego zagrożenia, po raz pierwszy w swojej historii Francja nie miała już potencjalnego przeciwnika

na kontynencie europejskim. Ponadto wydawało się, że wojna mogłaby być ograniczona do odległych operacji zewnętrznych, prowadzonych przeciwko zagrożeniom asymetrycznym pochodzącym od słabych państw lub grup niepaństwowych. Nowe postrzeganie ładu międzynarodowego i strategicznego wiązało się z „odterytorializowaniem” koncepcji bezpieczeństwa i obrony — wbrew całej francuskiej kulturze strategicznej, opartej dotąd na obronie granic i terytorium ojczyzny. Ten paradygmat po zimnej wojnie został zakwestionowany w dwóch etapach. Zamachy terrorystyczne dokonane we Francji przez grupy dżihadystyczne od 2015 roku zmusiły państwo do ponownego przemyślenia kwestii ochrony ludności. Z kolei rozpoczęta w lutym 2022 roku na pełną skalę inwazja Rosji na Ukrainę oznaczała powrót rosyjskiego zagrożenia militarnego w Europie — zagrożenia, które było już wcześniej odczuwalne i widoczne od 2014 roku. Mimo swojego położenia geograficznego, Francja jest obecnie obiektem agresywnej kampanii destabilizacyjnej prowadzonej przez Rosję — zarówno na własnym terytorium metropolitalnym, jak i w departamentach zamorskich oraz przeciwko jej interesom na świecie. Założenie, że terytorium Francji jest wolne od zagrożenia o charakterze militarnym, nie jest już aktualne.

Niniejszy tekst ma na celu wyjaśnienie znaczenia tej zmiany paradygmatu w sposobie, w jaki Francja postrzega bezpieczeństwo i obronę.

Celem jest również przedstawienie wyzwań, przed jakimi stoi państwo francuskie w obliczu różnorodnych i wszechobecnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. Francuska perspektywa pozwala jednocześnie na szersze zrozumienie rozmaitych wyzwań bezpieczeństwa, z jakimi mierzy się współczesna Europa.

dr Walasik Sylwia
Akademia Nauk Stosowanych w Ciechanowie
Temat: Zdolności adaptacyjne instytucji bezpieczeństwa państwa wobec kryzysów nieliniowych

Odpowiednio zorganizowana ochrona i obrona narodowa, która będzie uwzględniać wiele możliwych scenariuszy sytuacyjnych, przy jednoczesnym zachowaniu stosunku potencjału do skali zagrożeń mogą tworzyć przestrzeń do zapewniania bezpieczeństwa państwa. Współczesne systemy bezpieczeństwa narodowego jednak coraz częściej konfrontowane są z tzw. kryzysami nieliniowymi - zjawiskami charakteryzującymi się wysokim stopniem złożoności, nieprzewidywalności i dynamiki, które ponadto bardzo często nie poddają się tradycyjnym schematom reagowania kryzysowego. Tym samym wychodzą poza schematy działania, jakie przygotowywane są w ramach zarządzania kryzysowego.

Pandemia COVID-19, wojna informacyjna związana z agresją Rosji na Ukrainę, czy presja migracyjna na granicy polsko-białoruskiej to przykłady wyzwań, które przekraczają granice sektorów i instytucji bezpieczeństwa i wymagają nowego spojrzenia na działania władz i służb.

Celem artykułu jest analiza zdolności adaptacyjnych instytucji bezpieczeństwa państwa wobec zagrożeń niekonwencjonalnych, ze szczególnym uwzględnieniem elastyczności operacyjnej, umiejętności uczenia się organizacyjnego, zdolności do współpracy międzyinstytucjonalnej oraz implementacji innowacyjnych rozwiązań przez podmioty zapewniające bezpieczeństwo.

W artykule wykorzystano podejście systemowe oraz elementy teorii organizacyjnej zarządzania kryzysowego, analizując m.in. działania wybranych służb (Policja, Straż Graniczna, Siły Zbrojne) w obliczu realnych sytuacji kryzysowych z lat 2020-2025. Przeprowadzona analiza wskazuje na istnienie poważnych ograniczeń adaptacyjnych wynikających m.in. z nadmiernej proceduralizacji, deficytu koordynacji poziomej oraz niewystarczającej integracji instytucji z otoczeniem społecznym i technologicznym.

Jednocześnie wskazano obszary dobrej praktyki, które mogą stanowić fundament budowania nowoczesnej odporności instytucjonalnej państwa.

Wnioski z artykułu mają charakter diagnostyczny i aplikacyjny - stanowią punkt wyjścia do formułowania rekomendacji do strategii bezpieczeństwa oraz dla polityki bezpieczeństwa państwa w Polsce w dobie kryzysów o charakterze nieliniowym.

Należy podkreślić, że nadmierna formalizacja, nieaktualność wytycznych, czy brak odporności instytucjonalnej oddziałują na poziom zaufania społecznego, jak również odporność organizacji i zdolność do adaptacji.

Słowa kluczowe: zdolności adaptacyjne, kryzysy nieliniowe, bezpieczeństwo państwa, zarządzanie kryzysowe, instytucje bezpieczeństwa, odporność systemowa.

dr Wasilewski Wojciech
Akademia Mazowiecka w Płocku
Temat: Kierowanie ochroną ludności i obroną cywilną na poziomie lokalnym

Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej określiła te instytucje, jako system składający się z organów administracji publicznej oraz podmiotów wykonujących te zadania, i zasobów ochrony ludności. Straże gminne (miejskie) zaczęły funkcjonować z chwilą zmian ustrojowych, jakie zachodziły w latach dziewięćdziesiątych. Będącym, jak należy domniemywać, spadkobierczyniami straży miejskich i grodowych, z biegiem lat powierzano im kolejne zadania. Formacje te realizują obecnie zadania wynikające m.in. z prawa ochrony środowiska i prawa wodnego oraz regulacji dotyczących stanów nadzwyczajnych.

Charakter tych zadań jest bardzo różny. Od działań prewencyjnych, przez profilaktyczne do sankcyjnych. W zakresie przypisanych im kompetencji (zadań i uprawnień) korzystają straż z władztwa administracyjnego.

W związku z powyższym rodzi się pytanie: Czy i jaką rolę odgrywają straż gminne w ochronie ludności i obronie cywilnej oraz jaka jest ich rola w systemie kierowania bezpieczeństwem w gminie?

Przedmiotem analizy jest system bezpieczeństwa w gminie, a celem głównym analiza funkcjonowania straży gminnych jako podmiotów ochrony ludności i obrony cywilnej. Przyjęto, iż straż gminne (miejskie) jako samorządowa umundurowana formacja, posiada prawem przypisane kompetencje w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej. Przemawia za tym zarówno praktyka i pragmatyka zarządzania systemem bezpieczeństwa ludności na poziomie lokalnym, jak również przepisy i normy prawa powszechnie obowiązującego.

W badaniach przeprowadzono logiczną weryfikację (analizę elementarną, logiczną i przyczynową) obowiązujących źródeł prawa powszechnie obowiązującego oraz badanie społeczne, które polegało na zebraniu opinii praktyków. Pozwoliło to na zweryfikowanie wcześniej postawionych hipotez.

Artykuł dotyczy teoretycznych i praktycznych aspektów funkcjonowania straży gminnych (miejskich) jako podmiotów ochrony ludności i obrony cywilnej.

Artykuł z zawartą w nich analizą, syntezą i wnioskami dotyczy jedynie działania państwa Polskiego na poziomie lokalnym, co jest działaniem zamierzonym. Słowa kluczowe: kierowanie, ochrona ludności, obrona cywilna, straż gminna.

mgr Waściński Tomasz
12 Wielkopolska Brygada Obrony Terytorialnej, Poznań
Temat: Koncepcja Bug-Out Bag w sytuacjach kryzysowych - główne obszary badawcze

W obliczu narastających zagrożeń o charakterze militarnym, technologicznym, naturalnym czy społecznym, koncepcja indywidualnego zestawu przetrwania na wypadek ewakuacji (BOB), konieczności ukrywania się czy przetrwania - zyskuje coraz większe znaczenie zarówno w praktyce zarządzania kryzysowego, jak i w badaniach naukowych.

Celem artykułu jest przedstawienie głównych obszarów badawczych związanych z projektowaniem, funkcjonalnością i wykorzystaniem plecaka ewakuacyjnego w sytuacjach kryzysowych. Analizie poddano literaturę przedmiotu oraz wybrane przykłady rozwiązań praktycznych stosowanych przez służby ratownicze i mundurowe, a także społeczności preppersów. Zidentyfikowano m.in. kluczowe kierunki badań obejmujące: optymalizację zawartości zestawu w zależności od typu zagrożenia, uwarunkowania psychospołeczne decyzji ewakuacyjnych, aspekty logistyczne.

Wyniki analizy wskazują na potrzebę interdyscyplinarnego podejścia łączącego wiedzę z zakresu bezpieczeństwa, inżynierii, psychologii oraz nauk o zarządzaniu, co może przyczynić się do opracowania skutecznych modeli przygotowania ludności na sytuacje kryzysowe.

mgr Waścińska Aneta
124 Batalion Lekkiej Piechoty ul. Sikorskiego 1, 63-100 Śrem
Temat: Koncepcja Bug-Out Bag w sytuacjach kryzysowych - główne obszary badawcze

W obliczu narastających zagrożeń o charakterze militarnym, technologicznym, naturalnym czy społecznym, koncepcja indywidualnego zestawu przetrwania na wypadek ewakuacji (BOB), konieczności ukrywania się czy przetrwania - zyskuje coraz większe znaczenie zarówno w praktyce zarządzania kryzysowego, jak i w badaniach naukowych.

Celem artykułu jest przedstawienie głównych obszarów badawczych związanych z projektowaniem, funkcjonalnością i wykorzystaniem plecaka ewakuacyjnego w sytuacjach kryzysowych. Analizie poddano literaturę przedmiotu oraz wybrane przykłady rozwiązań praktycznych stosowanych przez służby ratownicze i mundurowe, a także społeczności preppersów. Zidentyfikowano m.in. kluczowe kierunki badań obejmujące: optymalizację zawartości zestawu w zależności od typu zagrożenia, uwarunkowania psychospołeczne decyzji ewakuacyjnych, aspekty logistyczne.

Wyniki analizy wskazują na potrzebę interdyscyplinarnego podejścia łączącego wiedzę z zakresu bezpieczeństwa, inżynierii, psychologii oraz nauk o zarządzaniu, co może przyczynić się do opracowania skutecznych modeli przygotowania ludności na sytuacje kryzysowe.

dr Wilczyńska Małgorzata
Akademia Nauk Stosowanych w Jarosławiu
Temat: Zagrożenia we współczesnym środowisku bezpieczeństwa

Współczesne środowisko bezpieczeństwa staje się coraz bardziej zmienne (ang. volatile), niepewne (ang. uncertain), złożone (ang. complex) i wieloznaczne (ang. ambiguous). Zagrożenia stanowią złożony i dynamiczny obszar, który ewoluował wraz ze zmianami geopolitycznymi, technologicznymi i społecznymi na arenie międzynarodowej. Współczesny świat mierzy się z licznymi zagrożeniami, wśród których kluczowe są zmienność klimatu i kryzysy środowiskowe, takie jak ekstremalne zjawiska pogodowe czy utrata bioróżnorodności, a także zagrożenia społeczne i gospodarcze, np. inflacja, nierówności, kryzysy energetyczne i żywnościowe, a także zagrożenia technologiczne związane z dezinformacją, cyberatakami i rosnącą zależnością od sztucznej inteligencji.

Oprócz tego istotne są zagrożenia geopolityczne, takie jak konflikty zbrojne i wojny hybrydowe. Klasyfikacja zagrożeń jest niezwykle trudna i złożona ze względu na subiektywność poczucia zagrożenia, a także na złożoność występujących zjawisk. Klasyfikacja zagrożeń pozwala na systematyczne podejście do identyfikacji i analizy różnych ich rodzajów, źródeł oraz przyczyn, co jest kluczowe dla skutecznego zarządzania ryzykiem i minimalizacji negatywnych skutków. Uwzględniając różne kategorie zagrożeń można skuteczniej planować i wdrażać strategie zarządzania ryzykiem oraz minimalizować negatywne skutki tych zagrożeń. Należy podkreślić, że w literaturze naukowej istnieje wiele różnych typologii zagrożeń, a ich rozwój jest ściśle powiązany z dynamicznie zmieniającą się sytuacją geopolityczną. Warto

zauważyć, że wiele z tych zagrożeń ma charakter wzajemnie powiązany i oddziałuje na siebie. Współczesne podejście do zagrożeń wymaga zatem integracji perspektyw indywidualnych i narodowych, tworząc holistyczne strategie, które są elastyczne i adaptacyjne w obliczu dynamicznie zmieniającego się globalnego środowiska. Tylko poprzez takie zintegrowane podejście można skutecznie przeciwdziałać zarówno tradycyjnym, jak i nowym nietypowym zagrożeniom, które mogą wpływać na stabilność i bezpieczeństwo zarówno jednostek, jak i całych państw.

dr inż. Witczak Maciej
Oświetlenie Uliczne i Drogowe sp. z o.o., 62-800 Kalisz, ul. Wrocławska 71a
Temat: Energia elektryczna w bezpieczeństwie energetycznym jednostek samorządu terytorialnego (JST)

Referat pt. „Energia elektryczna w bezpieczeństwie energetycznym jednostek samorządu terytorialnego” będzie stanowił pogłębioną analizę technicznych i organizacyjnych aspektów bezpieczeństwa energetycznego jednostek samorządu terytorialnego (JST) w Polsce. Szczególny nacisk zostanie położony na mechanizmy zakupu energii elektrycznej oraz na strukturalne uwarunkowania funkcjonowania krajowego rynku energii. Opracowanie zostanie oparte na wynikach badań empirycznych przeprowadzonych wśród przedstawicieli 105 JST z trzech województw, których celem było opracowanie rekomendacji usprawniających proces grupowych zakupów energii, zwiększających efektywność operacyjną oraz odporność JST na zagrożenia techniczne i rynkowe.

W referacie zostaną wskazane kluczowe zagrożenia dla bezpieczeństwa energetycznego JST, takie jak awarie infrastruktury przesyłowej i dystrybucyjnej, ograniczona dostępność mocy przyłączeniowych, ryzyko zniszczenia infrastruktury w wyniku działań militarnych lub klęsk żywiołowych, a także destabilizacja pracy Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE) w wyniku dynamicznego rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE) i niestabilności źródeł rozproszonych. Zostanie również przeanalizowany wpływ czynników krótkoterminowych (np. zmienność popytu i podaży, warunki atmosferyczne, awarie, wymiana międzysystemowa) oraz długoterminowych (np. ceny paliw kopalnych, koszty uprawnień do emisji CO₂, polityki UE, stabilność KSE) na zmienność cen energii i bezpieczeństwo dostaw. Omówione zostaną trzy modele zakupu energii: cena stała, zmienna oraz indeksowana (oparta o instrumenty Towarowej Giełdy Energii). Szczególną uwagę poświęci się modelowi indeksowanemu, który umożliwi JST elastyczne zarządzanie zakupami, minimalizację ryzyka cenowego oraz lepsze dopasowanie do lokalnych potrzeb energetycznych.

Referat wykaże, że wdrożenie elastycznego modelu zakupowego znacząco zwiększy bezpieczeństwo energetyczne JST, zoptymalizuje koszty oraz ograniczy ryzyko przerw w dostawach. Zostanie również wskazana potrzeba inwestycji w nowoczesne systemy zarządzania energią (EMS), rozwój infrastruktury magazynowania oraz integrację polityki energetycznej z lokalnymi strategiami zarządzania kryzysowego.

dr Wojakowska Monika
Akademia Pożarnicza
Temat: Szanse i wyzwania w obszarze współpracy, wsparcia i współdziałania w ochronie ludności na poziomie lokalnym

Współczesne systemy ochrony ludności wymagają skutecznego współdziałania pomiędzy administracją publiczną, służbami ratowniczymi, organizacjami pozarządowymi oraz społecznościami lokalnymi, nie wykluczając przedsiębiorców lokalnych. Celem wystąpienia jest zaprezentowanie wyników przeprowadzonej analizy szans i wyzwań w obszarze współpracy, wsparcia i współdziałania na poziomie lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem roli samorządów terytorialnych w budowaniu odporności społecznej. Podczas

wystąpienia zostaną zaprezentowane główne determinanty budowania tej odporności wyrażane w praktyce poprzez sieciowanie kontaktów, lokalne przywództwo sytuacyjne, dialog angażujący oraz odpowiednią koordynację działań. Prezentując organizacyjne aspekty działań na rzecz ochrony ludności szczególny nacisk zostaje położony na sieciowe podejście do organizowania bezpieczeństwa na poziomie lokalnym. Wskazując na potrzebę budowania odpornych podmiotów – od skali mikro-po makro, przedstawione zostaną praktyczne rozwiązania w obszarze współpracy, wsparcia i współdziałania na rzecz dobra wspólnego. Omówione też zostaną mechanizmy integracji zasobów, wymiany informacji i wspólnego planowania i zarządzania w sytuacjach zagrożenia, a także bariery organizacyjne, prawne i komunikacyjne utrudniające efektywne partnerstwo. Wskazane zostaną również dobre praktyki oraz rekomendacje dla rozwoju lokalnych struktur ochrony ludności w kontekście współczesnych wyzwań bezpieczeństwa.

dr hab. Woźny Artur , prof. Politechniki Rzeszowskiej
Politechnika Rzeszowska
Temat: Próbné ewakuacje w instytucjach państwowych elementem bezpieczeństwa wewnętrznego

Próbné ewakuacje stanowią jeden z kluczowych elementów przygotowania instytucji państwowych do reagowania w sytuacjach zagrożenia. Ich zasadniczym celem jest weryfikacja procedur bezpieczeństwa, przeszkolenie personelu oraz ocena funkcjonalności infrastruktury ewakuacyjnej.

W kontekście bezpieczeństwa wewnętrznego, takie działania nie tylko zwiększają szanse na skuteczne ocalenie życia i zdrowia w sytuacjach realnego zagrożenia, ale również stanowią narzędzie kształtowania kultury bezpieczeństwa wśród pracowników administracji publicznej. Wnioski zawarte w wystąpieniu podkreślają potrzebę systemowego podejścia do planowania i ewaluacji próbných ewakuacji oraz ich silne osadzenie w krajowym systemie zarządzania kryzysowego jako integralnego elementu bezpieczeństwa wewnętrznego. Podczas wystąpienia zostanie przedstawiona rola próbných ewakuacji w instytucjach państwowych jako kluczowego elementu systemu bezpieczeństwa wewnętrznego. Omówione zostaną cele takich działań, w tym weryfikacja procedur ewakuacyjnych, podnoszenie kompetencji pracowników oraz ocena przygotowania infrastruktury do sytuacji kryzysowych. Szczególny nacisk zostanie położony na aspekt prakseologiczny - sprawność i skuteczność realizacji zadań w warunkach symulowanego zagrożenia.

Przedstawiona zostanie także rola próbných ewakuacji w instytucjach państwowych jako kluczowego elementu systemu bezpieczeństwa wewnętrznego. Omówione zostaną cele takich działań, w tym weryfikacja procedur ewakuacyjnych, podnoszenie kompetencji pracowników oraz ocena przygotowania infrastruktury do sytuacji kryzysowych. W drugiej części wystąpienia zostaną przedstawione rekomendacje dotyczące planowania i prowadzenia próbných ewakuacji, w tym zasady tworzenia scenariuszy, sposoby motywowania uczestników oraz znaczenie rzetelnej ewaluacji po zakończeniu ćwiczeń.

Celem wystąpienia jest wskazanie, że regularne, dobrze przygotowane i oceniane próbné ewakuacje są nie tylko wymogiem formalnym, ale także skutecznym narzędziem wzmacniania bezpieczeństwa wewnętrznego oraz kształtowania kultury bezpieczeństwa w sektorze publicznym.

Próbné ewakuacje w instytucjach państwowych stanowią nieodzowny element skutecznego systemu bezpieczeństwa wewnętrznego. Ich właściwe zaplanowanie, przeprowadzenie i ocena pozwalają nie tylko spełniać wymagania prawne, ale przede wszystkim realnie zwiększać gotowość organizacyjną i świadomość zagrożeń wśród pracowników.

Zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa wymaga systemowych rozwiązań prawnych ukierunkowanych na ochronę tychże wartości. Na gruncie legislacyjnym zabezpieczenie realizacji tego celu będzie równoznaczne z obowiązkiem państwa stanowienia i stosowania prawa w obszarze organizacji systemu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, a w jego ramach zintegrowanego systemu ratowniczego.

W codziennym życiu większość zjawisk godzących w bezpieczeństwo ludzi, organizacji, regionów i państw dotyczy standardowych działań, które mieszczą się poniżej akceptowalnego poziomu ryzyka. Reagowanie na niebezpieczeństwo nie wymaga stosowania nadzwyczajnych sił i środków oraz uruchamiania odrębnych procedur dla organizacji i instytucji realizujących zadania w tej dziedzinie. Jednak bywają sytuacje, kiedy standardowe działania są niewystarczające. Wymagane są działania natychmiastowe. Z tego też względu niezwykle ważne jest zapewnienie bezpieczeństwa prawnego społeczeństwu, w tym społecznościom lokalnym.

Autor artykułu w swoich rozważaniach podejmuje kwestię bezpieczeństwa prawnego społeczności lokalnej w sytuacjach kryzysowych na przykładzie funkcjonowania grup poszukiwawczo-ratowniczych wchodzących w skład zintegrowanego systemu ratownictwa medycznego. W ramach artykułu wyjaśnia podstawy funkcjonowania grup poszukiwawczo-ratowniczych. Jako przykład omawianego zagadnienia przedstawia działalność Wielkopolskiej Grupy Poszukiwawczo-Ratowniczej Siron i jej działalność w społeczności lokalnej Południowej Wielkopolski.

W swych rozważaniach stawia hipotezy badawcze : *Jakie działania należy podjąć, by uregulować działalność wolontariuszy zrzeszonych w grupach poszukiwawczo-ratowniczych i wspomóc ich działalność dla społeczności lokalnych i innych aktywnych działań na rzecz bezpieczeństwa obywateli ? Jak ujednolicić system włączania takowych grup do działań na rzecz bezpieczeństwa prawnego społeczności lokalnej i innych aktywnych działań na rzecz bezpieczeństwa obywateli? W jaki sposób należy weryfikować osoby tworzące grupy poszukiwawczo-ratownicze i kto powinien ponosić odpowiedzialność za prowadzoną weryfikację ? W jaki sposób sformalizować powstawanie tych grup ? Jak uregulować problem źródeł finansowania grup poszukiwawczo-ratowniczych ?*

Autor artykułu szczególną uwagę poświęca Wielkopolskiej Grupie Poszukiwawczo-Ratowniczej „Siron”, przedstawiając podstawy jej działania, zakres działalności, wskazuje na przykładowe działania tejże grupy w wybranych sytuacjach kryzysowych dla społeczności lokalnej Południowej Wielkopolski. Publikacja ukazuje nieocenioną pracę wolontariuszy zrzeszonych w grupach poszukiwawczo-ratowniczych na rzecz bezpieczeństwa prawnego społeczności lokalnych i innych aktywnych działań na rzecz bezpieczeństwa obywateli. Podnosi także potrzebę stworzenia regulacji prawnych dających tego typu grupom miejsce w systemie ratownictwa medycznego i jasne zasady funkcjonowania w systemie ratownictwa medycznego oraz ich finansowania.

Niewątpliwie realia funkcjonowania grup poszukiwawczo-ratowniczych w zarządzaniu kryzysowym wymagają prowadzenia działań badawczych. Niezbędna jest też pogłębiona dyskusja wielu wyspecjalizowanych środowisk, organizacji, organów państwowych w celu poprawy istniejących regulacji, a przede wszystkim podjęcie działań zmierzających do stworzenia jasnych regulacji prawnych w zakresie organizacji, funkcjonowania i źródła finansowania grup poszukiwawczo-ratowniczych.

Słowa kluczowe : bezpieczeństwo prawne, grupy poszukiwawczo-ratownicze, sytuacja kryzysowa

prof. dr hab. Wrzosek Marek

Akademia Sztuki Wojennej

Temat: Problemy i wyzwania społeczeństwa ukraińskiego po rosyjskiej agresji zbrojnej - wyniki badań 2025

Artykuł prezentuje aktualne problemy i wyzwania społeczeństwa ukraińskiego po rosyjskiej agresji zbrojnej. Zgromadzone efekty poznawcze zostały opracowane na podstawie wyników badań uzyskanych od czasu rosyjskiej agresji (2022) do roku 2025.

W prezentowaniu wyników naukowych zastosowano metodę analizy literatury oraz metodę diagnozy, które pozwoliły na rozpoznanie aktualnego stanu wiedzy w badanym zjawisku.

Publikacja obejmuje zagadnienia dotyczące dylematów społeczeństwa ukraińskiego, sytuacji demograficznej oraz problemów występujących w służbie zdrowia, jak również aspektu militarystyki ludności ukraińskiej. Osobnym elementem artykułu są fakty i argumenty prezentujące analizowane zjawiska w ujęciu statystycznym. W posumowaniu wskazano prawdopodobne kierunki rozwoju istniejącej sytuacji w kontekście wyzwań przed jakimi stoi obecnie społeczeństwo ukraińskie.

dr inż. Zakrzewski Waldemar

Uniwersytet Szczeciński

Temat: Ochrona ludności cywilnej Ukrainy w aspekcie zagrożeń generowanych przez przedmioty wybuchowe i niebezpieczne pochodzenia wojskowego

Każda wojna niesie ze sobą śmierć i zniszczenia. W bezpośrednich starciach na polu walki giną oraz odnoszą rany walczący żołnierze. Jak pokazują doświadczenia ze współczesnych działań wojennych ogromne straty ponosi również ludność cywilna. Neoimperialna polityka Federacji Rosyjskiej skutkowałą pełnoskalowym konfliktem i wkroczeniem jej wojsk na terytorium Ukrainy. Konflikt wstępnie planowany na trzydniową „Specjalną Operację Wojskową”, przerodził się w brutalną wojnę, w trakcie której łamane są zapisy Konwencji Genewskich w zakresie ochrony ludności cywilnej oraz stosowania zakazanych środków walki. W wyniku bezpośrednich bombardowań, ostrzałów artyleryjskich oraz działań szturmowych oddziałów giną kobiety, starcy i dzieci. Ataki agresora rosyjskiego skierowane są nie tylko na obiekty wojskowe.

Codziennie zmasowane ataki niszczą infrastrukturę krytyczną państwa, osiedla mieszkaniowe, zakłady pracy, obiekty użyteczności publicznej oraz infrastrukturę drogowo-mostową. Bardzo poważnym zagrożeniem dla ludności cywilnej Ukrainy w rejonie działań bojowych są liczne przedmioty wybuchowe i niebezpieczne pochodzenia wojskowego w postaci min przeciwpancernych i przeciwpiechotnych, różnego rodzaju niewybuchów, bomb, pocisków artyleryjskich oraz amunicji strzeleckiej. Na ziemię spadają elementy zestrzelonych dronów, statków powietrznych. W wielu miejscach ludność cywilna może natknąć się na „miny niespodzianki” oraz improwizowane urządzenia wybuchowe.

Celem artykułu jest wskazanie zagrożeń bezpieczeństwa ludności cywilnej Ukrainy powodowanych przez pozostałe na terenach walk przedmioty wybuchowe i niebezpieczne. Autor artykułu dokonuje ich identyfikacji oraz opisuje wybrane środki walki stosowane przez wojska rosyjskie w trakcie działań bojowych na terytorium Ukrainy.

Zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa ludności cywilnej i rozminowaniem terytorium kraju, są i będą przez wiele lat po zakończeniu działań wojennych najpoważniejszym wyzwaniem dla władz cywilnych Ukrainy oraz pododdziałów wojsk inżynierskich. Ważnym aspektem ochrony ludności cywilnej w trakcie działań wojennych jest

edukacja na rzecz bezpieczeństwa. Odpowiednie przygotowanie ludności cywilnej do właściwych zachowań w sytuacjach kryzysowych może ocalić życie i zdrowie.

W artykule autor prezentuje także polskie doświadczenia z zakresu oczyszczania terytorium kraju z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych.

dr Zalewski Piotr

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Temat: Społeczna odporność jako wymiar prakseologiczny systemu ochrony ludności w Polsce. Wyzwania wdrażania i rekomendacje dla zarządzania kryzysowego

Artykuł podejmuje problematykę budowania społecznej odporności (resilience) w kontekście nowego polskiego systemu ochrony ludności i obrony cywilnej, który wszedł w życie 1 stycznia 2025 roku. Zgodnie z ustawą o ochronie ludności i obronie cywilnej społeczna odporność definiowana jest jako indywidualna i grupowa zdolność ludzi do zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych, współdziałania z podmiotami ochrony ludności oraz zdobywania kompetencji w zakresie kształtowania świadomości zagrożeń i zapobiegania zagrożeniom. Głównym celem artykułu jest prakseologiczna analiza mechanizmów budowania społecznej odporności w wymiarze teoretycznym i empirycznym. Autor weryfikuje hipotezę, że efektywna implementacja nowego systemu ochrony ludności wymaga nie tylko zmian legislacyjnych i organizacyjnych, lecz przede wszystkim zmiany paradygmatu działań edukacyjnych i komunikacyjnych ukierunkowanych na rzeczywiste wzmocnienie kompetencji i gotowości społeczeństwa.

Badania obejmują analizę dokumentów planistycznych (Rządowy Plan Zarządzania Kryzysowego, Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej), oraz studium przypadku wybranych jednostek samorządu terytorialnego. Artykuł identyfikuje węzłowe problemy w wdrażaniu systemu społecznej odporności oraz proponuje rekomendacje dla organów ochrony ludności dotyczące praktycznej optymalizacji działań edukacyjnych, przeciwdziałania dezinformacji i budowania zdecentralizowanych inicjatyw oddolnych. Perspektywa prakseologiczna umożliwia ocenę efektywności działań poprzez takie kryteria jak sprawność, celowość, rzetelność i gospodarność środków. Badania opierają się na metodach mieszanych, łączących podejścia jakościowe (analiza dokumentów, studium przypadku) z badaniami ilościowymi (ankieta reprezentacyjna wśród społeczeństwa dotycząca świadomości zagrożeń i kompetencji kryzysowych). Szczególny akcent położony jest na identyfikację barier efektywnego wdrażania na poszczególnych szczeblach administracji (gminnym, powiatowym, wojewódzkim, krajowym) oraz na praktyczne mechanizmy wzmacniania rzeczywistej gotowości społeczeństwa do reagowania na zagrożenia. Artykuł zawiera konkluzję, że powodzenie budowania społecznej odporności zależy od uznania edukacji i świadomości społecznej za elementy centralne – a nie marginalne – systemu ochrony ludności. Kluczowe rekomendacje obejmują wzmocnienie oddolnych inicjatyw lokalnych, opracowanie systematycznych mechanizmów mierzenia i monitorowania społecznej odporności, poprawę koordynacji międzysektorowej oraz zapewnienie trwałego finansowania programów edukacyjnych. Artykuł wskazuje także na lekcje płynące z doświadczeń międzynarodowych, które mogą być zaadaptowane do polskiego kontekstu budowy systemu odporności społecznej.

dr inż. Znaniecki Wojciech

TELDAT Sp. z o.o., sp.k

Temat: Wybrane wyzwania wdrażania dużych modeli językowych - wnioski na podstawie prac rozwojowych nad Systemem Zarządzania Kryzysowego JAŚMIN

System Zarządzania Kryzysowego JAŚMIN jest odpowiedzią na zagrożenia bezpiecznego funkcjonowania społeczeństwa. W sytuacjach zagrożenia ważnym aspektem jest szybkie działanie i koordynacja właściwych służb. W tym celu konieczne jest zapewnienie

sprawnego i szybkiego nie tylko przekazywania informacji, ale na ich bazie odpowiednie wnioskowanie i podejmowanie optymalnych decyzji.

Jednym z zadań systemów informatycznych wspierających pracę służb, w tym Systemu Zarządzania Kryzysowego JAŚMIN jest zbieranie i udostępnianie informacji operatorom, właśnie w celu umożliwienia szybkiego i sprawnego podejmowania decyzji. Często decyzje te muszą być podjęte po analizie wielu raportów i sprawozdań, przez co może powstać natłok informacji. W natłoku informacji z kolei, łatwo o przeoczenie informacji ważnych ze względu na podejmowany sposób działania. Dlatego z pomocą można wykorzystać mechanizmy sztucznej inteligencji. Obecnie jednymi z najszerzej wdrażanych mechanizmów są duże modele językowe (ang. Large Language Model).

Udostępnienie użytkownikom ChataGPT przez OpenAI przyspieszyło prace wielu podmiotów na całym świecie, które prowadzą swoje badania i udostępniają modele często na otwartej licencji. Dzięki temu możliwe jest wykorzystanie modelu językowego wraz z mechanizmem generowania treści np. do analizy dokumentów i automatycznego generowania odpowiedzi np. emaili, smsy, czy budowanie agentów (chatbotów), które potrafią zastąpić człowieka w systemie komunikacji. W ramach prac nad rozwojem Systemu Zarządzania Kryzysowego JAŚMIN podjęto badania nad wykorzystaniem dużych modeli językowych. Niestety wdrożenie takiego rozwiązania nie jest tak proste, jak się wydaje. Modele nie są pozbawione wad, a jedną z ich głównych wad jest zdolność do halucynacji, czyli generowania treści, które mijają się z prawdą. W takim przypadku nie można wykorzystać rozwiązania bez douczania modelu lub innych mechanizmów unikania halucynacji.

W publikacji opisano możliwości wykorzystania modeli językowych oraz niezbędnych technik unikania halucynacji w celu umożliwienia użycia rozwiązania w systemie praktycznym.

dr Zwoliński Łukasz
Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi
Temat: Błękitno-zielona infrastruktura w budowie miejskiej rezyliencji

Tak fundamentalna dla ludzkości wartość, jaką jest bezpieczeństwo, staje przed coraz liczniejszymi wyzwaniami, do których z całą pewnością zaliczyć należałoby także kryzys klimatyczny i (szerzej) ekologiczny. Kryzys ów niesie wielkie zagrożenie także dla miast - jako środowisk o szczególnie nasilonej antropresji.

W Polsce procesy urbanizacyjne wciąż nasilają zmiany struktury funkcjonalnej miast, prowadząc (w wymiarze bezpieczeństwa ekologicznego) do nadmiernego uszczelnienia nawierzchni, przez co znaczącemu ograniczeniu ulega udział terenów zielonych, a to powoduje pogorszenie warunków retencyjnych w bilansie wodnym, zarówno większych aglomeracji miejskich, jak i pomniejszych miejscowości. Jednocześnie zmiany klimatyczne przyczyniają się do coraz częstszego występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych, powodując nasilające się zagrożenia, związane z tymi zjawiskami, jak susze i miejskie wyspa ciepła, czy - z drugiej strony - powodzie błyskawiczne. W miastach problemem staje się (i pozostaje) - wobec wyraźnej kumulacji opadów - wpływa na zmieniony (nasilony) spływ powierzchniowy, a działania retencyjne polegają dziś głównie na kontrolowanym odprowadzaniu wody z (nadmiernie) uszczelnionych nawierzchni. Tym samym to właśnie w miastach i na obszarach zurbanizowanych niezbędne jest zastosowanie (obok systemów kanalizacyjnych) wielu technicznych środków ochrony przed powodzią, takich jak wały przeciwpowodziowe, kanały ulgi, czy wielozadaniowe zbiorniki wodne, co jednak jest dalece nie wystarczające. Wydaje się więc, że tylko polityka oparta o zasady zrównoważonego rozwoju, właśnie w odniesieniu do środowisk zurbanizowanych, ma szansę powstrzymać postępy kryzysu ekologicznego, a większą uwagę warto zwrócić na możliwości (choćby czasowego) magazynowania wody deszczowej. Nasilające się wyzwania rozwoju miast wynikają m.in. z kryzysu klimatycznego

i wymuszają wdrażanie kompleksowych działań, ograniczających negatywne skutki procesów urbanizacji. Na znaczeniu zdaje się zyskiwać koncepcja projektowania i kształtowania nowych modeli miast - bardziej, niż dotąd, zrównoważonych. W zarządzaniu przestrzenią miast coraz częściej pojawia się koncepcja wkomponowania w tę przestrzeń błękitno-zielonej infrastruktury.

Artykuł ma na celu przedstawienie konieczności i możliwości zwiększania potencjału retencyjnego miast, adaptując przestrzeń miejską do warunków zmieniającego się środowiska, by i w przyszłości były przyjazne mieszkańcom w swej strukturze funkcjonalno-użytkowej, zwłaszcza zaś wykorzystania błękitno-zielonej infrastruktury w planowaniu struktury przestrzennej polskich miast.

Słowa kluczowe: powódź, zagrożenie powodziowe, ochrona przeciwpowodziowa, bezpieczeństwo powodziowe, gospodarka wodna, zagospodarowanie przestrzenne, miasto odporne, miasto zrównoważone, retencja, spływ powierzchniowy, hydrologia miejska

dr inż. Żywiołek Justyna
Politechnika Częstochowska
Temat: Odporność społeczna w erze cyfrowej: prakseologia komunikacji kryzysowej w mediach cyfrowych

Współczesne zarządzanie kryzysowe coraz silniej opiera się na dynamicznej i wielokanałowej komunikacji cyfrowej, która stanowi kluczowy element budowania odporności społecznej wobec zagrożeń. Media społecznościowe, platformy informacyjne i aplikacje mobilne pełnią dziś rolę nie tylko narzędzi przekazu, lecz także przestrzeni interakcji między instytucjami bezpieczeństwa a obywatelami.

Celem wystąpienia jest analiza prakseologicznych aspektów komunikacji kryzysowej w środowisku cyfrowym, ze szczególnym uwzględnieniem efektywności, koordynacji i etyki działań informacyjnych.

Celem niniejszego wystąpienia jest prakseologiczna analiza komunikacji kryzysowej w mediach cyfrowych w kontekście kształtowania odporności społecznej, oparta na wynikach badań ankietowych przeprowadzonych w trzech krajach: Polsce, Niemczech i Czechach. Badanie miało na celu identyfikację czynników wpływających na skuteczność komunikacji między instytucjami publicznymi a obywatelami w sytuacjach kryzysowych, ze szczególnym uwzględnieniem roli mediów społecznościowych jako kanału informacyjnego i narzędzia mobilizacji społecznej. W analizie zastosowano podejście prakseologiczne, umożliwiające ocenę działań komunikacyjnych pod względem ich skuteczności, celowości i racjonalności w kontekście ograniczonych zasobów i presji czasu.

Wyniki badań wskazują na istotne różnice między krajami w zakresie zaufania społecznego do komunikatów kryzysowych, gotowości do współdziałania oraz sposobu korzystania z cyfrowych źródeł informacji. Respondenci z Polski wykazali największe przywiązanie do oficjalnych kanałów komunikacji, podczas gdy w Niemczech dominowała postawa krytycznego odbiorcy, poszukującego informacji w różnych źródłach. W Czechach natomiast zaobserwowano wysoki poziom aktywności obywatelskiej w mediach społecznościowych, co sprzyjało oddolnemu budowaniu odporności informacyjnej.

Wnioski z badań podkreślają, że skuteczność komunikacji kryzysowej w erze cyfrowej zależy nie tylko od technologicznej sprawności przekazu, lecz przede wszystkim od prakseologicznego rozumienia relacji między nadawcą a odbiorcą informacji.

Kluczowym elementem budowania społecznej odporności jest transparentność, spójność i interaktywność komunikacji, które wzmacniają zaufanie i zdolność społeczeństwa do adaptacji w warunkach niepewności. Wyniki stanowią podstawę do formułowania rekomendacji dla instytucji odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe w zakresie etycznej, efektywnej i społecznie zorientowanej komunikacji cyfrowej.